

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A nyugdíjas.

Azt írja nekünk egy nyugállományba vonult bajtársunk, hogy szeretne valami módon a lap hasábjain is búcsút mondani volt előjáróinak és bajtársainak. Mindenkinél, akivel csendőrsorsa valaha is összehozta, de azoknak az ezreknek is, akikkel soha nem találkozott. Az egész csendőrségnek, ahol élete teljes munkáját hagyja maga után emlékebe.

Ez az egyszerűen hangzó bejelentés többet mond, mint amennyit csak úgy röpke ránézésre mutat. Benne csillog ebben a búcsúzási vágyban egy csendőrélet hűsége, ragaszkodása a testülethez. Ez a bajtársunk nem azért szolgálta az éveket, évtizedeket, hogy minél több nyugdíjidót kaparjon össze magának. Őt nem a Kötelező és nem csak a szabályok vasgyűrűje tette csendőrré, hanem elsősorban a hivatottsága, meggyőződése és nem utolsó sorban a hűséges, becsületes kitartása amellett, amire fiatalon felesküdt. Ezért van az, hogy most is, amikor a polgárember kalapját teszi a fejére, ugyanaz a csendőr maradt, akinek a tollaskalap első felpróbálgatása szívdobogtató perceiben érezte magát, pedig az évtizedek őt is tömérdek megpróbáltatáson s nem egy csalódáson vitték keresztül. Mindezekben egyszerűen az elkerülhetetlen emberi küzdelmeket látta s ezzel a bölcs életérzéskével megteremtette magának a pihenés minden örömét és szépségét. Nem mellékajton, nem leejtett, keserű tekintettel lopakodik ki a laktanyából, hanem emelt fővel, derűs, egy kicsit fájón mosolygós arccal azon a szélesretárt, világos kapun át mond búcsút, ahol valamikor a testületbe belépett. Hiszen igaz, kicsit fáj itthagyni a mindennapok megszokott tevékenységét, mint ahogy minden fáj, ami a fiatalság múlására emlékeztet bennünket, ez azonban olyan törvény, ami elől nincs kiút s akkor már fejlődás helyett okosabb örülni annak, amit a derekas munkában töltött mult jutalmul kínál: a gondtalan pihenésnek és a becsületes multat megillető tiszteletnek.

De akkor ne is hiányozzék ez a tisztelet. Szűnjék meg az a csúnya szokás, hogy a nyugdíjas mellett túlkönnyed léptekkel s az elfelejtés, mellőzés más bántó jeleivel megyünk el. Nem túlságosan emberséges gondolkodásra, még kevésbé ép jellemre vall, ha a nyugdíjas bajtársban félretolt

öreg bűrtort nézve, bántóan éreztetjük vele, hogy ezután majd mi dirigálunk az örskörletben, mi élvezzük a járőrvezető tekintélytadó önállóságát és a többi szolgálati hatáskört. Nem valami épületes dolog, ha pökhendi, vagy legjobb esetben közömbös hangon beszélünk azzal, aki előtt pedig még tegnap is csattanósan vertük össze a bokánkat, mert akkor még az érdekeink tőle is függöttek. Jogos keserűséget kelt a nyugdíjas bajtársban ez a bántó átnézés, mellőzés, a fiatalság erejének és önzésének ez a brutális hangsúlyozása. Ez a legfőbb oka annak, hogy nem egy nyugdíjasunkat nemcsak állományban, hanem érzésekben is elveszítjük, sőt egyik-másikból ellenséget farag a keserűség.

Nem szabad a mult és jelen között ekkora szakadásnak lennie. Ha ez a betegség szélesebb körben harapódzik el, akkor a nyugdíjazás valami bántó kítaszíttottságot fog jelenteni s ha pedig bármelyikünk is ennek a sorsnak néz eléje, szolgálati buzgalmát, bajtársias érzésvilágát ez nem nagyon erősítheti. Adjuk meg hát a tiszteletet és megbecsülést a nyugdíjasoknak már azért is, mert különben a magunk számára készítjük elő ugyanazt a keserű pirulát, hiszen egyszer mi is elmegyünk.

De adjuk meg a tiszteletet a nyugdíjasoknak azért is, mert nem valami jelentéktelen kis csoportról van itt szó, hanem többezres tömegről, akik szerzetesórtan élve az országban, legértékesebb szószólóink és támogatóink lehetnek, ha mi magunk nem riasztjuk el őket ettől. Ennek a többezres tömegnek nem szabad érzésben elszakadnia tőlünk, mert egy-egy elejtett keserű szavunkkal, de a közönbösségükkel is tömérdek kárt okozhatnak nemcsak a testület hírnevének, hanem a szolgálatnak is. Egy szó, mint száz: nem kell sokat érvelni amellett, hogy a nyugdíjasainkat érzéseikben, a testülethez fűződő ragaszkodásban, megbecsülésben emberi szempontron felül testületi és szolgálati érdekből is meg kell tartanunk.

Ennek talán egyik hatásos eszköze lehetne a nyugalombavonulás külsőségeinek a kiépítése, mert hiába minden ellenérv: az ember már olyan, hogy az efféléken nagyon sok minden múlik, a másik mód pedig az, hogy azután is tiszteljük, becsüljük a nyugdíjast. Ne mellőzzük és ne kerüljük, hanem keressük vele a kapcsolatot, amikor csak módunkban áll. Beszélgessünk el a régi szép időről s vigyázzunk rá, hogy az utódok a mult örökszépségét, az emlékezésnek ezt a jótékony ezüsfátyolát otromba kézzel szét ne szaggassák. Ez a módja annak, hogy a nyugdíjas csendőr érzések dolgában ne változzék át „polgári egyénné”, hanem megmaradjon mindhaláláig annak a testületnek a tagja, amelynek ő is egy élet hitét és munkáját szentelte.

A láz esetleges hatása a tanuvallomásban.

Írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyetemi magántanár, törvényszéki orvos.

A bírói döntés alapjául szolgáló tényállás kiderítésének úgy büntető, mint polgári perekben is egyik legfontosabb eszköze a tanuk vallomása. Ez csak akkor felelhet meg az anyagi igazság helyreállítására törekvő ítélkezés céljainak, ha a vitatott tényállás *valódiságának* felismerésére szolgálhat, vezethet. Azoknak vallomása tehát, akik valamely oknál fogva az állított tények valódiságáról meggyőződést nem szerezhettek, vagy, akik a tényekről szerzett tudomásuk megőrzésére, tehát az emlékezés szellemi műveleteire, vagy tudomásuk kifejezésére nem képesek: bizonyítékokul nem fogadható el. Az ilyen tanuk a tanuságtételtől, az eskü jelentőségétől maguknak fogalmat alkotni nem képesek, illetve a jelentőség felismerésének és tudatának hiányában könnyen rávehetők, vagy eltéríthetők a valóságtól elütő események elmondására, vagy annak az előadására kellő gondot nem fordítanak.

Részletesen nem akarok itt sem a fejletlen korral, sem az elmebajokkal foglalkozni, csupán csak egy eset kapcsán akarom szemléltetni a *láz* *megbetegedések* esetleges következményeit a tanuvallomásokra.

Az 1899 december 10-én kelt 5400. IME. szám alatt kiadott rendelet 2. §-a, amely egyébként a csendőrségi szolgálati utasítás 45. §-ának teljesen megfelel, úgy intézkedik, hogy... a bekísért vagy előállított terhelt elsősorban arra nézve kérdezendő meg, hogy vannak-e a testén sérülések vagy bántalmazásnak a nyomai s ha igen: ki által okoztattak azok...

Két zsvány a szilvásban.

(Elbeszélés.)

Írta: KOMÁROMI JÁNOS.

Ma már elmondhatom... Az egyik zsvány Sima Gábor volt, akkori egyévi önkéntes-alvadász, a másik zsvány magam, szintén önkéntes alvadászi rangban.

*

Az 1914-es esztendő augusztus havának huszonhetedik napján reggeltől-estig Zsolkiev városkában pihent a tiroli császárvadászok 2-ik számú ezrede. Gyanús volt ez a pihenő nagyon. Mert jobbkéznek és balkéznek tőlünk napok óta dörgött az ég alja: olyan volt, mintha soha nem hallott égháború hullámozott volna a szemhatáron, hamuszínű füstben s olykor-olykor kicsi tüzek villantak át a hamuszínű füstön. Tudtuk, hogy ágyuk toroklobbanásai azok az apró villogások... Éjszakánként meg jobbkéznek, meg balkéznek tőlünk riasztó tűzben állt a világ.

Most elmondandó esetemben egy ember a kenyér-adóját azzal vádolta meg, hogy rettenetesen megverték szolgálati helyén. Részletesen az eset a következő: Kisgazda jelentkezett az őrsön s előadta, hogy egy előtte ismeretlen ember bement az udvarára, aki elmondta, hogy kenyéradó gazdája nádpálcával annyira megverte, hogy ennek következtében csak támolyogni tud s hogy halálos betegnek érzi magát.

A csendőrkárör azonnal kiment a helyszínére, ahol a feljelentő vértócsát mutatott, amit az egyik csendőr egy liter vértől származónak ítélte. A beteg ember nem ezen az udvaron, hanem a szomszéd udvaron feküdt nagyon beteg, mert a feljelentő nem akarta, hogy az ő udvarán haljon meg a beteg. A csendőrök a szomszédban találtak is egy 25 évesnek látszó, fiatal, fekvő férfit látszólag valóban nagyon beteg. Mellette egy másik vértócsa volt, becslés szerint fél liter vértől eredő.

A csendőr kérdéseire a beteg elmondta, hogy Sz. M.-nek hívják, rokonai nincsenek, két évig volt katona, de onnan heves fejfájásai miatt tartósan szabadságolták (ez a vallomása később valónak bizonyult). S-nél szolgál, aki az istállóban annyira megverte, hogy súlyos sérüléseket szenvedhetett, mert nagyon fájnának belső szervei. A bántalmazásoknak a nyomát testén még most is meg lehet találni. Erre a csendőr a fiatalember mellén kinyitotta az inget, úgy, hogy „belenézhetett” s a melle alsó részén, illetőleg a has felső oldalsó részein látott egy-egy kék foltot pengőnyi terjedelemben. Állítólag a másik két ember is látta ezeket a foltokat. A beteget akkor bevitték a házba, ahol folytonosan növekvő gyengesége éjjel 12 órakor halálhoz vezetett.

Amikor a csendőrök nyomozásuknak ezt a részét végezték, akkor a két kilométernyire fekvő uraság már tudott az állítólagos megverésről. Az első ember ugyanis,

Tudtuk, hogy egy-két napon belül mi is belekerülünk azokba a sátni tüzekbe és sokan, igen sokan nem fognak élni közülünk azontúl. De a csaták közeledését — megfoghatatlan szimatjokkal — megéreztek a tábori-szakácsok is, minél fogva tíz nap óta elmaradtak a hátunkból s nem is láttuk viszont őket, csak valami három héttel a legvérengzőbb csaták és ütközetek után. Zsolkievben pedig nem lehetett kapni semmit, mert akkorára mindent megevett előlünk az északnak felvonult lovasság.

Nagyon éhesek voltunk.

Mi ketten önkéntesek: Sima Gábor és magam, a város szélére kerültünk ki, egy alacsony és tiszta házacskába. Hajlotthátú, túltölt-vén polyák néni volt a házikó egyetlen gazdája, aki közömbösen fogadott bennünket. Eleine reméltük még, hogy valami ennivalóhoz juthatunk nála, mutatott is a pénzt, hogy — Istenem! megfizetünk mindent, de a néni ilyenkor összetett kezekkel kezdett könyörögni kettőnknek:

— Nye máju, panyi, nye máju!

Ezt már megértettük, anélkül, hogy sokat konyitottunk volna a lengyelhez. Azt jelentette: „Semmim sincs, uraim, semmim!”

Hittük is, nem is.

Reggel óta legalább hússzor sirt fel az anyó, hogy semmije, de semmije sincs a teremtet világon... Bele kellett nyugodnunk, keserű szívvel.

Mivel parancsunk volt, hogy minden pillanatban riadót fujhatnak, nem mertünk messzebbre menni az udvartól, vagy a kertecskétől. Ugyis hiába mentünk volna: egész Zsolkiev úgy hatott, mintha halálra lett volna ítélve.

amikor a fiatalember az udvarában összeesett, megüzente ezt a szomszédjának s az elbeszélésből ráismert az uraság szolgájára, át is ment az urasághoz, hogy értesítse őket. Ez s a felesége nevettek a dolgon s kijelentették, hogy nem törődnek a legénnyel még akkor sem, ha az ördög is viszi el...

Amikor az emberek a felravatalozott koporsónál állottak, egy 19 éves leány jött a majorból, aki elmondotta, hogy előtte való napon annyira megverték ezt a legényt, hogy felemelt kezekkel könyörgött, ne bántsák már. Ő maga látta a nyitott ajtón keresztül, hogy a legényt a major tulajdonosa ostornyéllel ütötte az istállóban, majd a gazda felesége doronggal és öklével ütötte. Ennek a megveretésnek oka állítólag az volt, hogy a leány nem akarta a lovakat befogni, mert betegnek érezte magát és nem tudott dolgozni. A bántalmazás után a leány botra támaszkodva vonszolta magát az udvaron. Ezt mind elmondották a csendőröknek is, akik kimentek a majorba, ahol a leány ugyanígy mondott el mindent, sőt, még a husángot is megmutatta, amellyel az asszony a legényt verte. A csendőrség a husángot bűnjelként kezelte.

Ugyanezen alkalommal elmondotta a leány azt is, hogy a gazda sohasem bánt keztyűs kézzel az alkalmazottakkal s hogy a leányt 9 hónapi szolgálata alatt kétszer is megverték. Amikor a csendőrök elmentek, a leány bement a gazda fiának a szobájába, ahol nevetve mondta, hogy jól rászedte a csendőröket s hogy nem is az igazi nevét mondotta be nekik.

A leány vallomását később úgy módosította, hogy nem látta a történeteket, neki csak a megvert leány mondta el azt. Ő csak annyit hallott, hogy a gazda nagyon szidta a legényt, annyit azonban mégis látott, hogy a gazda felesége a felmutatott bottal végigvert a leány há-

tán, majd utána ököllel verte a legényt. Az asszony vallo-másában előadta, hogy a leány vallomása bosszú műve, mert bizony kicsit szigorúan fogta őt. A legényt szeptember 4-én látta utoljára, amikor a leány urát kocsi-val a városba vitte. Állítólag szeptember 7-én panaszkodott a leány, hogy rosszul érzi magát s azt is tudta róla, hogy előzetesen már betegeskedett s kérte, hogy amikor reggel a gyerekekkel az iskolához hajt, bemehessen az orvoshoz. Így vallott a gazda is, aki még elmondotta, hogy a leány 3 hét óta áll szolgálatában, ideges ember, arcában rángatózásokat lehetett látni, ha egy kissé haragos volt. Szeptember 1-én azért lett haragos a leány, mert készülő házasságához nem készült el a kért s megígért házacska. Ekkor kijelentette, hogy elment a kedve az élettől. Aznap már nem állott szolgálatba s azt mondta, hogy a kedvesétől szeretne még elbúcsúzni. Nem is vacsorázott. Szeptember 2-án eltűnt s csak másnap, szeptember 3-án jött elő az erdőből, fejére húzta a kabátot, úgy viselkedett, mint egy őrült, le akart ugrani magas fekvőhelyéről. 4-én kérdőre vonták magaviseletéért, mondta, hogy rosszul van, mégis befogott, gazdáját elvitte a városba, ahol 5-én és 6-án ott is maradtak. Eme két nap alatt a gazda gyermekeinek a vallomása szerint a leány nem dolgozott semmit sem, úgy viselkedett, mint egy őrült, amiért 7-én ismét felelősségre akarták vonni.

A holttest boncolását szeptember 10-én végezték el a törvényszéki orvosok. Figyelmüket különösen a mellkason lévő „sérülési” nyomokra fordították, ennek ellenére nem lehetett semmiféle, életben keletkezett behatásra utaló elváltozásokat látni a holttesten. Néhány szót említek a boncjegyzőkönyvből: ... a testen semmiféle külső behatás nyoma nincs... orr és szájnílás környéke pikkelyszerűen beszáradt vérrel szennyezett... a

Ebéd idő után, amelyen ebéd nélkül siklottunk át, hanyattheveredtünk ketten a kertecske végében árnyékoskodó girhes szilvafácskák alatt, a gyepen. Egyetlen szilvát sem tudtunk felfedezni a vékony fákön, miután öreg és vállban-hajlott nénikénk elmagyarázta, hogy az idén egyetlen szem gyümölcs nem termett sem Zsolkivben, sem környékén.

Ott feküdtünk ketten az apró zsolkievi szilvásban, olyan szőrösen és muzsikáló hassal, mint két menekülő bojnyik. Akkor már három hete nem került le rólunk egyenruha, ing és bakancs... Pipára gyújtottunk ketten s a pipa bodor füstjénél legalább színes álmainkat szövögettük a jövőre. Egyszer felnéztem még önkéntes-pajtásomra:

— Éhes vagy, Gabi?

Sima Gábor erőltlenül bólintott:

— Nagyon... Azt hiszem, nem fogom megérni első csatánkat sem. Addigra felfordulok éhen...

Lapos volt a világ mindenfele. Messze délről, a láthatár felekéről, halványkéken néztek utánunk a Beszkidek. De csak, mint az álom... Azon túl kellett elterülnie Magyarország földjének. Búcsúztunk-búcsúztunk attól a lehellet-messzi hegylátnótól.

Feküdtünk hanyatt a fűvön, tarkónk alá dugott tenyerekkal, tehetetlenül, mint két züllött zsvány. Később felémsóhajtott Sima Gábor:

— Csak azért szeretnék ép bőrrel menekülni ebből a háborúból, hogy odahaza jóllakhatnék egyszer még... Annyit ennék, hogy beleropednék!

Nem szóltam rá semmit, ahelyett pőfékeltem:

pp... pp... pp... s gyötörtém az eszemet, mit lehetne csinálni itten?

Régen volt... Régen...

Pipáztunk, pipáztunk... Sütött az augusztusvégi napocska ezüstsínben s feltűnő-alacsonyan ökönyál csillogott a levegőben.

Aközben — minden cél és számítás nélkül — körül-néztem a gyepen. És míg Sima Gábor pajtás félig-háttal fekve, elfordult tőlem mély pipázgatás közben, észrevettem, hogy tőlem alig karhossznyira finom homok van elszórva a gyepen, vastagon s a homokréteg széle felé borosüveg letörött feje van belényomva a homokba.

Megmozdultam nesztelenül s balkezem ujjával piszkálgatni kezdtem akörül az üvegdarab körül. De nem mozdult az üveg teteje... Mert folytatása is volt az üvegnek!

Kiáltani szerettem volna észbontó meglepetésemben, de szerencsére magamhoz kaptam idejében s halkan súgtam oda kenyerespajtásomnak:

— Gabi te...

— No, mi az? — szólt vissza szárazon s anélkül, hogy megmozdult volna.

Még halkabbra vettem a szót:

— Vigyázz, ne fordulj hátra, hanem a házat, meg az öregasszonyt tartsd szemmel... Találtam valamit!

Sima Gábor fagyos nyugalommal fordult meg pipájával a házacska felé, ámde fölösleges volt minden óvó-intézkedés, mert a görbe néni nem mutatkozott. Nagyon biztosnak érezte magát a dolgában... Én pedig

jobb tüdő csúcsának megfelelően a fali mellhártyával összenőtt, a tüdő nagyobb a szokottnál, rajta a mellhártya megzavarosodott, széli részein vastag rostonyával fedett, amely összefüggő hártyát képez. A bordákon a megfelelő mellhártyarészletekben az eres rajzolat kifejezett, a jobb mellürben 100 ccm-nyi véres, savós izadmány van. A jobb tüdő középső lebenyén, a tüdőkapuhoz közel babnyi, cafatosszélű nyílás van a mellhártyán, amelyből kevés vér szivárog. A jobb tüdő középső és alsó lebenye nagyon vérbő, tömött, nagyon kevés levegő van benne és az oldódás minden jellegzetes tulajdonságát mutatja. A bal tüdő mellső szélén egészen friss, rózsaszínű, nagyon vérbő álhártyával a mellkas mellső falához nőtt. A tüdő itt sötétvörös, nagyon vérbő, kevés levegőt tartalmaz s felületén sok izadmány van, amelyek a széli részekben már álhártyává alakulnak át. A bal mellkasfél mellhártyájának is kifejezetten vörös, eres rajzolata nagyon jól látszik, a mellüregben 50 ccm véres folyadék van... A szívizom szakadékonny, a szív üreiben laza alvadék... A törvényszéki orvosi vélemény úgy szól, hogy: elhalt kétoldali tüdő- és ezzel együtt mellhártyagyulladásban szenvedett, amely annak utolsó stádiumában, az 5—8. napon halállal végződött. A tüdőgyulladás a két tüdőnek csaknem az egész állományára kiterjedt. A jobb tüdőben talált üregből származott az a vérzés, amelyet a holttest mellett találtak, ez azonban csak mellékes lelet s a halálnak egyáltalán nem oka. Tekintettel arra, hogy semmiféle olyan elváltozást, amely még életben, külsőrszaki behatásra utalna: találni a boncolás alkalmával nem lehetett, az a kérdés, vajjon a tüdőnek és mellhártyának a gyulladása nem külsérelmi nyomoknak a hatására jöttek-e létre: azt kell válaszolni, hogy a külsőrszaki okozta mellhártya- és tüdőgyulladás csonttörés nélkül (jelen esetben borda-

törés nélkül) egyáltalán nem fordul elő. Elhalt betegségének lefolyása sérüléssel nem hozható összefüggésbe. Azt, hogy vajjon a már fentálló betegség alatt nem történtek-e csekélyfokú bántalmazások: természetesen a boncolásból egyedül megállapítani nem lehet. Bizonyos dolog az, hogy ilyen kiterjedt tüdő- és mellhártyagyulladással kapcsolatban eme szervek olyan elváltozást szenvedhetnek, hogy pl. a legkisebb fizikai behatásra is szakadhatnak, akkor, amikor pl. az ágyból gyors, hirtelen felkelés történik, tehát azt is kell mondani, hogy nem lehet tagadni azt, hogy a belső szerveken létrejöhetnek ezek az elváltozások olyankor is, ha szabadszemmel látható nyomokat nem is lehet felfedezni a bőrön, vagy a külső, lágyrészekben.

Ez után a vélemény után a vádlottakat felmentették, minthogy semmiféle súlyos, legkevesebbé haláltokozó súlyos testi sértésről szó sem lehetett. Fellebbezés után is úgy hangzott az ítélet, hogy a halál és az állítólagos bántalmazás között semmiféle összefüggés ki nem mutatható. Majd a tanuknak újbóli kihallgatását rendelték el. A súlyos vádat valló leányt már nem lehetett előkeríteni, mert — a szomszédok szerint — a gazda elküldötte a szolgálatából. A tanuk vallomásából újlag a következő derült ki:

Szeptember 3-án este K. napszámos látta a legényt az istállóban fekvő, aki nyögött és jajgatott. Ekkor jelent meg a már sokat emlegetett leány az istállóban, aki a beteget vacsorához hívta, de ez nem ment. A leány visszament a házba, majd röviddel azután ismét visszatért s az ostonnal bökdösve megegyeszer unszolta, hogy kelljen fel s jöjjön vacsorázni. Szeptember 7-én este, egy, a mezőn szénagyűjtéssel foglalkozó asszony látta, hogy a legény hasztalan kísérleteket tett arra, hogy a

ujjaikkal mind-mélyebbre ástam a homokban a finomnyakú üveg körül. Közben suttogni kezdtem:

— Tele van az üveg, amelyet jókor elásott a néni, ez a derék asszonyosság. Hogy mi lehet benne, nem tudom még, úgy látom azonban, hogy valami sűrű folyadékkal töltötték meg...

És míg teljes hevülettel ástam az üveg körül, Sima Gábor óvatosan pislantott felém néhányszor. Így szólt aztán:

— Gyalázat ez, így meglopni egy öregasszonyt!

Ingerülten csattantam fel:

— A gyalázat éppen az, hogy mindent letagadott előlünk a boszorka!

— De hiszen így zsványokká aljasodtunk le! — háborodott fel Sima Gábor.

Mély lelkinyugalommal feleltem:

— Úgy van, eltaláltad. Zsványok lettünk... Hát aztán?

Kár azonban minden szószaporításért!

A homokból kihúztam végül az üveget, felbontottam, húztam belőle egy hosszút s akkor annyit mondtam, nagy elégtétellel:

— Málnaszörp, Gabikám... Igyál te is!

Sima Gábor felémnyúlt, átvette az üveget, felült a gyepen, jót nyakalt az üvegből s megrendülten szólt utána:

— Istenem, Istenem, micsoda ital!

Megittuk az egészet, az üveget pedig a patakba vágtuk, mely ott csorongált a kertcske végében, a lábunk alatt.

Egy-két szempillantás alatt felenyhültünk, új pára gyújtottunk rá s a füst karikái mellett melengető érzéseink támadtak a közeli jövőre nézve. Feküdtünk ott ketten, mint két kergetett szegénylegény. Egyszer azt kérdezte Gábor:

— Csak azt nem értem, testvér, hogy ez a vén asszony ki se néz utánunk a kertbe...

Megnyugtattam:

— Azért van ez, testvér, mert nem akar gyanút kelteni előttünk... De várj csak, most jut eszembe valami: hátha az egy üvegen kívül több is akad még a homokban?

— Hallod-e, mondtál valamit! — ütötte föl a fejét Sima Gábor.

De nem akarom nyujtani a dolgot...

Nekiláttam a tíz körmömmel, miközben Gábor pajtás a hátam mögé bújva fedezett. Megesett e vandál erőfeszitésem közben, hogy a görbehátú anyóka kijött a kerek kis udvarra, de mindjárt a szélében megállt, ahol napraforgók sárgáltak, valami vizes fehérműt terített ki a bokrokra, aztán megfordult s nagy lelkibékében indult visszafelé, a házikóba. Anélkül, hogy egyetlen pillantás vetett volna felénk. Bizonyára azért volt annyira óvatos, hogy gyanút ne keltsen esetleg...

Pedig akkor már nem volt több üvege, szegénynek... Tudniillik egymásután tizenöt üveget húztam ki a homokból.

Sima Gábor felsuttogott:

— Ez — eredmény!

— Az, — mondtam rá, illelve az igyekvésben. —

kút vedréből vizet igyék. Az asszony attól félt, hogy a legény fejjel beleesik a vízbe, elment pohárért s a vederből merítve, vizet adott a legénynek, aki az asszony előtt betegnek tünt fel, majd kérdezősködésére elmondta a legény, hogy a gazdája megverte, minden tagja összevissza van verve, beteg, dolgozni nem tud. A legény ekkor a földön feküdt, baloldalán a jobb kezével a csipő tájékára mutatva jelezte, hogy testének ez a része feketé az ütésektől. A bántalmazás szerint bottal történt. Szeptember 8-án délelőtt 10 órakor a legényt egy 80 éves öregasszony a szénapajtában fekve találta. Az öregasszony a legény mellett vértócsát is látott. A botra támaszkodó legényt az öregasszony vejének, P.-nek a házába vezette, ahol a legény ismét elmondta, hogy megverték, beteg s egy pohár vizet kért. P. erre áthívatta a szomszédját, S.-t, aki a legényben felismerte az uradalmi cselédet, de arra a kijelentésére, hogy segítségért kellene menni a majorba, a legény kérte, hogy ne tegye azt, mert ha a gazdája átjönne ide, akkor minden bizonnyal agyonütné őt. Eközben a legény kiadós vérhányást kapott, egész „tüdődarabokat” hányt és a földre zuhant. P. ekkor átsegítette a beteg legényt a majorba, azért, hogy ne az ő portáján haljon meg és csak azután ment el jelentést tenni a csendőröknek. A csendőr is úgy vallott, hogy a legény előtte való napon kijelentette neki, hogy nagyon megverték. Megállapították még azt, hogy a kút a majortól s onnan a halál színhelyéig kb. 2 kilométer volt s hogy ezen az úton ezenfelül 12 karámléceken kellett átlépni, illetve átmászni.

Ezeket az eseményeket ismét a szakértők elé terjesztették, akiktől a következőket kérdezték:

1. a szeptember 10-i boncolási leletből meg lehet-e állapítani biztosan a legény halálának okát?

Ebből még öttel felhajtunk ketten, a többi magunkkal visszük.

Úgy is lett!

Mennyei hangulatban tettük túl magunkat az öt üvegen s azalatt megállapodtunk egymással, hogy két héten belül odahaza leszünk, a menyasszonyunk mellett. Átestünk az első csatán, (több bizonyára nem is lesz: Königrätznél sem volt!) s akkor — aló! — nagy dalolás közt megindulunk hazafelé.

Jó dolgunk lesz, a teremfáját!

Igy gondoltuk mi ezt ketten az 1914-ik esztendő augusztus hava huszonhetedik napjának délutánján a zsolkievi szilvásban...

S hogy mint tüntettük e! a hátramaradt öt-öt üveget?

Egymásután sompolyogtunk be a házaeskába, egymásután cipeltük ki a súlyos folszerelést s akkor hátul a kiskertben hamarosan végeztünk a becsomagolással. Három üveget a bornyuba gyömöszöltünk be irtóztató kinnal, a negyediket és ötödiket a kenyérzsákba csusztattuk be.

Tölem, aki pedzettem valamit polyákul, cihelődés közben meg is kérdezte a néni:

— Mennek már, vitéz urak?

— Megyünk, néni... Csatába pedig!

A jólélek maga fölé tartotta két aszott karját:

— Isten tartsa életben a vitéz urakat: kíváncsian tiszta szívemből!

— Köszönjük, néni, — s megilletődés remegett a hangunkon.

2. vannak-e külsérelmi nyomok a legény holttestén s ha igen: életben vagy halál után következtek-e azok?

3. az esetleges sérülésekből lehet-e a vádlottnak szándékára következtetni, nevezetesen abban az irányban, hogy elhalton súlyos, illetve halálössá vált súlyos testi sértést akart-e elkövetni?

A törvényszéki orvosok a következő véleményt adták:

1. Teljesen egybehangzóan azt vallja sok tanú, hogy az elhaltat szeptember 7-én ostornyéllal, bottal és ökölrel bántalmazták. Az első tanú, a leány is ezt mondotta. Ezeknek a bántalmazásoknak a jeleit állítólag a csendőr is látta, amikor a legény ruhája alá „benézett”. A mellkas alsó részén pengőnyi foltok voltak, mindkét oldalon egy-egy. Ezzel ellentétben azonban a szeptember 10-i boncjegyzőkönyv kifejezetten megemlíti, hogy semmi olyan elváltozás, amely külső behatásra utalna: nincs. Kétséges azonban, hogy jó volt-e ez a megállapítás, mert hiszen elő van írva az, hogy minden látható foltba bele kell metszeni, hogy a foltoknak a minőségét, azoknak közelebbi jellegét megállapíthassuk. Törvényszéki orvosokról van azonban szó, akik mindezt nagyon jól tudják és kétségtelen, hogy ha a legkisebb gyanús elváltozás lett volna látható: minden további nélkül abba bele is metszettek volna. Itt van tehát az első eltérés a csendőr által előadott és a boncolásnál meg nem talált elváltozások között.

2. Meg lehet állapítani a nyomozati iratokból, hogy a legényt katonai szolgálatának második évében betegsége miatt tartósan szabadságolták. Ezt, a katonaság által megállapított betegségét a boncolás is igazolta, amennyiben jobb tüdejének a mellkas falával való káros, tehát régen fennálló összenövését állapította meg.

Hát — ami a csatát illette, — nem hazudtam az öregnek...

Mert alig negyedóra múlva kürtök kezdtek recsegni Zsolkiev házai, kertecskéi, utcái és terei fölött: riadót fújtak. Kapkodva sok nyöszörgés közt szedtük magunkra a folszerelést. Nehéz volt, nagyon nehéz: hisz benne volt az öt üveg is a szerelvényben. Ráadásul meg dagadtra szívtuk magunkat előzően a málnaszörpéből... Alig tántorogtunk... Búcsúzcúl elszontyolódva adott kezet az öregasszony:

— Mária, meg Jézus segítse mindkettejüket!

Öt perc múlva a században álltunk már, görnyedten. S újabb öt perc múlva végigszállt fölöttünk a parancs:

— Irány: észak!

Mit tudtuk mi akkor, hogy halálmars előtt állunk és hogy ezt a marsot vérengző csata fogja követni?!

*

Másnap, amikor bizonyára észrevette az anyó, hogy magunkkal vittük összes vagyunkját, hihetőleg föltartott két karral mondta ki reánk a nagy lengyel átkot. Mi azonban messze jártunk már akkor...

Másnap déli tizenkettőkor mi a budynini dombokon legénykedtünk: szakadatlan izgalmak közt, vacogva és verítkezve, rajtát kiabálva eszeveszetten, ordas-külsőben, teméntelen-sokan jajgató haldoklás között... De azért rohantunk, mindig rohantunk az ellenségre.

Csak a két üveg kocogott a táncoló kenyérzsákunkban s csak a fogaink vacogtak imitt-amott...

Ha egészségében ilyen módon legényt K. szeptember 3-án ágybanfekvő betegnek találta, „melege volt” s nem akart felkelni. A betegség, a boncolásnál megállapított súlyos gyulladás a tüdőben már ekkor jelen volt és az tartott is szakadatlanul szeptember 7-ig, amikor állítólag megverték. Ebben az időben a gyulladásnak már nagyon előhaladottnak kellett lennie, mert szeptember 8-ról 9-re forduló éjjel a halál be is állott és mind a két tüdőnek nagyon nagy területe meg volt rámadva.

A betegségnek ebben a stádiumában a tüdőszövet, a mellhártya már nagy fokban elváltozott s az egészséges állapottal ellentétben nagyon törékeny az ilyen tüdő, s csupán csak kicsiny, jelentéktelen összenyomásra, ütésre, stb. mélyreható szakadásokkal felelhet a tüdő, illetve rajta beszakadások keletkeznek.

3. Ha a halál tulajdonképpen okáról kell nyilatkozni, akkor a rendelkezésre álló adatok kapcsán azt kell felvenni, hogy K. és P. vallomásaival egybehangzóan, akik a legény mellett nagy vértöcsét láttak, a boncolási leletben megállapítást nyert, hogy a fejbőr, az agy, szív, lép nagyon vérszegények. A nagy erek vértartalmát nem említik a boncoló orvosok s azt sem, hogy milyen volt a szakadás a tüdőben, vajjon nem valami nagy érbe, légcsőágba, vagy tályogürbe nyílt-e az? Ennek a hiányos leletnek dacára, a legnagyobb valószínűséggel azt kell felvenni, hogy a jelentékeny vérvesztés épp úgy hozzájárult a halálhoz, mint az a légzési nehézség, amely a tüdőszövet gyulladására miatt állott fent.

Összefoglalva tehát ezt a nagyon körülményes halálesetet, a válasz, amit a szakértők adtak s amit el is fogadtak, a következő volt:

Boncolt egyén szeptember 8-ról 9-re forduló éjjel halt meg amiatt az elvérzés miatt, amely a tüdőszövet sérüléséből indult ki; ehhez a megbetegedéshez elválaszthatatlanul hozzájárult a mindkét oldali tüdőgyulladás is. Fel kell venni azt, hogy a legényt szeptember 7-én bántalmazták ugyan, ez azonban nem meríti ki a könnyű testi sértés fogalmát sem, ostornyéllel való csapások, ököllel való eldöngetés a betegség folytán meglevő különös testi tulajdonságok miatt okozhatta a jobb tüdő szakadását s ebből azt a vérzést, amely a halálos kimenetel meggyorsításához hozzájárult. A bántalmazás mikéntjéből semmi esetre sem lehet arra a szándékra következtetni, hogy a legényt súlyosan akarták volna bántalmazni s ha azt vesszük fel, hogy ezek a sérülések ép embert értek volna, akkor a sérülések csupán 8 napon belül gyógyulók lettek volna. Eme szakértői második vélemény után kikérték a legmagasabb véleményező fórum véleményét, amely a következőképen hangzik:

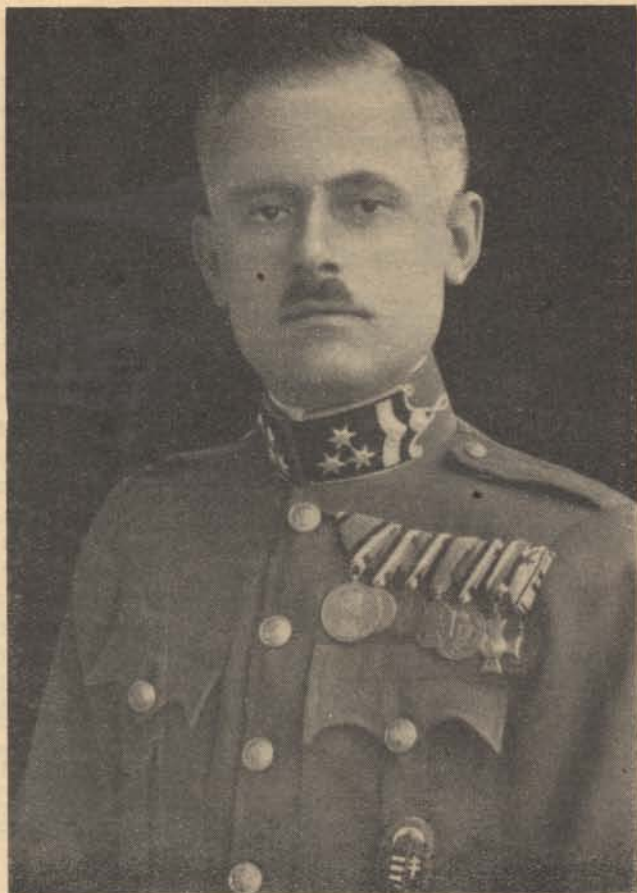
Kétségtelen, hogy az elhalt halála előtt 6—7 napos tüdőgyulladásban szenvedett, amelyhez mellhártyagyulladás is társult, mint az rendesen lenni is szokott. Ezt bizonyítják a boncjegyzőkönyv és azok a tünetek, amelyek között az elhalt legény megbetegedett. A betegség tartamáról K. napszámos vallomása nagyon jó felvilágosítást nyújt, aki szerint ugyanis a legény szeptember 3-án ágyában feküdt, nyögött s láza volt. A vádlottak előadása szerint is a halál előtti tünetek tüdőgyulladásos ember magaviseletéhez hasonlítottak. Többek között ezt az is bizonyítja, hogy egy-két napon keresztül, szeptember 5. és 6-án mint örült viselkedett. A tapasztalat azt mutatja, hogy a tüdőgyulladással, de más, lázas megbetegedésnél is *agyai tünetek* léphetnek fel. Szeptember 8-án az öregasszony, majd a csendőr is

$\frac{1}{2}$, illetve 1 liter vért kitevő vértöcsa mellett találta a legényt. Ezt a vérmennyiséget polgártársai jelenlétében köpte a beteg. Ez a vértömeg túl volt becsülve, mint azt a boncjegyzőkönyv is mutatja, de kétségtelen, hogy a tüdőből származott. Most már: a lázas betegségtől elgyengült, több napon át tüdőgyulladásban fekvő beteg, aki táplálékot sem vett magához több napon át, folyton növekvő szívgyengeség mellett a vérköpés után meghalt.

Ezek után nem lehet kétséges, hogy a legény tüdővérzésben halt meg.

Ezt hangsúlyozni már csak azért is fontos, mint-hogy a tüdőgyulladásnak az a stádiuma, amit krízisnek nevezünk: elmúlt. Erre utal az, hogy a legény, akit egyébként megtört a láz ereje, a csendőröknek tiszta feleletet adott mindenről, így a katonaságtól való szabadulásának okáról is s az előző napi megverésről. Honnan származik tehát a halál közvetlen okaként elfogadandó tüdővérzés? Jóllehet a szakértők azt mondják, hogy ez a megállapítás megállja a helyét, ha tekintetbe vesszük a boncjegyzőkönyv adatait a tüdőkről és a mellhártyákról s ha a mellüregeket vizsgáljuk és tekintetbe vesszük azt is, hogy semmiféle külsérelmi nyom a holttesten található nem volt. Az van a jegyzőkönyvben rögzítve, hogy a szakadás babnyi, rongyosszerű nyílás, a mellhártyán, a jobb tüdő középső lebenyének belső felületén, a tüdőkapu mellett. Ebből a repedésből némi kis vér szivárgott elő. Hogy hová vezetett ez a nyílás, ez nincsen megmondva. Ha azonban ez lett volna a vérköpésnek a forrása, amikor is egész vértömeget köpött ki: akkor szükségképpen meg kellett volna azt találni a tüdő szövetében és valamely nagyobb érben, amelyből a vér kifelé ömlött volna, de kellett volna ehhez az is, hogy a vérzést megtaláljuk a mellüregben is, ahová szintén kellett volna nagyobb mennyiségű vérnek ömlenie. Ezen oldali mellkasfélben csupán 100 ccm. véres folyadék volt, a balban pedig csak 50 ccm, amely valószínűleg a mellhártya véres izzadmánya volt. Épp így nem lehetett találni vérzéses beszűrődést vagy véralvadékot ama mellhártyanyílás szélén sem, vagy annak szomszédságában, ahol a szakadás volt. Egyúttal pedig a légzési levegőnek ki kellett volna lépnie a mellüregbe, tehát úgynevezett légmellnek kellett volna bekövetkeznie, már csak azért is, mert a szakadásos tüdőlebeny kétségtelenül tartalmazott levegőt. Ez az elváltozás pedig olyanfokú, hogy nemcsak törvényszéki orvos, de akár-melyik gyakorlóorvos figyelmét sem kerülhette volna el.

Ezért aztán fel kell venni azt, hogy a szakadás boncolás közben, a boncoló keze alatt, mondjuk úgy, kissé vigyázatlan boncolás következtében támadt. Hiszen tudjuk azt, hogy olyankor, mint esetünkben is: ahol *lebenyes tüdőgyulladásról* van szó, milyen könnyen keletkeznek szakadások a tüdőszövetben, még akkor is, ha a tüdő előzetes, idült gyulladás miatt nincsen is összenőve a mellkas falával, ahonnan a leválasztás olyan nehéz még nem gyulladt tüdőben is, hogy az csak a tüdő állományának veleszakadásával történhetik. Azért szakad ilyenkor a tüdő, mert rugalmasságát elvesztette s valószínű csoda is volna, ha olyan behatások, mint ostornyéllel való ütések, ököllel, doronggal való csapások nem okoznának számos, még kiterjedtebb sérülést a tüdőben. Ha a szakadás a halál után keletkezett volna a tüdőben: akkor nincsen semmi ok arra, hogy a vérzést külső hatásra vezessük vissza. A tüdővérzésnek a forrását a szakértők a boncolásnál nem találták meg. Nagyon hosszú vizsgálat és nagy gyakorlat szükséges ahhoz, hogy a vérzés forrását minden esetben ki tudjuk mutatni.

Kormányzó Úr Ö Főméltósága vitéz Fenyves Imre tiszthelyettesnek (balról) több éven keresztül különleges szolgálatban odaszadó, hazafias buzgalommal teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálataiért a Magyar Ezüst Érdemérmét a zöld szalagon, Varszegi Boldizsár tiszthelyettesnek kötelességű és érdemes szolgálataiért a Magyar Bronz Érdemérmét a zöld szalagon adományozni méltóztatott.

Útmutatást adhatna az a tüdő, amely a mellkas falával össze volt nőve s amely minden valószínűség szerint gümőkóros eredetű, amelynek az elhelyezkedése is arra vall, mert hiszen ezek legtöbbször a tüdőcsúcsban vannak s vérzéseknek kiindulási helye szokott lenni. Már pedig a csúcsoknak ilyen régi megbetegedése mellett a gyulladás és a vérzés nem ritka dolog, amit nagyon jól ismerünk a boncasztalról. Egyébként más szempontok is érvényesülnek a tüdővérzésnél, amit a légutak pontos átvizsgálása, a nagy érnek s a tüdőverőérnek a vizsgálata nagyon sokszor igazol is.

Ezzel aztán egyezik az is, hogy az elhalt nem a bántalmazás napján, hanem egy nappal később lett beteg, amely betegség akkor, ha a sérülés következtében állott volna elő: mégis csak szokatlan lenne. Hozzájárul még az a nemleges lelet is, amely szerint a testen semmiféle külső behatásra utaló elváltozás nincsen jelen s így el-tűnik minden kétség aziránt, hogy a tüdővérzés nem a szervezetben rejlő okból indult meg. Hogy valóban nem volt külső behatás a testen, azt az is bizonyítja, hogy a csendőr a boncolás előtt egyenesen felhívta a szak-értők figyelmét a külsérelmi nyomokra, amiket ők látni véltek s ennek dacára sem lehetett semmit sem észlelni.

Nincsen semmi okunk arra, hogy kételkedjünk abban, amit az elhalt az állítólagos megveretéről mondott. Ezelőtt gazdáját és feleségét sohasem vádolta a csend-őrök előtt. Eme kijelentések egy haldoklónak a vallomásai voltak, akinek semmi oka sem volt arra, hogy ellenséges érzületet tápláljon gazdája iránt akkor, ha a bántalmazások nem történtek volna meg. Vallomásai

olyan világosak és többször ismételték voltak, annak egész apró részleteire is kiterjeszkedtek, hogy nem lehet arra gondolni, hogy a körülállók rosszul hallották volna azokat.

Azonban mindezek a vallomások egy éppen lelázta-lanodó, súlyos tüdőgyulladásban szenvedő ember szájá-ból jöttek s az orvosi tapasztalat szerint ilyen emberek-nek a vallomásai tévedésen alapulhatnak. A legény egy hétig volt lázas s mint feljebb láttuk, úgy viselkedett, mint egy őrült, ami arra mutat, hogy szellemileg na-gyon izgékony ember volt, ami kiderül abból is, hogy fejfájásai miatt kapott tartós szabadságot a katonaság-tól, ami mellett tanuskodik gazdájának amaz állítása is, hogy rángásokat észlelt arcában, ha csak egy kissé is rosszkedvű volt. Nincsen semmi okunk kételkedni abban, hogy az elhaltnak életében élénk fantáziái voltak, ame-lyek a tüdőgyulladás alatt állottak be. Azt is tudjuk, hogy olyankor, amikor lázas tüdőgyulladásosok lelázta-lanodnak: alig lehet őket eltéríteni azon téves hitüktől, amely éppen lázfantáziájuk alatt következett be. Éppen úgy, mint az egészséges ember az álmodott dolgokat néha átélteknek tartja, a tüdőgyulladásban szenvedők sokkal nagyobb kitartással ragaszkodnak fantáziájuk-hoz és sokszor nagyon nehéz őket elképzelésük tartha-tatlanságáról meggyőzni. Tapasztalat szerint ama heves fájdalom miatt, amelyet a tüdőgyulladással együttjáró mellhártyagyulladás minden egyes lélegzetvétel alkalmá-val érezet, amely fájdalmakat a beteg lázas állapotban érez, a betegnek a fantáziáját is befolyásolja, úgy, hogy azok az egészen helytelen adatok, amelyeket a bántal-

mazást illetően hallottunk, — nem mennek ritkaság számba, annál inkább nem, mert a leláztalanodás után még mindig meglevő mellhártyafájdalmak megerősítik a beteget abban a hitében, hogy valóban bántalmazták.

Nyilvánvaló tehát, hogy a most mondottakban rejlik az ellentmondás magyarázata a brutális módon való bántalmazás és a semmitmondó boncolási lelet között.

Röviden összefoglalva azt kell tehát mondani, hogy a halál előtti bántalmazásról mondott kijelentések egészen biztosan a láz alatt bekövetkezett fantáziának a szüleménye s nem alapszik valóságon.

A lázat, illetve lázas delíriumot nagyon jól ismeri törvénykönyvünk is s éppen ezért az ilyen állapotban tett vallomásokra sem a sértettet, sem a tanút meg nem esketik, mert hiszen az ilyen állapotot olybá veszik, mintha az illetőnek elmebeli fogyatkozása révén, — amit éppen a láz okoz — átmenetileg vagy időlegesen — nem volna meg a képessége arra, hogy a valóságot felismerje s éppen ezért az ilyen állapotban levő tanúnak a megesketését az 1893. XVIII. 215. §-a értelmében meg sem engedi. A polgári perrendtartásról készült új törvényjavaslat 329. §-a így intézkedik.

A szolgálati fellépés módjai.

Írta: vitéz TEMESVARI ENDRE őrnagy.

Évekkel előbb sorozatosan fordult elő a közbiztonsági szolgálatban állott járőröknek megtámadtatása, a járőrtagok megsebesítése, sőt lefegyverzése is. Sajnos több esetben fordult elő olyan szomorú kimenetelű fellépés is, ahol a járőr egyik vagy másik tagja életével fizette meg kötelességének, általa helyesnek vélt módon történt teljesítését.

A szerencsétlen kimenetelű szolgálati fellépések mind sűrűbben előforduló nagy száma gondolkozásra készítette a figyelőt. Felmerült tehát a kérdés, vajjon mi idézheti elő a sorozatos szerencsétlenséget?

Két lehetőséget kellett e szempontból elbírálni. Az egyik az, hogy vajjon tartalmazott-e a SZUT. erre vonatkozóan rendelkezéseket és ha igen, azok elegendő védelmet biztosítottak-e a szolgálatilag fellépő csendőrnek? A másik elbírálandó szempont pedig az, hogy vajjon alkalmazták-e a járőrök a SZUT. ily irányú rendelkezéseit?

A SZUT. a járőr ténykedéseinek biztosítására és egyúttal a járőrtagok személyes védelmére is több helyen tartalmaz rendelkezéseket. A 41. §-a tárgyalja a „Szolgálati fellépés módját.” Ennek a §-nak a rendelkezései írják elő, hogy a csendőr, illetve a járőr:

- a) mikor jogosult a szolgálati fellépésre (300. pont),
- b) fellépése alatt miként járjon el (301. pont),
- c) fellépéseinek a szolgálati célt és a saját személyének védelmét mily módon érheti el (302., 303. pont) és végül:
- d) ittas és elmebeteg egyénekkel szemben hogyan járjon el. (304., 305. pont.)

Ezeket felül a SZUT. ugyancsak a csendőr védelmét is biztosítandó, a bilincselésnél (325. pont), — a kóbor cigányok elleni — (365. pont) és az orvvadászokkal szembeni fellépéseknél (380. pont) külön elővigyázat foganatosítására hívja fel az eljáró csendőr figyelmét. Az eddig felsoroltakon felül is biztosítja az utasítás a járőrt még több rendelkezésében is, így az elfogással (45. §.) és a fegyverhasználatl (49. §.) Azt látjuk tehát, hogy a csendőr védelmére az utasítás több rendelkezésében is intézkedik. Ez nem is lehet másként, mert a csendőrtől csak akkor várhatjuk el, hogy sokirányú kötelmeit

ellássa, ha megfelelő, sokszor kényszerítő hatású jogokkal is felruházzuk.

Megállapíthatjuk, hogy azok a jogok, amelyekkel a SZUT. a csendőrt felruházta, elegendők arra, hogy szolgálatát minden körülmények között elláthassa s egyidejűen saját védelmét is biztosíthassa. Még abból a szempontból kell a szolgálati jogokat elbírálni, vajjon azoknak mikénti gyakorlására vonatkozó rendelkezések helyesek-e, a fenti kettős cél elérése tekintetében elegendők-e?

Ha figyelembe vesszük a SZUT. 302. pontjának 1934. évben történt helyesbítését („lőkész helyzet” megváltoztatása), leszögezhetjük, hogy az utasítás rendelkezései helyesek és a cél elérésére elegendők.

Az utasítás 302. pontjának a múlt évben történt helyesbítése után tehát joggal kellett elvárni a szerencsétlen kimenetelű szolgálati fellépések megszűnését. Az események további figyelőjének azonban meg kellett állapítania azt, hogy azok száma nagyon lényegesen csökkent és az ilyen esetek kimenetelükben enyhültek, de teljesen mégsem szűntek meg. Ezzel beigazolódik, hogy az okot nem az utasításban, nem annak hiányosságában kell keresni, hanem abban, hogy a szolgálatilag fellépő csendőrök (járőrök) nem élnek a SZUT. adta jogaikkal, amelyek pedig a szolgálati cél elérésén kívül személyük védelmének biztosítására is alkalmasak és elegendők.

Arra a kérdésre kell hát megtalálnunk a feleletet, miért nem alkalmazzák mindig a csendőrök (járőrök) szolgálati fellépéseiknél a SZUT. megfelelő rendelkezéseit?

Három ok lehetséges:

1. a csendőrök nem ismerik a SZUT. rendelkezéseit;
2. ismerik, de pongyolaságból, — túlságos önbizalomból — és végül:
3. álszégyenérzetből mellőzik azokat.

A 2. és 3. alatti okokat, — végre egyszer mások kárán is így kezeve okulni, — ki lehet küszöbölni, ha alaposan ismertetjük a legénységgel a hibás fellépések következményeit, illetve a fellépések alkalmával elkövetett hibák veszélyes eredményeit. Az 1. alatti okot azonban csak úgy szüntethetjük meg, ha az utasítás rendelkezéseire megtanítjuk a csendőröket. Ennek súlykolásszerűen kell történnie.

Cikkem keretén belül nem foglalkozhatom részletesen a SZUT. 41. §-ában leírt összes rendelkezésekkel, mert az lényegesen meghaladná egy cikk terjedelmét, csupán azt szándékozom megvilágítani, hogy a SZUT. 302., 303. pont rendelkezéseit helyesen hogyan alkalmazza a csendőr, ha a szolgálati fellépésre már elhatározta magát.

A SZUT. a 302., 303. pontjában a szolgálati fellépésnek hatféle módját ismerteti, és pedig:

I. a fellépés olyan egyénnel szemben történik akit a csendőr veszélytelennek ítél meg, úgy a szolgálat, mint maga a személy szempontjából (aggálytalan),

II. a fellépő csendőr az adott körülményekből ítélve szükségesnek véli a különös elővigyázatot, illetve midőn azt a SZUT. kifejezetten előírja,

III. ha a csendőr egyedül van,

IV. veszélyes gonosztevővel,

V. felfegyverzett gonosztevővel, és végül:

VI. több veszélyes gonosztevővel szembeni fellépés.

A szolgálati fellépés előbb I.—VI.-ig alatt felsorolt esetekben a járőr (csendőrr) tevékenységét részletesen ismerteti. Minden esetet külön-külön világít meg s a jobb és könnyebb megértés céljából minden fontosabb mozzanatot képen is bemutatok.

I.-hez: Két főből álló járőr egy gazdaságból távozni lát egy ismeretlen egyént. Az ismeretlen jól öltözöttsége kelt gyanút a járőrvezetőben, aki e gyanú alapján határozta el magát az igazoltatásra.

1. ábra.

Ez alkalommal a járőrvezető nem lát okot fennforogni a különös elővigyázatosságra, nevezetesen nem tart attól, hogy az igazoltatandó, akár a járőr szolgálataival szemben ellenállást fejtene ki, — akár pedig a járőr ellen támadást kísérelne meg.

A fellépési módok e legaggálytalanabbjánál is az utasítás határozottan előírja, hogy a járőrtagok a puskát vegyék „Súlyba” helyzetbe. Ez az rendelkezés is a járőrtagok biztonságát szolgálja, amennyiben a súlyban tartott puskát a csendőrnek az irányzék felett meg kell

2. ábra.

markolnia s így az a szó szoros értelmében a kezében van, készen a szúrásra s közel a „lőkész helyzet”-hez.

A szolgálati fellépésnél a járőrtagok a SZUT 302. pontja értelmében helyezkednek el általában véve úgy, hogy a járőrvezető körülbelül 3 lépésre szembe az igazoltatandóval, a járőrtárs pedig attól 1—2 lépésre oldalt. Azért említettem, hogy „általában” úgy, mint a SZUT előírja, mert a járőrtárs részére előírt 1—2 lépés távolság helyett jobb, ha mindig 2 lépésnyi távolságot tart. (1. ábra).

Most a járőrvezető igazolásra szólítja fel az igazoltatandót, melynek során igazolványainak előmutatását is elrendeli. Az igazolványok átvétele céljából a járőrvezető a 2. ábrán látható módon egy lépést előrelép, de jobb lábát nem zárja a balhoz, hanem a közben átvett igazolványokkal együtt az eredeti (3 lépés) távolságra visszalép (3. ábra). Az igazolványokat is itt vizsgálja át, ami alatt a puskáját a bal alkarjára akaszthatja, majd az igazolás megtörténte után az iratokat, ha szükséges, az előbbi módon is adja vissza.

A járőrvezető összes ténykedései alatt az igazoltatandótól 2 lépésre álló járőrtárs biztosítja.

A szolgálati fellépési módok közül ez a legegyszerűbb,

3. ábra.

rűbb, amit a járőr csak — mondhatnám, hogy legritkább esetben — akkor alkalmaz, ha megítélése szerint minden veszélyt kizárva lát. Még ilyenkor is azonban a súlyban tartott puskát bármely pillanatban rendelkezésére áll a gyors cselekvésre.

II.-hez: A közbiztonsági szolgálatban álló 2 fős járőr egy ismeretlen vad tekintetű emberrel találkozik, aki kezében kis bőrdöngőt visz. Ez az egyén öltözeténél fogva, részben a járőrrel történt találkozásakor elárult idegessége folytán a járőrvezetőben gyanút ébreszt. A járőrvezető elhatározta, hogy igazolásra szólítja fel.

Ennél a szolgálati fellépésnél a járőrvezető lehetőségek tartja, hogy az igazoltatandó támadást fog megkísérelni a járőr ellen s ezért különös elővigyázattal való eljárást vél szükségesnek. (SZUT. 302. pont). A járőrtagok a fellépéskor a SZUT. 302. pontban megjelölt helyekre sietnek.

A járőrvezető a puskát „lőkész helyzet”-be veszi s vele egyidőben ugyanazt cselekszi a járőrtárs is. Ennél a következőként kell eljárni: a puskát először a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 2. füzet 56. pontjában meghatározott „biztonsági töltés” helyzetbe kell hozni. (4. ábra). Ebben a helyzetben a zárócsapó kinyitása után ismételni kell (a szekrényben levő 4 töltényből egy ezáltal jut be a töltényürbe), majd a zárócsapót kell

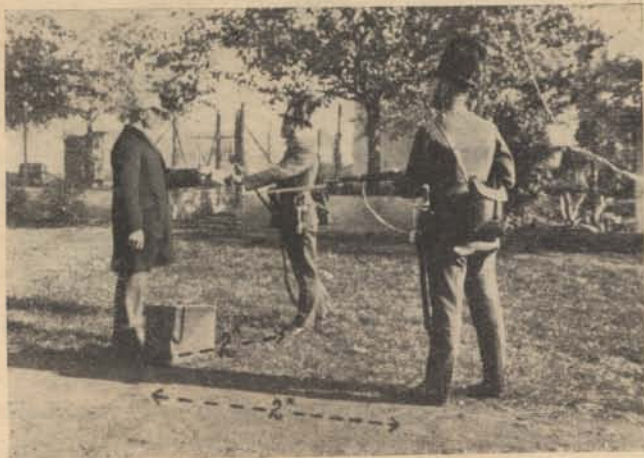

4. ábra.

becsukni s ezek elvégzése után veszik fel a járőrtagok a „lőkész helyzet”-et. Ehhez mindkét járőrtag a puskát lesúlyesztí úgy, hogy a csőtorkolatával a vízszintes

alá, — az agy alsó széle pedig a tölténytáska fölé egy tenyérnyire jusson.

A járőrvezető ebben a helyzetben végzi el az igazoltatást s ha közben igazolványok átvétele is szükségessé válik, ehhez a már a I.-hez alatt említett módon egy lépést előre lép, amihez a puskáját súlyba veszi

5. ábra.

(5. ábra). Az igazolványok átvétele után helyére visszalép, puskáját bal alkarjára akaszthatja s az igazolványokat e helyzetben vizsgálja át (6. ábra).

A járőrvezetőt összes ténykedései alatt a „lőkész helyzet”-ében megmaradt járőrtárs biztosítja.

Az igazoltatás eredményének megfelelően a járőrvezető az igazolványok visszaadása (5. ábra) után igazoltatottat tovább engedi, vagy a szükség szerint vele szemben másként jár el.

6. ábra.

Igy kell a járőrnek eljárnia mindannyiszor, ha szolgálati fellépésével kapcsolatosan a SZUT. 302. pontjában tárgyalt különös elővigyázat alkalmazását szükségesnek ítéli meg, vagy ha a különös elővigyázat alkalmazását a SZUT. kifejezetten előírja (303., 325., 365., 380. pont).

(Folytatjuk.)

SNOWDEN, ANGOL POLITIKUS ÍGY NYILATKOZOTT:

A békediktátumokban megállapított helytelen határokért jóállni nem lehet; a békekötés revíziója politikai és erkölcsi szükség.

A magyar nemesség s igazolásának mai módja.

Írta: Dr. FÖGLEIN ANTAL országos levéltárnok.

(Befejező közlemény.)

A nemességgel ma még mindig néhány különleges jog jár. Így pl.

1. A magyar nemes, még ma is címfokozatot használhat. És nemcsak a főrendű (báró, gróf, herceg), hanem a köznemes is. Neve elé teheti a „nemes” címet. Bár mikor használhatja az őt megillető előnevet és igazolt nemesség esetében joga van címfokozatát és előnevét az anyakönyvbe is bejegyeztetni.

2. Használhatja az őt megillető nemesi címet, vagy egyszerűen nemesi koronát használhat: a gróf 9, a báró 7 és a köznemes 5 ágút.

3. A nemest a „Tekintetes” (Spectabilis; 1848 előtt: „Tekintetes, Nemes, Nemzetes és Vitézlő”), a bárót és grófot a „Méltóságos”, a herceget a „Főméltóságú” címzés illeti. Sajnos, a szép, régi, patinás „Tekintetes” címzés ma már nem divatos. Ez már kevés tekintélyt ad. Ma a „Nagyságos” cím járja és hovatovább talán már ez sem lesz elég. Holott régenté „Nagyságos” a fejedelem volt.

Annak jog- és végérvényes eldöntése, hogy valaki nemes-e vagy sem, mindig felségjogot képezett. A fentebb említett új adományok és nemességújító armálisok is tulajdonképpen nemességelismerések és igazolások voltak.

Idővel a nemességelismerés az autonóm törvényhatósággá kialakult nemesi közönségtől (Universitas Nobilium), a vármegyétől indult ki. A vármegye közgyűlése igazolta a kebelében élőknek nemességét; de végső fokon a legfelsőbb helyen erősítették meg ezt az igazolást.

Ma a legfelsőbb nemesi hatóság a m. kir. belügyminiszter úr, ahová a megfelelően felszerelt és bélyeggel ellátott kérvények közvetlenül, a katonai vagy csendőrségi személyek által pedig szolgálati úton küldendő el. A belügyminiszter a kérvényt és mellékleteit véleményezés végett a m. kir. Országos Levéltárhoz teszi át, amelynek nemességvizsgáló hivatala a rendelkezésére álló, fentebb már említett régi Királyi Könyvek, az Országos Levéltár őrizete alatt levő 1848 előtti Kancellária, Helytartótanács, Királyi és Kerületi Táblák iratanyaga, a Helytartótanácsokhoz annak idején beküldött vármegyei nemességigazoló, valamint az 1848 előtt elhunyt ügyvédek hagyatékában maradt és azóta őrzött iratok adatai alapján, a folyamodó okmányait ellenőrizve, a folyamodó nemességének elismerését véleményezi, esetleg pótlásra új adatokat kér vagy a kérelem elutasítását javasolja.

A vármegyék még ma is adhatnak ki nemesi bizonyítványt, amellyel valakinek leszármazását és nemességét elismerik (1898 szept. 23: 68.573/1898. büm. sz. körrend.). De míg azelőtt a nemesség gyűlekezete, a közgyűlés adott ki ily bizonyítványt, ma az alispán adja ki. Főkötelem, hogy legyen e bizonyítványnak, hogy állításait az érdekelt fél nemességét, előnevét, valamely nemes családhoz való tartozását, leszármazását, személyazonosságát illetően az illető vármegye levéltárában őrzött, vagy a fél által az alispánnak bemutatott okiratok pontos és részletes elősorolásával igazolja; esetleg a fő bizonyító okirat szövegét egész terjedelmében is közölje. Az ilyen bizonyítványt azután, mint legfőbb nemesi hatóság a belügyminisztérium felülvizsgálja, eset-

V. György angol király holttestét ágyútalpon vitték a windsori kriptába, ahol január 28-án világraszóló gyászpompával helyezték örök nyugalomra.

leg a vármegye bizonyítványában idézett, annak alapját képező okiratokat bekívánja.

A leszármazás anyakönyvi kivonatokkal igazolandó és nemcsak keresztlevéllel (újabb időből állami anyakönyvi kivonattal), hanem a törvényes születés, főleg pedig a személyazonosság igazolása céljából a szülők, nagy-, szép-, dédszülők stb. házasságlevele is becsatolandó.

A nemességi igazolásnak három módja van:

a) A folyamodó bemutatja eredetiben vagy hiteles másolatban a családjának szülő királyi (birtok) adománylevelet vagy címeres nemeslevelet (armális) és ízről-ízre, anyakönyvi kivonatokkal vagy ezek hiányában más okiratokkal (végrendelet, osztálylevél) igazolja a leszármazását a birtok- vagy címeres nemeslevél-szerzőtől.

Tekintve, hogy anyakönyvek a törökjárta vidékeken csak a XVIII. század elejétől kezdve maradtak fenn, — a Felvidéken, főleg városokban az anyakönyvek visszanyúlnak a XVII. század közepéig is, — az igazolásnak ez a módja nehezen alkalmazható, kivéve, ha az adomány újabb keletű, XVIII. vagy XIX. századi, amely esetben az anyakönyvek beszerzése nem jár nehézséggel.

b) A folyamodó felmutat valamely, erre illetékes 1848 előtti hatóság (kormányzók, vármegye) által kiállított hivatalos bizonyítványt arról, hogy a családjának egyik tagja azon hatóság által kétségtelen magyar nemesnek elismertetett. E bizonyítványokat rendszeren az ú. n. nemességvizsgáló vagy igazoló per előzte meg, ame-

lyet vagy a vármegye ügyésze indított valaki ellen, vagy az illető nemes a reá illetékes (ahonnan származott) vármegye előtt indított maga ellen. E per folyamán felmutatta az illető fél (instans vagy producens) a kezei közt levő családi iratokat; tanukat hallgattak ki a leszármazást illetően és ha az ügyet rendben találta a vármegye és az ügyész nem tett kifogást, a fél nemessége elismertetett és az iratok a Helytartótanács útján a Kancelláriához kerültek. Ha a legfelsőbb hely megerősítette a vármegye döntését, a folyamodó bizonyítványt (Testimonialis) kapott a vármegyétől, amely bizonyítványok a XVIII. század vége felé már teljes terjedelmükben bejegyeztettek a vármegyei jegyzőkönyvekbe is, tehát ma könnyen megszerezhető a másolatuk.

A folyamodó anyakönyvi kivonatokkal a bizonyítványt szerzett elődtől való leszármazását igazolja.

c) Ha a folyamodó sem a nemességszerzőtől nem tudja a leszármazását igazolni, sem olyan elődöt nem tud igazolni, aki nemesi bizonyítványt kapott, nemessége elismerhető, ha eredetiben fel tudja mutatni az adománylevelet és igazolni tudja, hogy elődei 1848 előtt két nemzedéken át, tehát legalább 60 éven át, nemesi szabadságban éltek.

A nemesi szabadságban való élest igazolja, ha valakinek elődje 1848 előtt valamely nemesi összeírásban (1724, 1732, 1754, 1770, 1820—30 stb.) szerepel. Valamelyik elődje megemlíttetik a nemesi insurrekcióra kötelezettek (1741—43; 1796—1809) jegyzékében. Valamelyik elődje vármegyei tisztséget viselt 1842 előtt (alis-

pán, szolgabíró, perceptor, táblabíró, esküdt és a XVII. század közepétől nótárius). Valamilyen nyugtával igazolja, hogy felmenői a követküldés vagy koronázási aján-dék költségeihez hozzájárultak.

A nemesi szabadságban való élés, vagyis a nemesi jogoknak bizonyos időn át folytatott gyakorlata egy-magában nem elegendő ahhoz, hogy valakinek nemes-sége elismerhető legyen.

Az összeomlás előtt abban az esetben, ha valaki vagy a leszármazását nem tudta ízenként igazolni, ne-mesi leszármazása mellett azonban erős bizonyítékok szóltak; vagy elődeinek hosszabb időn folytatott nemesi joggyakorlatát igazolni tudta ugyan, de a nemesség gyökerét kimutatni nem tudta, javaslatba volt hozható legfelsőbb helyen a nemességnek kegyelemből való megerősítésére. A királyi felségjogok gyakorlása szünetelvé, a nemesség legfelsőbb kegyelemmel ma nem erősíthető meg.

A nemesi összeírások között a legfontosabb az 1754. évi, amely általános, tehát az egész országra ki-terjedő volt. A jegyzékbe csak a családfők, esetleg azok özvegyei kerültek. Némely vármegye külön jegyzékbe vette a birtokos és külön az armalista nemeseit. Volt vármegye, így Liptó, Turóc, Zala, Vas, Ugocsa, amely községek, tehát a lakóhelyek szerint és így a legrész-letesebben felsorolta a nemeseit. Egyes állításokkal szemben, hogy ez az összeírás a nemesség elismerésére döntő bizonyíték, le kell szögeznünk, hogy az eddigi gyakorlat szerint az 1754. évi összeírás csak akkor fo-gadható el döntő bizonyítékul, ha a család nemességé-nek gyökere is igazolható, vagyis, hogy mi alapon ké-rült (birtok, armális) a család e jegyzékbe? Tekintve, hogy a legtöbb vármegye 1754-ben csak a vizsgálat vég-eredményét, tehát magát a nemesek névsorát küldte be a Helytartótanácsba, maguk a vizsgálati jegyzőkönyvek és egyéb igazoló iratok viszont a vármegyék levéltárá-ban maradtak, sőt azóta egyes levéltárakból el is kal-lódtak, egymagában az 1754. évi országos összeírás ma döntő bizonyítékul már nem fogadható el.

A székely nemesség megállapítása a következő el-vek szerint történik:

Székely főnemesnek vagy lófőnemesnek az a folya-módó ismerhető el, aki igazolni tudja:

a) egyenes leszármazását az 1713. évi vagy az ezen évet megelőző időkből való rendi jegyzőkönyvben fő-nemesnek vagy lófőnemesnek feltüntetett, vagy feje-delmi oklevélben székely főnemes vagy lófőnemes rendbe tartozónak mondott, abba kinevezett elődtől;

b) igazolni tudja olyan családhoz való tartozását, amelynek tagjai 1713 előtt székely főnemesek voltak, illetve az 1713. évi vagy régebbi rendi jegyzőkönyv sze-rint székely lófőnemes rendnél alacsonyabb rendben nem szerepeltek.

Székely nemesnek ismerhető el az, aki

a) igazolja leszármazását az 1713. évi vagy ennél régebbi rendi jegyzőkönyvben székely gyalognemesnek vagy szabadszékelynek feltüntetett elődtől;

b) egyenes leszármazás nélkül ugyan, de igazolni tudja olyan családhoz való tartozását, amelynek tagjai az 1713. évi vagy régebbi rendi jegyzőkönyv szerint a gya-lognemes rendben, illetve a szabad székelyek sorában szerepeltek;

c) igazolja leszármazását fejedelmi oklevéllel a szé-kely gyalognemes rendbe, illetve a szabad székelyek so-rába felvett elődtől;

d) igazolja, hogy családja az 1713. évi vagy régebbi rendi jegyzőkönyvek szerint a székely székben valóban

létezett és igazolja, hogy elődei 1848. előtt legkevesebb 60 évre visszamenően székely örökséggel bírtak.

A hajdú nemesség megállapítása ma már nehezen megy. Csak annak a folyamodónak hajdú nemessége ismerhető el, aki a megnevesített hajdúk valamelyiké-től leszármazását igazolni tudja. A megnevesített hajdú vitázéknak vagy azok leszármazóinak azonban semmi-féle összeírása nem maradt fenn. Volt ugyan, állítólag ilyen összeírás, de ez — ugyancsak állítólag — az utolsó hajdúkapitány levelesládájából elkallódott. 1702-ben volt egy, a szépesi kamara kiküldöttéi által véghezvitt összeírás. Ez az összeírás azonban adózás és nem a ne-messég igazolása céljából készült és az itt összeírottak-nak a Bocskay István két nemeslevelével megnevesített hajdúktól való leszármazása meg nem állapítható. Így az, aki ma a felmenőit csak az 1702. évi hajdúössze-írásban megnevezett valamelyik hajdúságbeli egyénig vezetheti fel, ezzel még nem igazolta a Bocskay István által megnevesített hajdúktól való leszármazását és így, ha más bizonyítékot nem tud felmutatni, a Bocskay István adományán alapuló magyar hajdú nemességét sem igazolhatja.

Kivételt képeznek azok a hajdúivadékok, akiknek elődei, előrelátásból, még abban az időben, amikor a megnevesített hajdú vitázéktól való leszármazás iga-zolható volt, például Szabolcs vármegyétől, nemesi bizo-nyítványt nyertek és a folyamodók ezen bizonyítvá-nyokban megnevezett elődökbe bekapcsolódhatnak.

Meg kell emlékeznünk az idegen, külföldi nemes-séggel bíró honfitársainkról is. Évszázadokon át meg-történt, hogy a Habsburg-uralkodóinknak külföldiekből álló seregében szolgáló egyének benősülés folytán, vagy a föld szeretetétől vonzatra, hazánkban letelepedtek és utódaik ma már mind derék magyarok. A volt cs. és kir. közös hadseregnek is számos tagja volt, aki itt le-telepedett és mint magyar honpolgár élt és él még ma is köztünk. Ezek között nagyon sokan külföldi (osztrák, római szentbirodalmi, olasz, francia stb.) nemességgel bírtak és bírnak. A külföldi főnemesi vagy nemesi címek, előnevek és címerek Magyarországon jogi tartalommal nem bírnak ugyan és kívülesnek közjogunk keretén és magyar állampolgárság esetében sem biztosítanak ná-lunk sem nemesi rendi állást, sem főnemesi vagy ne-mesi rangot, sem kiváltságot, sem előjogot. E külföldi nemességet a belügyminisztérium természetesen nem is igazolja. De megengedi és nem tesz ellene észrevételt, hogy az illető külföldi nemességgel bíró magyar állam-polgár külföldi nemesi címét, előnevét és címerét Magyarországon használhassa, ha:

a) a nemesség eredete szerint illetékes külföldi ne-mesi főhatóság okiratával igazolja valamely főnemesi vagy nemesi címhez, előnévhez és címerhez való joga-sultságát;

b) igazolja, hogy családja, főnemesi vagy nemesi címének, előnevének és címerének szerzése valamely létező vagy már megszűnt államból ered, például az illető állam uralkodója által adományoztatott és ezen felül igazolja a kérdéses családhoz való tartozását;

c) igazolja, hogy felmenői 1848 előtt legalább hat-van évre visszamenőleg olyan idegen állam magasabb hatóságai által kiállított iratokban szerepelnek, főne-mesi vagy nemesi címmel és előnévvel, amely államban a kérdéses időben a nemesség intézménye létezett.

Magyar honosnak adományozott külföldi főnemesi vagy nemesi cím, előnév és címer csak abban az esetben

Amit vissza kell szerezniünk: Szepes vára.

ismerhető el, ha annak viselésére a magyar államfő engedélyt adott.

Nemes ember névváltoztatása csak a király engedélyével történhetett. Ma a nemesi névváltoztatás engedélyezése a minisztertanácsnak minden egyes esetben előzetesen kikért hozzájárulásával a Kormányzó Úr Ő Főméltósága elhatározása alá bocsátandó.

Külföldi nemességgel bíró magyar honos névváltoztatását a belügyminiszter úr engedélyezi.

A magyar előnév, mint fentebb láttuk, csak valószínű nemesi birtok után adatván vagy használtatván, ezen előnév használatához való jogosultság elismeréséhez feltétlenül szükséges, hogy a folyamodó egyrészt az előnévül vagy előneveül használt nemesi birtokhoz vagy birtokokhoz való jogot — a családnak szóló királyi vagy nádori (már előzőleg nemes ember kaphatta csak) adománylevéllel, királyi jóváhagyással megerősített adás-vételi szerződéssel, örökvallással (fassio), vármegyei vagy egyéb, a tényleges birtoklást feltüntető oklevéllel, végrendelettel, osztálylevéllel stb. — igazolja, és ugyancsak igazolja, hogy felmenői az elismertetni kért előnevet vagy előneveket 1848 előtt, ha egyszer-kétszer is, de használták (usus).

Ha egy család több ágra szakadt és a különböző ágak előnevei egymással megegyeznek, ebben az esetben az illető ágak közös ősétől leszármazó olyan folyamodó előneve is elismerhető, aki nem tudja ugyan kimutatni, hogy felmenői 1848 előtt a kérdéses előnevet használták, azonban a közös ősnek az előnevet adó helységhez való kapcsolatát (ottani birtokos voltát) igazolni tudja.

Ha a folyamodó által felmutatott adomány- vagy armálislevélben az adományos (az ős) már előnévvel együtt említették, a folyamodónak az előnév használatához való jogosultsága elismerhető, anélkül, hogy az 1848 előtti használatot igazolnia kellene.

Ez áll az erdélyi fejedelmi armálisokkal megnevesített családoknál is. Ezekben a nemeslevelekben a nemességszerző rendszeren eredete vagy lakóhelye utáni előnévvel említették. Ezek utódaitól sem kívánják az 1848 előtti gyakorlat kimutatását.

Nincs semmi akadálya annak, hogy az érdekelt folyamodó kérelmére a családja neve vagy az előnévnek írásmódja — a mindenkor hivatalos írásmódtól eltérően — a nemeslevélben előforduló vagy a család által (kimutathatóan) használt alaknak megfelelően régies, ősi alakban állapíttassék meg.

Székely, nemesi rendi állással bíró folyamodó előnevét az elődöknek legrégibb székelyföldi lakóhelyéről kell megállapítani. Ha a folyamodó egyenes felmenője utóbb sajátjának tekintendő más székelyföldi előnevet használt, illetve avval együtt említették, ebben az esetben ez az előnév állapítható meg.

Magyar, vagy székely nemesi rendi folyamodó részére egynél több előnév is megállapítható, ha igazolni tudja, hogy elődje vagy elődjei a szóban forgó előnevet valóban használták vagy adományba kapták, vagy — székely nemesnél — ha megállapítható, hogy rendi állása szerint járó vagy adományba kapott előnévén kívül más előnevet is használt.

Három előnév csak abban az esetben ismerhető el, ha azok már 1848 előtt együttesen fordulnak elő.

Az előnév — ma nagyon kevesen tudják, — nagy kezdőbetűvel írandó.

Az előnévvel kapcsolatban meg kell emlékeznünk a „de genere” kitételnél is, amely valamely nemzetségből (de genere N.) való származás jelölésére szolgált. De semmi köze sincs a krónikákban említett 108 honfoglaló nemzetséghez, mint azt a szakirodalom már rég megállapította. A „de genere” kitétel mint cím, vagy mint megkülönböztető jelző, a XV-ik század eleje óta, amióta t. i. a családnevek végleg kialakulni és megállapodni kezdtek, mint felesleges, a gyakorlatból teljesen kiveszett. Így nem tekinthető ma már a családnév tartozékának és nem is indokolt, hogy ez az életből kiveszett megjelölés ma a nemesi családnevekkel kapcsolatban újra feleleveníttessék és pedig annál kevésbé, mert adatok hiányában azt sem tudjuk meghatározni, hogy pl. az oklevelekben olvasható „de genere Aba” latin kitételt hogyan fejezték ki magyarul?

Valamely nemzetségből való leszármazás igazolható ugyan, ha erre nézve hitelt érdemlő okizatos bizonyítékok rendelkezésre állanak. De az a kérelem, hogy valaki nemességének elismerésével kapcsolatban a „de genere N.” jelzőt családi nevéhez fűzve használhassa, ma már nem engedélyezhető.

A címer használatához való jog elismerése a következő elvek szerint történik:

Az 1848 előtti időből eredő használat alapján ismertetik el azon folyamodó címere, akinek elődei armálist nem kaptak, — tehát mint birtokadományos nemesek utóbb maguk vettek fel címet és használták azt, — vagy akinek armális nem áll rendelkezésére. A használat igazolására címeres pecsét mutatandó be, amelyet a folyamodó egyenes elődje vagy elődjei 1848 előtt aláírásuk mellett használtak. Ha ezek a pecsétek eltérnek egymástól, a régebbi címeres emlék az irányadó.

Előfordulhat az az eset, hogy a fenmaradt címeremlékek (pecsét) nem tüntetik fel a címer pajzsának, alakjának, a pajzsot körülvevő takarók színeit. Ebben az esetben a színek megállapítása a hazai általános címerhasználat figyelembevételével, a magyar heraldika szabályai szerint történik. Ha utóbb előkerülne az armális és az eltérne a már megállapított címertől, a már megállapított címer hatályon kívül helyeztetik.

Ha valaki felmutatja a családja armálisát és igazolja a kérdéses családhoz való tartozását, címere az armális szövege, illetve címerfestménye alapján állapítatik meg.

Ha a folyamodó elődei több címeradományban részesültek, ebben az esetben a rendelkezésre álló adománylevelek közül a legutolsó keltezésű az irányadó.

A címerigazoláshoz a folyamodó az igazolandó címer festményét két példányban köteles bemutatni, lehetőleg keményebb (karton) papíron, megfelelő helyet hagyva a festmény alatt az alája vezetendő igazoló záradék részére. Az egyik példányt az eredeti miniszteri igazoló záradékkal ő maga kapja kézhez, a másik példány a miniszteri záradék hiteles másolatával az Országos Levéltár igazolt címerek gyűjteményében lel elhelyezést.

Szóvá kell még tennünk az „y” végződést a családnév végén. Általános felfogás, hogy „y”-nal a végén csak nemes ember írhatja a nevét és aki „i”-végű nevet használ, az nem-nemes ember. Nagy tévedés! Nincs is olyan rendelet, amely előírná, hogy a nem-nemes családok nevei „i”-végűvel írandók. Az „y” egyszerűen régies írásmód és a magyar családnévben nem azt akarja kifejezni, mint a német „von” vagy a latin

„de” szócska és így ezekkel egyező értelmű nemesi jelzőnek semmiképpen sem tekinthető. A Rákóczi fejedelmi, a Teleki grófi család elég régi, nemes, illetve főrendű, fejedelmi és egyszerű „i” végződéssel írta mindenkor a nevét. Az „y” tehát nem ismerve a magyar nemességnak.

Befejezésül még megemlítem, hogy a magyar nemességet nem lehet elveszíteni (külföldi tartózkodás stb.) és a magyar nemességről nem is lehet lemondani.

Lóismeret.

Írta: Dr. MIKECZ BÉLA törzsszállatorvos.

(4. közlemény.)

Magyarország lótenyésztése.

Hazánk lótenyésztésének legfelsőbb irányítását a földművelésügyi minisztérium lótenyésztési főosztálya intézi.

Allami méneseink: Mezőhegyes, ahol noniust, gidránt és magas félvért tenyésztene (Furioso-North-Star), Bábolna arabs telivért, arab fajtát és lipicait tenyészt, Kisbér angol telivért tisztavérben és magas angol félvért tenyészt.

Méntelegeink: 1. Nagykőrös, 2. Baja, 3. Jászberény, 4. Gyöngyös, 5. Debrecen, 6. Hódmezővásárhely, 7. Békéscsaba, 8. Komárom, 9. Székesfehérvár, 10. Nagykanizsa.

Az egységes fajtában való tenyésztés biztosítása céljából az országot tenyészkerületekre osztották fel, ezzel egyidejűleg fedeztetési állomásokat is létesítettek. Az állomásokon az illető kerületbe illő fajtájú ménnek vannak. Eddig a ménnek nagyrésztét bérbe adták ki, ez a módszer azonban nem vált be, ezért vált szükségessé a méneknek a méntelegeken való összpontosítása.

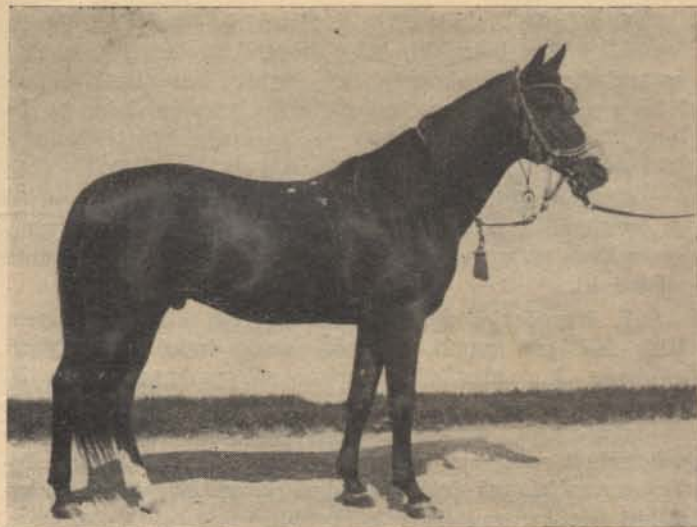
A lóanyag minőségét veszélyeztető zugmenek köztenyésztésből való kizárását célozza az 1927. évi XXV. t.-c. és ennek végrehajtására kiadott 84.100/929., illetve 103.900/929. sz. F. M. rendelet, mely szerint ott, ahol zugfedeztetés észlelhető, a ménnek elővezetése és a tenyésztésre alkalmatlanok ivartalanítása hivatalból elrendelhető.

A kanca-anyagot törzskönyvezés alapján osztályozzák. A jóminőségű kancákat a méntelep fedeztetési állomásain tartják nyilván. A törzskönyvezett kancák számára a földművelésügyi minisztérium a legjobb méneket bocsátja rendelkezésre. A párosítást a földművelésügyi minisztérium kirendelt szakközege végzi (méneskari tiszt). A törzskönyvezett kancák fedeztetési díja a rendesnek fele, vagy negyede.

Az állam az évi méncsikóvásárlásoknál csak a törzskönyvezett kancák csikóit vásárolja meg. A lókiállításokon csak a törzskönyvezett kancákat és azok csikóit díjazza.

Az egyéves vásárolt csikókat a „Pusztaszentkirályi”-i állami birtokon nevelik fel szakszerűen, minden évben osztályozva. Így 3½ éves korban a tenyésztésre alkalmas ménnek a méntelepre kerülnek, a többit ivartalanítás (herélés) után a honvédkincstár veszi át.

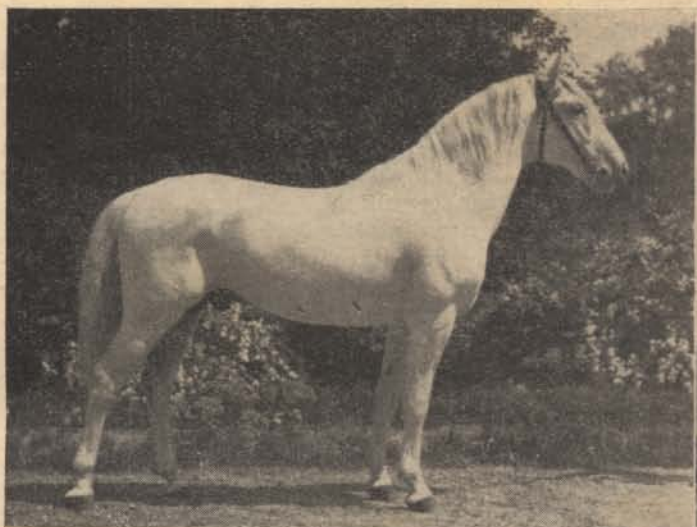
A jelenlegi irányzat: csontosabb, nagyobb testtömegű lovak előállítása, anélkül azonban, hogy ez a nemesség és a teljesítőképeség rovására menne. A csikókat jól takarmányozzák, hogy ezzel fejlődésüket elősegítsék és külön súlyt helyeznek az ásványi sóforgalom egyensúlyának biztosítására is. A fedezőméneket teljesítőképeségükre nézve háziversenyeken, falkavadászatokon és távhajtásokon próbálják ki. Az ország nyu-

Kuhaylan Zaid arabs telivér mén.

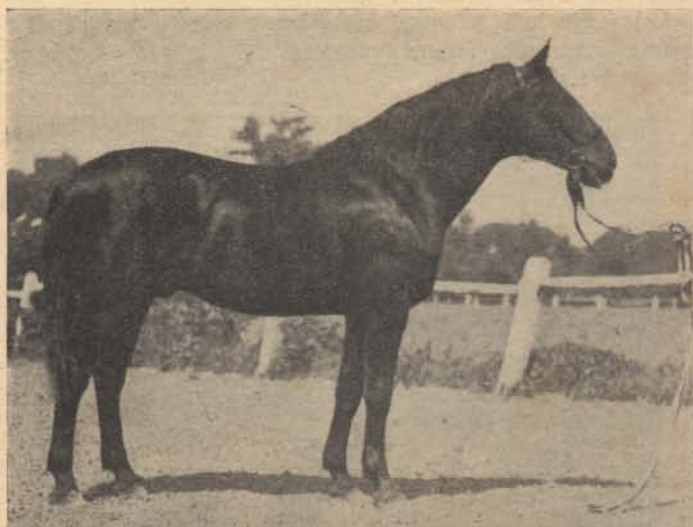
Santorb, Angol telivér mén.

Lipizzai mén. (Favory.)

Maxim 2. Félvér mén.

Nónius 1. Törzsmén.

*Gidran 1. Törzsmén.
(Waltner Berta felv.)*

gati részében hidegvérű lótenyésztési kerületeket szerveztek s ezek részére belga méneket hoztak be.

Lópótlás.

A csendőrségnél a lópótlást a csendőrségi loavató bizottság intézi. Elnöke a lovas tanosztály parancsnoka. Bizottsági tagok az egyik lovas tanosztály parancsnoka és az I. csendőrkerület vezető állatorvosa.

A lóvásárlás célja olyan lovak felavatása, amelyek reményt nyújtanak arra, hogy legalább 10 évig szolgálatképesek lesznek.

Lehetőleg nagyrámájú, erős csontozatú, nem túlélénk, de hidegvérű befolyástól mentes, mély mellkasú, legalább 20 cm-es lábszárkörméretű, rövid lábszárcsontú széles és fejlett lábtő és csánkizülettel bíró, szabályos lábállású, térnyerő mozgású és tetszetős megjelenésű hátsólovakat vásárol a bizottság. Óvakodni kell a hengeres mellkasú, hosszúlábú, vékony lábszárú, túltenyésztett és hidegvérű keresztezésű lovak megvásárlásától, mert ezek idő előtt tönkremennek. Nagy súlyt helyez a bizottság a szabályos és egészséges patákra. A pótllovak magasságának alsó határa 164, felső határa 170 cm., szalagmértékkel. Legalacsonyabb korhatár a már betöltött 4 éves, legmagasabb a még be nem töltött 7 éves életkor. Igyekezni kell azonban a bizottságnak minél több 5 éves lovat vásárolni. Bármilyen színű ló vásárolható a fehér szín kivételével; szürke lovakat csak korlátozott számban szabad vásárolni.

A csendőrség vásárlási körzete: az egész ország, a vásárlás azonban főképpen Hódmezővásárhely, Szarvas, Szentés, Orosháza, Makó és Füzesabonyban történik, ahol jóminőségű félvéreket tenyésztene. A lovak vételára a mindenkori irányárakhoz igazodik, ezidőszere 600 pengő az adható legmagasabb ár.

A felavatott lovak a kiskunhalasi lovas tanosztályhoz vonulnak be 10 havi idomításra. Szállításuk 120 km-en felül vasúton, ezen alul gyalogmenetben történik. A lovakat csendőrségi bélyegzővel (a nyak baloldalának középső harmadában Cs. betű) csak a felavatás után 6 hét múlva látják el, a szavatossági hibák miatt.

A lovak rossz szokásai.

A lovak rossz szokásai részben a sok pihentetés miatti unatkozás, részben a nem-szakzerű bánásmód következményei. Küzdeni kell eme rossz szokások ellen, mert egyrészt a lovaknak időelőtti tönkremenésére, elhasználódására vezet, a róluk való leszoktatás rendszerint felette nehéz, gyakran egyáltalában nem sikerül.

A rossz szokások: 1. Karórágás. 2. Levegőnyelés. 3. Lánccsiszolás. 4. Zablarázás. 5. Szitálás. 6. Nyalakodás. 7. Hevederiszony. 8. Csökönyösség. 9. Rúgás. 10. Harapás. 11. Elragadás.

1. A karórágó ló legtöbbször a felső metszőfogai-val, esetenként az alsóval is, a zaboló széleire támaszkodva torkába hirtelen levegőt szív be, sőt némelyik ló ezt le is nyeli és emiatt felfúvódik.

2. A levegőnyelő ló nyakát kinyújtva, garatizmait megfeszítve, támaszkodás nélkül is nyeli a levegőt.

3. A lánccsiszoló ló fogait az istállókötőfék tartóláncjaihoz csiszolja. Mind a karórágó, mind a lánccsiszoló ló metszőfogait szabálytalanul, ferdén koptatja, néha oly arányban, hogy a fog koronája teljesen lekopik s csak az íny látható.

4. A zablarázó ló felkantározása után a zablát gyors egymásutánban a hordásrészén fel-alá csúsztatja és hangos csörgéssel rázza. Sok ló ezt épp úgy, mint a lánccsiszolást is, levegőnyeléssel kombinálja.

5. A szitáló ló (szövő, ringatózó, takács) fejét és nyakát jobbra-balra himbálja, elülső lábait szétterpeszti és testsúlyát váltakozva hol egyik, hol másik elülső lábára tolja át, tipeg-topog. Szórakoztatja őt a tartólánc zörgése is. Sok ló ezt csak zabolás előtti izgalmában csinálja.

6. A nyalakodó ló az istálló falát nyalja a jászol és az etetővályú felett. Ezt rendszeren olyan lovak teszik, melyeknek takarmánya a szervezet sószerűségét nem elégíti ki.

7. Hevederiszonyos ló a heveder felhúzását nem tűri, felhúzza magát, helyből nem indul, hátuljával előre vág, hanyattvágja magát, sőt sokszor harap is. Oka lehet: a vesék, a gerincoszlop, a mellkasi szervek fájdalmasága, kancánál nemi túlérzékenység is. Óvatosan kell az ilyen lovat nyergelni. Jártatás közben fokozatosan húzzuk fel a hevedert. Nemi túlérzékeny kancákat újabban műtétileg is kezelik.

8. Csökönyös ló a kellő betanítás és megfelelő bánásmód mellett is ellenszegül az olyan munkának, amelyet testalkata, erőbeli állapota mellett jogosan megkövetelhetünk tőle. Ezek legnagyobb része a rossz bánásmód, némelyike agybántalmak miatt lesz csökönyös.

A rúgás, harapás, elragadás helytelen bánásmód vagy vérmérsékleti hibák következménye. Ha ez utóbbiakról szakszerű eljárással és megfelelő bánásmóddal valamely lovat leszoktatni nem tudunk, akkor az nem érdemes arra, hogy tovább tartsuk és testi épségünket állandó veszélynek tegyük ki.

Ezeknek a rossz szokásoknak idejében kell elejét venni szakszerű beavatkozással. Karórágó ló jászolperemét kátránnyal szokták bekenni. Célszerű az ilyen lovak jászolát leszerelni és zabostarisznyából etetni őket. Levegőnyelés ellen torokszíjat alkalmaznak; sok esetben a torokszíjakat éles szögekkel bélelik ki, ez azonban nagyon goromba beavatkozás. Lánccsiszoló lovat legcélszerűbb bőrkötőfékkel, egy kötőfékszárral kikötni. Szitáló lovat állásában megfordítva két kikötőszárral, sokszor órákra ki kell kötni — büntetésből. Mindeme rossz szokások ellen az istálló felügyeletével megbízott közeg erélyes rászólással is, különösen fiatal lovaknál, eredményesen léphet fel. Nyalakodó lovaknál piros kősót adjunk.

A rossz szokások a lovak szolgálati idejét lényegesen megrövidítik, mivel felesleges erőpazarlással járnak; súlyt kell helyezni arra, hogy ezek a megrögzött rossz szokások állományparancsban is le legyenek tárgyalva.

Nono... (Kiss Károly I. törm. felv.)

KATONAI ISMERETEK.

Támadás sík, nyílt terepen.

A múltévi 16. számunkban ismertettük a raj támadását fedett terepen. Most egy hasonló feladat megoldását mutatjuk be, de teljesen más terepen, annak igazolására, hogy a terep jellege még a legkisebb egységnél is milyen lényegesen változtatja meg a harcéljárást, vagyis a feladat végrehajtásának a módját.

Nyílt, sík terepen a támadás és a roham nappal, ha a raj saját eszközeire van utalva, szinte leküzdhetetlen nehézségekkel jár, úgy, hogy többnyire be kell várni a sötétséget.

A támadás sikerét az ellenség magatartása nagy mértékben befolyásolja. A támadó fegyvereinek hatása mellett döntő az erkölcsi hatás, melyet a védőre gyakorol. Harcedzett, magasértékű ellenség még nagy veszteségekkel szemben is érzéketlen, ugyanakkor egy kishitű, megrendített, gyengekező parancsnok által vezetett ellenséget ellenállási erejétől már a támadás lendülete is megfoszthat.

Gyenge ellenséggel szemben a támadó részei gyorsan fognak előre mozogni, a szökellések sűrűk és hosszúk lesznek. Ha az ellenség erős, már óvatosabb eljárást kell alkalmazni, a szökellések erősen megrövidülnek, a támadás üteme lassúbbá válik. Támadásban általában a rajparancsnok minden törekvése oda irányul, hogy raját a tűzoltalom és az alakzatok célszerű felhasználásával veszteség nélkül teljes testi és lelki erőben a rohamtávolságra vigye. Ez sikerülni is fog, ha a tűzoltalmat helyesen szervezte meg, vagyis ha rajának a tüzével az ellenséget lefogta.

A hiányzó, vagy csak igen kis mértékben meglévő rejtőzései és esetleges fedezési lehetőségeket azzal kell pótolni, hogy a támadó a legkisebb célt mutatja az ellenségnek. Ehhez az eszközök: gyors felugrás és villámgyors szökellés, fekvő helyzetben teljes fedezés és beásás, fű, növényzet vagy gaznak a szerelvényre és ruházatra tűzésével alkalmazkodás a környezet színéhez.

Még látszólag teljesen sík terepen is fel fog fedezni a gyakorlott szemű rajparancsnok oly területeket, melyek a támadást megkönnyítik. Pár centiméter mély horpadás, teknő vagy árok, növényzet, mely a kúszó csatárt rejt, már nagy segítséget jelent. A deszkasíma rétek, legelők kikerülésére minden eszközzel törekedni kell.

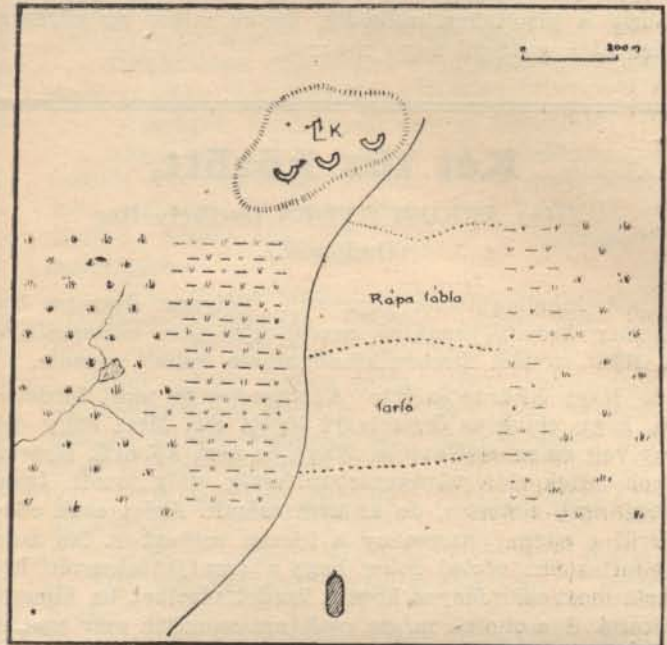
Feltevés: kb. 10 fő erős ellenséges járőr a kút környékét tartja megszállva. A raj feladata ezt az ellenséget elűzni és a két nádas közötti utat szabaddá tenni.

Végrehajtás: A rajparancsnok a vázlat szerinti helyzetet közepes erősségű tűzben érte el: a nagy távolság miatt a tűz hatástalan. Veszteség nincs.

Az út mindét oldalán elterülő nádaszt a rajparancsnok fel akarta használni arra, hogy az ellenséget oldalba támadja. Azonban kiküldött terepkutatói jelentették,

hogy a mocsár erősen süppedékes, nem gázolható, erről a tervéről tehát le kellett mondania.

A rajparancsnok elhatározza, hogy az ellenséget az úttól jobbra a tarlón és répaföldön át támadja meg. A

tűz megkezdését még nem rendeli el, mert a rejtőzést nem nyújtó területet mielőbb maga mögött akarja tudni. A tarló szegélyét elérve jellel lefekteti a rajt, hogy csatárai pihenjenek, ezalatt tájékozódik. Ennek eredményeként megállapítja, hogy a tarlót térdigérő gaz borítja, mely a fekvő csatárt teljesen rejt. A beásott ellenségből semmit sem lát. Közvetlenül a kút környékéről figyelés közben több lövést kap: egybevetve a mutatott cél nagyságát (mell-alak) és a távolságot, ott az ellenség legjobb lövőit sejt.

A rajparancsnok a tarló szegélyére egész rajával egyszerre szökellést akar elrendelni. Számol azonban az, hogy az ellenség figyel a raj jelenlegi helyét és majd felugrás után azonnal erős tűz alá veszi. Ezért a rajjal 100 métert oldalt kúszva onnan hajtja végre a szökellést. Ezzel a módszerrel több ízben keresztülvitt szökellést az ellenség tüzével nem tudta megakadályozni.

A répaföldet elérve most már a rajparancsnok a támadást a mozgás és tűz kölcsönös alkalmazásával vezeti tovább. A balra lévő 5 csatárnak vezetett tüzet rendel el a kút környékére s amikor ezek a tüzet megnyitják, rajának többi részével gyors szökellésekkel (20–30 m.) igyekszik tért nyerni. Négy-öt szökellés után parancsot ad beásásra és a tűz megkezdésére. Ez a jeladás arra, hogy most a visszamaradt 5 fő kezdje meg a szökellést, lehetőleg túlhaladva a rajparancsnokot.

A távolság csökkenésével az ellenség tüze mind hatásosabb lesz, ekkor már a raj kis csoportokban (kettesével, hármasával) tüzel és szökell. A rajparancsnok főfigyelme arra irányul, hogy az ellenség egyetlen része sem maradjon tűz nélkül és hogy az előremozgás folytonos legyen. Különösen a fontos célokat tartja szemmel és azokat a mesterlövészrel kilöveti.

Az itt vázolt módon sikerült a rajnak az ellenséget 100 méterre megközelíteni. Továbbjutni most már csak kúszva lehet és csak csatártűzről lehet szó. (Minden csatár a neki legveszélyesebb célra tüzel). Az ellenség tüze-

nek a gyengülése mutatja a roham időpontját, melyet egy kézigránát összdobás előz meg.

Tanulság: 1. Tűzoltalom nélkül nincs előremozgás. Jól megszervezni, hogy állandóan működjön.

2. Előremozgásra azt az időpontot használjuk fel, mikor a tűzoltalom működik, illetve mikor az ellenség tűzhatása gyengül vagy elmarad.

Két tűz között,

írta: **ÁRKOSI GYULA** tiszthelyettes
(Budapest).

A kihallgatásnak vége volt. Sólyom címzetes őrmester örömtől sugárzó arccal újságolta bajtársainak a titkot, amiért díszben kihallgatásra kellett mennie.

Nagy kitüntetés érte. A százados úr most hirdette ki, hogy címzetes őrmesterré lépett elő. Mert nagy dolog volt ez az előléptetés. Nagy és nem könnyű. Hosszú évek teltek el a várakozásban, amíg idáig jutott. Igaz, hogy csak címzetes, de az nem számít. Azért csak oda kerül a sárga paszomány a három csillaghoz. No meg aztán az sem utolsó dolog, hogy a „szentjánoskenyér” helyett most már fényes, hosszú kardot viselhet, ha kimegy sétálni. S a civilek mégis csak azt mondják már ezután „őrmesteri úr”. Újra, meg újra átviharozta az öröm, mikor mindezeket végig gondolta.

Máris küldte a dolmányát és a zubbonyokat a szabóhoz, hogy az őrmesteri rendfokozatot felyarrassa. Meghagyta a szolgának, addig ne jöjjön el a szabótól, amíg a dolmányt készen nem hozza. A zubbonyok ráérnek, de a dolmány, az kell. Most mindjárt. Akár kétszeres árat is fizet, csak megcsinálja a szabó gyorsan.

Hamarosan előkerült a láda fenekéről az a hosszú „fényes” kard is, amit titokban már régen beszerezett, mert úgy gondolta, hogy egyszer mégis csak szüksége lesz rá. Most hát ezt is megérte. Alig volt vége az ebédnek, készülődött, kiment a községbe.

Jölesett az új rendfokozattól még jobban feszülő dolmányban, fényes karddal az oldalán elsétálgatni egy kicsit a község utcáin már csak azért is, hadd lássa az a büszke lány, hogy nem is olyan utolsó ember.

Mert szerelmes volt. Szerelmes volt reménytelenül a község egyik legszebb és legmódosabb leányába. Szerelme azonban mindeddig nem talált visszhangra. Büszke volt az a lány akkor s csak játszott vele. Amilyen tartalékdudvarlónak tartogatta s nem egyszer félreérthetetlenül tanujelét adta, hogy más, nagyobb rangú emberre számít.

Pedig a csendőr komolyan szerette a lányt. Nem a földért, hanem a lánnyal járt. Nem is volt neki szüksége más vagyónára, volt magának is néhány holdja, meg párezer korona megtakarított pénze.

Legalább utasította volna vissza az udvarlását... Sokszor már úgy látta, hogy minden jóra fordul és a lány mégis csak a felesége lesz. De nem... ez még sem lehet.

Annyira elmerült a gondolataiba, hogy se látott, se hallott. Egyszerre kiabálásra lett figyelmes.

— Tűz van! Tűz van...

Csak ekkor tért magához s vette észre, hogy a Katóék utcájában jár s a lángok éppen a Katóék portájáról csapnak fel.

Rohanva szaladt oda. Már nem gondolt szerelemre, előléptetésre, dolmányra, fényes kardra, csak azt érezte, hogy baj van és hogy órá ott most nagy szükség lehet.

Pillanat alatt áttekintette a helyzetet. A gazdasági épület már lángokban állott s menthetetlennek látszott. Csak gyors és okos munkával lehetett meggátolni, hogy a lángok a lakóházra is át ne csapjanak. Rendelkezett, hogy minél többen hordják a vizet, hogy a lakóházat locsolhassa s megakadályozza a tűz áttérjedését.

Az égő gazdasági épület és a lakóház között állott fel s onnan öntözte a vizet a házra. A gazdasági épület recsegve, ropogva égett s már látszott, hogy hamarosan összeomlik. A házba még nem kapott bele a tűz s ez is volt minden célja a megfeszített munkájának. Az emberek már kiabáltak:

— Őrmester úr jöjjön el onnan! Mindjárt összeomlik az égő tető... — Mindezzel nem törődve dolgozott tovább.

A nagy munkában azt sem vette észre, hogy a lány kisírt szemmel ugyan, de boldogan figyeli nehéz küzdelmét. Semmi sem érdekelte most, csak az, hogy a tűz át ne csaphasson a házra.

Egyszerre éles sikolyt vélt hallani, aztán ugyanabban a pillanatban erős, tompa ütést érzett a fején, elsötétült körülötte minden s eszméletét veszítve zuhant az égő épület tövébe. A tetőzet akkor omlott össze és egy hatalmas gerenda éppen a fejére esett.

Mikor magához tért, kórházi ágyon feküdt. Olyan kábult volt, mintha ópiumot nyelt volna. Bágyadtan emelte fejét az ágya szélénél álló lány felé. Hallotta, mikor Kató halkán mondta:

— Hála Istennek, csakhogy magához tér...

Első kérdése az volt, sikerült-e a házat megmenteni? Kató félig bánatosan, félig nevetve válaszolt:

— Sikerült, de ez egyedül a maga érdeme kedves Sólyom. Ha maga nem dolgozik olyan bátran és önfeláldozóan, most mi hajléktalanul állanánk. Így csak a csűr égett le a kamrákkal. Több kár nem esett... Igaz, hogy maga majdnem az életével fizetett érte... Az orvostól tudom, hogy ha az a kemény sapka nincs a fején, halálos sebet okozott volna az a nagy buta gerenda-darab, ami a fejére esett.

A dolmány azonban tönkrement s aligha veheti fel többet. A lány folytatta:

— Hogyan rójjam le a hálámat? Tudom, hogy mindent értem tett. Azt is tudom, hogy nem érdemeltem meg. Mindig csak játszottam magával s beismerem, hogy igaztalanul bántottam. Most egészen másként látom... El sem hiszi, milyen változás történt a lelkemben a történetek óta! Érzem, hogy egyedül magát szeretem...

Sólyom őrmesternek halvány pir szökött az arcába, de csak pillanatig tartott. Utána szíve hevesen kezdett dobogni, szája megint száraz és lázas lett. Alig tudott annyit suttogva mondani, hogy vizet kér. Eppen jött az orvos és kérte a leányt, hogy ne fárassza a beteget.

Sólyom őrmester mély álomba merült. Az orvos ezt jó jelnek vette s közölte a lánnyal, hogy a gyógyulás most már be fog következni. A fiatal, erős szervezet leküzdötte a veszélyt s ha valami váratlan dolog nem jön közbe, egy hét múlva el is hagyhatja a kórházat.

Kató kissé megnyugodva, de bizonytalanság érzésével távozott. Nem tudta, megértette-e őt Sólyom őrmester, nem fogja-e szavait félremagyarázni? Miért nem

mondott semmit? Legalább csak egy szót felelt volna... Kínózták ezek a gondolatok s csupán abban vélt valami vigasztalót találni, hogy szavaira a beteg sápadt arcát gyenge pirosság öntötte el. Ez kissé megnyugtatta...

*

Sólyom őrmester nyolc nap mulva gyógyultán hagyta el a kórházat. Volt ugyan a fején még néhány tapasz, de fájdalmai nem voltak, teljesen jól érezte magát. Az orvos is megnyugtatta, hogy akár mindjárt is megkezdheti a szolgálatát, de ha lehetőség van, rövid pihenés nem ártana.

Mikor a bevonulását jelentette, a százados úr megdicsérte derék, csendőrhöz méltó viselkedéséért s az orvos véleménye alapján szabadságot is engedélyezett számára. Még aznap szüleihez utazott, akik még nem tudták, mi történt vele. Nagyon megijedtek, mikor tapasztokkal tarkított fejét meglátták, de ijedelmük hamar örömmé változott, mikor elmondta szerencsés megmenekülését.

Mikor Sólyom őrmester a szabadságról bevonult, bajtársai örömmel fogadták. Tudták, milyen érzések fűzik Katóhoz, sietve ujságolták, hogy most már mi sem áll útjában annak, hogy a nősülési kérvényt beadja. Hallották, hogy Katóék már előkészületeket is tettek az eljegyzésre.

Pillanatig gondolkodott a hallottak felett, aztán azon vette magát észre, hogy ezek a hírek nincsenek különösebb hatással rája. Kérte bajtársait, inkább beszéljenek a távolléte alatt történt szolgálati és egyéb eseményekről, ne is emlegessék Katót...

Másnap ismét kihallgatáson volt. Áthelyezését kérte, ami hamarosan meg is történt. Úgy érezte, hogy a Katóék tűzével együtt az ő szívében is kialudt egy láng s többé sohasem látta a leányt, akit nem önmaga, hanem csak egy bolond véletlen, üszkös gerenda hajtott feléje...

Egyedül az országúton.

Írta: VÖRÖS JÓZSEF tiszthelyettes
(Siklós).

Egyik községben pihenőt tartottam. A kakasok még erősen kukorékolták a hajnalt, de Nyári István gazduram már talpon volt s izzadságos igyekezettel vakarta, kefélté, fényesítette két igen szép lovát: az almáspej Gyurit és a vasderes Betyárt.

— Olyannak köll ennek a két jószágnak lönni, — mondogatta, — hogy még Pécsen is leesik az emberek állkapcája a báméskodástól.

Mire a hajnal felragyogott, a két ló is ragyogott a tisztaságtól. Szőrük fényesre keféltve, sörényük, farkuk simára kifésülve, patájuk csillogó olajjal bekenve. Nyáriné asszony, mikor kijött, hogy a teheneket megfejje, meglepődéssel mondta:

— Hej, be szép ez a két ló, Pesta! A sugár is tőlük fényes.

— Meghiszem azt! — kiáltott dölyfösen Nyári uram. — Hagy lássák Pécsen is az én két büszkeségem, hagy lássák, hogy Nyári Pista első gazda a faluban!

Nyári uram a jól végzett munka örömére benyakalt két kupica papramorgót, bekavézott egy félróf szárazkolbászt, azután szekér elé fogta a két büszkeségét, a felesége és szomszédja segítségével szekérre tuszkoltak két visító hízót, azután elrobogott a pécsi nagyvásárra.

Elkeveredve a zürzavarban, Nyári uramnak déli harangszóig kellett alkudozni, rábeszélni, veszekedni vevőszándékú emberekkel, míg végre olyan áron tudta eladni a két hízót, amelyet ő akart kapni értük. Éppen kongani kezdett a Bazilika nagy harangja, mikor Nyári uram Felhős András markába csapott:

— Aggyon pízt! Kendé a két hízó!

Felhős uram kiguberálta a vételárat, azután vásáros magyar emberhez illően hívta Nyárit:

— Gyűjjön kend, igyuk meg az áldomást!

Nyári uram torka a vásár nagy porában, a sok beszédől alaposan kiszáradt, már régóta majd elepedt egy kis „nyakolaj”-ért, természetes, hogy kocsistul, lovasstul sietett, Felhős urammal együtt, a legközelebb eső korcsmába.

Itt aztán egyre-másra sülyesztették el a zsírosabb-nál-zsírosabb ételeket, amikre nagyszerűen siklott a bor... Egyik palack a másik után perdült az asztalra, a jókedv egyre jobban kitüzesedett bennük úgy, hogy alkonyattájt már eladó is, vevő is teljesen és tökéletesen elázott. Felhős uramnak még maradt annyi józanessze, hogy el tudta hebegni:

— De most már gyerünk... haza, komám... mer... az asszony...

— Monc valamit, komám, — csuklott Nyári uram. — Hát mennyünk... Öreg iccaka lösz... mire hazakerék.

Paroláztak, néhány borszagú csókot cuppantottak egymás kivörösödött orcájára, azután Nyári uram felügyetlenkedett a szekérre s megindult hazafelé.

Az országúton a sok-megivott bortól és a füszeres levegőtől mély álomba szédült. Fejét mellére ejtve, elaludt s akkorát hortyogott, hogy a verebek ijedten rebentek el a fákról. A két okos ló viszont csöndesen koccogott a szekérrel.

Egyszerre csak két vándorcigány jött szembe. Látva a mélyen alvó gazdát, szép csendesesen megállították és kifogták a két lovat s kereket oldottak, boldogan vigyogva.

A Hold már öntötte ezüstjét a világra, mikor Nyári uram felébredt. Megdörzsölte a szemét, nyújtózott s körülnézett, megtapasztalni, hogy hol van. A feje még nehéz volt, zúgott, szédült, fájt, álmos is volt még, így hát csak nehezen tudott tájékozódni a helyzetről. Azzal már tisztában volt, hogy a Hold ragyog s hogy ő az országúton ül egy szekéren. De a szekér előtt nincsenek lovak. Hát hol vannak?

Hátratolta homlokáról a kalapot és elgondolkozott:

— Hát most csak két kérdésről van szó: én vagyok-e én, vagy nem én vagyok én? Mer, ha én vagyok én, — sóhajtott búsán, — akkor ellopták a két lovamat... De, ha nem én vagyok én, — kiáltott fel örömmel, — akkor találtam egy szekeret!

Feje ismét lekókadott s boldog mosolygással aludt tovább.

MICHELET, A NAGY FRANCIA TÖRTÉNETÍRÓ AZT KÉRDI:

Mikor találunk alkalmat rá, hogy lerójjuk tartozásunkat a nagyszerű magyar nemzet, a Nyugat megmentője iránt?

FRANCOIS-ALBERT FRANCIA POLITIKUS SZERINT:

A trianoni szerződés halvaszületett országokat alkotott Közép-Európában.

CSENDŐR LEKSZIKON.

9. kérdés. Több telektulajdonos a kizárólagos tulajdonában levő ingatlanra nézve az 1883:XX. t. c. 2. §-a 3. pontjának megfelelően egyedül a vadászati jog gyakorlása végett vagyis önálló vadászterületet alakít. Ennek megtörténte után a földtulajdonosok egy része vadászati jogát átruházza egy vadásztársaságra. Jogosultak-e ezek a földtulajdonosok ilyen jogügyleteket kötni s ennek folytán jogosultak-e a vadászati jogot gyakorolni?

Válasz. A vadászati törvény szerint az önálló vadászterület alakításának az a feltétele a fennforgó esetben, hogy az ingatlantulajdonosok a vadászati jogot maguk gyakorolhassák. Így keletkezett vadászati jogukat tehát másra át nem ruházhatják, ha átruházták, ez a jogügylet érvénytelen. A törvény még azt sem engedi meg, hogy a vadászati jogot közös egyetértéssel valamennyi földtulajdonos ruházza át másra, arról meg éppen szó sem lehet, hogy a földtulajdonosok egy részének lenne ilyen joga. Annak a vadásztársaságnak a tagjai tehát, akik ilyen érvénytelen megállapodás alapján vadásznak, az 1883:XX. tc. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást követnek el.

10. kérdés. Felhívás alapján vagy önbuzgalomból végzett szolgálatnak számít-e az, amikor a csendőr a Bünyügyi Körozesek Lapjában megjelent közlés alapján valakit elfog és átad a hatóságnak?

Válasz. Felhívás alapján teljesített szolgálatnak kell tekinteni, mert a Bünyügyi Körozesek Lapjában megjelent közlés az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tájékoztatására szolgál, másrészt pedig felhívásokat, megkereséseket tartalmaz e hatóságokhoz egyes személyek felkutatása, elfogása (letartóztatása) érdekében. Ezeket a megkereséseket legnagyobb részben hatóságok teszik közzé hatóságok részére, ahol a felhívás kifejezésnek nincs helye. De így kell értelmezni a csendőrnek önmagára, mert végrehajtó közege a hatóságoknak. Az ügyek természetéből következik, hogy ez ügyek az igazságügyi rendszertől tartoznak és nem a belügyhöz.

11. kérdés. A járőr szolgálatközben egy italmérő helyiséget ellenőriz köztisztasági szempontból, továbbá annak megállapítása végett, hogy nem tartózkodnak-e ott olyan személyek, akiket igazoltatni kell. Köteles-e a járőr ilyen esetben bizalmi egyéneket alkalmazni? Ha kihágást észlel, megteheti-e a feljelentést úgy, hogy bizalmi egyéneket nem nevez meg? Egyáltalán: kihágás esetén fel lehet-e lépni és feljelentést lehet-e tenni bizalmi egyének nélkül?

Válasz. Az 1933. évi 59. számú lekszikonválaszunkban (480. oldal) részletesen kifejtettük, hogy mi a célja a bizalmi egyének alkalmazásának. Először: a csendőr személyes védekezésének biztosítása arra az esetre, ha szabálytalansággal vádolnák meg, másodszor pedig a bizonyításról való gondoskodás, ha a gyanúsított a csendőr előtt tett vallomását később visszavonná.

Habár bizalmi egyéneket mindig célszerű alkalmazni, sőt ezt néha a csendőr személyes érdeke is megkívánja, a Szut. mégsem írja elő kivétel nélkül minden esetre a bizalmi egyének alkalmazását. Kötelezően csak a helyszíni szemlénél (418/3.), a sértett és a tanúk kikérdezésénél (425/3.), a gyanúsított kikérdezésénél (431/2.), a házkutatásnál (440.) — és értelemszerűen a személymotoszárnál (441/3.), — tárgyak őrzetbevitelénél (448. és 449. címkeminta), a mintavételénél (450/2.) és végül a fogolyőrzésnél (557/3.) van előírva. Ha megfigyeljük ezeket az eseteket, láthatjuk, hogy mind a bünyügyi nyomozással kapcsolatosak és olyan tennivalók, amelyeknek idejét és helyét a csendőr előre meg tudja határozni, tehát van ideje arra is, hogy e tevékenységének megkezdése előtt, bizalmi egyénekről gondoskodjék.

E szabály mellett azonban az utasítás nem zárja, mert

nem is zárhatja ki a szükséghelyzetekből adódó kivételeket. Előfordulhat ugyanis, hogy a csendőrnek olyan helyen kell a fent felsorolt szolgálati ténykedések valamelyikét végeznie, ahol bizalmi egyén nem áll rendelkezésre, vagy olyan gyorsan kell cselekednie, hogy a szolgálati ténykedés eredményét veszélyeztetné, ha előbb bizalmi egyéneket igyekezne keríteni, vagy rájuk várakoznék. Ez természetesen csak kivételes esetben fordulhat elő, de ha mégis előfordul, nem ok arra, hogy a járőr a szolgálati ténykedést elmulassza, mert módjában áll a 463. pont 6/d. alpontja alapján a feljelentés megjegyzésében, mellékletében, indokolni, hogy az utasításnak a bizalmi egyének alkalmazására vonatkozó rendelkezését az adott esetben kivételesen miért mellőzte.

Másként áll az eset, ha a járőrnek előre nem látott, úgynevezett alkalmassági szolgálati ténykedést kell végeznie, vagy szolgálatközben észlelt kihágás miatt kell fellépnie. Ilyen, a bünyügyi nyomozás fogalmi körén egyébként is kivüleső esetekre az utasítás nem írja elő kötelezően a bizalmi egyének alkalmazását; nem is írhatja elő, mert ez a kötelezettség tulajdonképpen nem jelentene egyebet, mint annak a megkövetelését, hogy a járőr éjjel-nappal bizalmi egyének jelenlétében portyázzék, vagy pedig, mert ez nem lehetséges, annak a megtöltését, hogy a járőr olyankor, amikor egymagában van, szolgálatilag fel ne lépjen és semmiféle szolgálati ténykedést ne végezzen.

Az utasítás előírja, hogy a járőrnek mindenütt megjelentésszerűen kell megjelennie. Fokozottan áll ez a követelmény a községekre. Ha a járőr községbe érkezik, azt mindenekelőtt leportyázní köteles és csak azután térhet a község házára, illetve a pihenőhelyre. Ha már most a járőr a községbe érkezése után azt nem portyázza le azonnal, hanem először a rendszerint nehezen előkeríthető bizalmi egyének után járkal, a községet meglepetésszerűen már nem portyáztatja le, mert hiszen az utcákon mutatkozik s így mindenkinél elég ideje marad, hogy a járőr által történő ellenőrzésre előkészüljön. A kérdezett esetben tehát pl. a kocsmárosnak módjában áll elrejteti azt, amiről nem akarja, hogy a csendőrök meglássák, a gyanús egyének kerekét oldhatnak stb. Ezért ilyenkor az utasítás nem is követeli meg feltétlenül a bizalmi egyének alkalmazását. Nincsenek például bizalmi egyének előírva vásártügyeletnél (370.), külföldiek (59. §.), mozgófényképszínházak (372.), cigányok (365.), mulatságok (371.), szokásos büntetéseket és rendőri felügyelet alatt álló egyének (363.) és a kocsmák ellenőrzésénél (361.) sem. Nincs előírva továbbá az igazoltatásnál (307.) és végül az elfogott vagy őrzetbevitelt személyek ruháinak és holmijainak az átkutatásánál sem, pedig ez voltaképpen személymotoszár; sőt az utóbbinál a 318. pont kifejezetten utal is arra, hogy bizalmi egyének jelenléte nélkül is történhetik. („... és ha bizalmi egyének is voltak jelen...”)

Kihágás esetében történő fellépés alkalmával sem feltétlenül kötelező a bizalmi egyének alkalmazása, főképpen, ha csekélyebb jelentőségű közigazgatási kihágásról van szó. Ezt nemcsak az a körülmény igazolja, hogy az utasításnak nincsen ilyen értelmű határozott rendelkezése, hanem következtetni lehet erre a rendőri büntetőeljárás szabályozásáról szóló 65.000/1909. számú rendelet 62. §-ából is. Ez a szakasz ugyanis a rendőri hatóság részéről kibocsátható büntetőparancs első feltételül azt köti ki, hogy a feljelentést „hatóság, közhivatalnok vagy hatósági közeg hivatali hatáskörében szerzett közvetlen tapasztalata alapján” tette legyen meg, amiből következik, hogy itt a feljelentő hatósági közeg neve (tehát pl. a csendőrnek) szolgálati esküjén alapuló szavahihetőséget egymagában is bizonyítéknak tekintik arra, hogy a feljelentett kihágás megtörtént és úgy történt, amint a feljelentés leírja. Miután pedig a csendőr-járőrök által feljelentett kisebbeszerű közigazgatási kihágások túnyomló része büntetőparancsral nyer elintéztést, ezt a rendelkezést a csendőr eljárása szempontjából is általános szabálynak tekinthetjük.

Hasonlóan rendelkezett egyébként a Bünyvádi Perrendtartás 532. §-a is a járásbírósg által kibocsátható büntetőparancsot illetően. Igaz, hogy ezt az 532. §-t az 1930. évi XXXIV. t. c. 121. §-a úgy módosította, hogy a járásbírósg büntetőparancsot nemcsak hatósági személynek vagy községnek, hanem bárkinek a feljelentésére is kibocsáthat, de ez a módosítás a fentieket csak megerősíti, mert ha a járásbírósg bárki feljelentésének hitelt ad, még nagyobb hitelt kell adnia a csendőr feljelentésének, aki minden jelentését — ha nem is mindig külön hivatkozással — szolgálati esküjének kötelező ereje alatt teszi meg.

Ha tehát a csendőr szolgálata közben kihágást észlel, vagy ha bármiféle útjába került személyt vagy dolgot ellenőrizni akar, e kötelességének teljesítését nem gátolhatja, hogy bizalmi egyének nincsenek jelen.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a csendőr a bizalmi egyének alkalmazását ilyen esetekben is következetesen, tehát akkor is mellőzze, ha egyébként rendelkezésre állának. Amiket itt elmondottunk, csak a kivételes, a kényszerhelyzetekre vonatkoznak; a valóságban nem gyakori eset, hogy egy lelket se lehessen tanúul hívni, hiszen bizalmi egyénekül nemcsak a község előjárósági tagjait, vagy általa kijelölt egyéneket, hanem bárkit lehet alkalmazni, aki arra szellemileg alkalmas. Ha más nincsen, egy gyermek is jobb, mint senki. A szomszédot, közelben tartózkodó egyént, sőt járókelőt is fel lehet kérni, hogy bizalmi egyénként szerepeljen. Meg kell érteni, hogy ez sokszor magának a csendőrnek fontosabb érdeke lehet, mint az eljárásnak vagy az igazságszolgáltatásnak. Mindig a tárgyalásra kell gondolni: mennyivel könnyebb a csendőr helyzete, ha azt, amit jelentett, vagy amit vall, tanúkkal is tudja igazolni, mintha a gyanúsított tagadásával szemben csak a maga pusztá állítására van utalva. Tárgyalás pedig büntetőparancs kiadása után is lehetséges, ha tudniillik a terhelt nem nyugszik bele a büntetésbe, hanem tárgyalást kér.

A Szut. 16. mellékletében foglalt, közigazgatási kihágásról szóló feljelentési mintában bizalmi egyének is szerepelnek ugyan, de ez azon, amit a kihágásokról fentebb elmondottunk, nem változtat, vagyis az alkalmazásuk és a feljelentésben való megnevezésük nyomozás nélkül feljelentett kihágási esetben nem feltétlenül kötelező.

12. kérdés. Az olasz—abesszin háború során az újságok az abesszinek barbár hadviselési módjáról felháborodva írnak, különösen azért, mert dum-dum robbanó töltényeket használnak. Az említett töltény használata miért minősíthető barbár eljárásnak?

Válasz. A különböző államok hadseregeinél rendszeresített ismétlő puskákhoz acélburkolatú lövedéket használnak. Általában az ilyen lövedéket humánus (emberséges) lövedéknek nevezzük, mert a becsapódásnál köpenye folytán nem billen félre, nem torzul el s így nem okoz roncsoló hatást sérülést. Úgy az ovális, mint a csúcsban végződő lövedék találat esetén símafalú löcsatornát képez s a nagy sebesség következtében többnyire a legrövidebb úton üti át a testet.

A humánus lövedék előnyös hatása még abban is megnyilvánul, hogy a nagy sebesség okozta tetemes elevevő következtében az emberi test átütésénél kicsiny, rugalmas ki- és bemeneti nyílás okoz. Ezen nyílás a lövedék után azonnal záródik, aránylag csekély vérzést okoz és ezzel megakadályozza a sebesülés legveszélyesebb következményét, idegen anyagoknak a sebbe való bejutása folytán előálló fertőzést.

A világháború veszteségadatait feldolgozva, a statisztikusok megállapították, hogy átlagosan számítva, egy ütközetben a veszteségből 25% halott, 25% súlyosan sebesült és 50% könnyen sebesült. (Ebből 12% 14 napon belül, 36% 14 napon túl gyógyul.)

A világháborút megelőző hadjáratokban és gyarmati harcokban a veszteség zömét a könnyen sebesültek képezték, ami érthető is, mert akkor a tűzharc súlyát a puskatüz képezte. A gyarmati harcokat vívó angolok és franciák tisztogató munkáját a humánus lövedék használata igen megnehezítette, mert a sebesült benszülöttek nagy része aránylag rövid idő múlva újra harcképes volt. Ezért a lövedék formáját átalakították és pedig a köpeny csúcsának bemetszésével, vagy levágásával, sok esetben pedig oly módon, hogy a lövedéket puha ólomhegygel látták el. Az így átalakított lövedék a becsapódásnál félrebillen, eltorzul és súlyos (csontlövényszerű törést okozó) roncsoló sérülést okoz. Ezt a lövedéket gyártási helye után nevezték el Dum-Dum-lövedéknek. Mivel a Dum-Dum-lövedék fenti hatásánál fogva a harcképtelenség előidézésén felül nagy fájdalommal járó embertelen sérülést okoz, annak használatát a hágai egyezmény tiltja s ezt az egyezményt a világ összes államai kötelező erejűnek ismerték el.

A felvetett kérdésre visszatérve, rávilágítunk néhány, szinte már a köztudatba átment, tévhitre. Így például Dum-Dum robbanó töltény nincs. Külön lövedék-típus a Dum-Dum és más rendeltetésű a robbanó töltény. A robbanó töltény lövedéke a célt eltalálva, vagy a talajba csapódva felrobban és a becsapódási helyét füstképzéssel jelzi. Ezt a lövedék-típust belövésre használják. Elő célok elleni alkalmazását szintén nemzetközi egyezmény tiltja. Számtalanszor halljuk háborút viselt bajtársainktól a megjegyzést, hogy az ellenség robbanó lövedékeket használt. Megállapításuk abból a megfigyelésből indult ki, hogy a lövedékek elhaladásakor azoknak csattanó hangját hallották. Ennek egyszerű a magyarázata: a nagy sebességgel haladó lövedék mögött légűrész tér keletkezik, mely bizonyos távolságra a lövedéktől összeszűkül, majd a levegő nyomásának engedve bezárul. Ezt a folyamatot, mint hangtani jelenséget ostorpatánásszerű zörrey kísérő, melyet tapasztalat szerint akkor hallunk, ha a rőppályától való távolságunk nem haladja meg a két métert.

13. kérdés. A Btk. 350. §-a értelmében zsarolást követ el, aki abból a célból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznót szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel valaminek elhagyására kényszerít, ha a cselekmény magában véve más súlyosabban büntetendő cselekmény tényálladékat nem állapítja meg. Mit kell érteni az „elhagyásra” kényszerítésen?

Válasz. Zsarolást elkövetni valakinek cselekvésre, eltűrésre vagy elhagyásra kényszerítésével lehet elkövetni. A cselekvésre kényszerítés abban áll, hogy valakivel valamit megtételek, az eltűrésre kényszerítés, abban, hogy az én cselekvésemmel szemben hozok valakit a tehetetlenség állapotába, míg az elhagyásra kényszerítés az, hogy valakit megakasztok a saját cselekvésében. Például halászlát jogomat gyakorlom a folyón. A zsaroló fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy a halászlát hagyjam abba. Vagy ügyvéd vagyok s pert viszek valaki ellen. Arra kényszerítenek, hogy bizonyos jogi lépésektől álljak el. Ilyen esetekben van szó elhagyásra kényszerítésről a törvény értelmében.

14. kérdés. Hányféle postahivatal van s mi köztük a főkülönbség?

Válasz. A postahivatalok feloszlanak kincstáriakra és nem kincstáriakra, aszerint, amint az állam saját kezelésében tartja azokat, vagy pedig fenntartásukat szerződéses vállalkozóra (postamesterre, postaügynökre) bizza. Az előbbieket a városokban vannak (mintegy 128), az utóbbiak nagyobbára a községekben (2052), ahol forgalmuk szerint ismét feloszlanak I., II., III. és IV. osztályú postamesteri hivatalokra és ügynökségekre. Vannak ezenkívül még postai gyűjtőhelyek és a nagy kiterjedésű, de gyér lakosságú vidékeken a tanyai és faluzó postai berendezések (63) és a mozgóposták (149).

A postai ügynökség korlátozott szolgálatot végző és egyszerűsített kezelési postahivatalok olyan községek számára, amelyeknek postai forgalma élénkebb, semhogy faluzó levélhordó eláthatná, de mégsem olyan jelentékeny, hogy önálló és teljes szolgálatot postahivatalra lenne szükség. Az ügynökség naponta csak 2—3 óra hosszat van nyitva a közönség számára, 10.000 ar. koronánál nagyobb értékű postai küldeményt vagy ennél nagyobb összegű csekk- és postai takarékbetétet nem vehet fel és a felvehető pénz- és csomagküldemények a belföldön kívül csak Ausztriába vagy Németországba szólhatnak. Az ügynökség ellenőrzés végett alá van vetve valamely postahivatalnak. Működéséért és okmányainak érvényességéért éppen úgy szavatol az állam, mint a postahivatalokért.

Olyan helyeken, ahol nincs postahivatal, a postai kézbesítést és rendesen egyúttal a gyűjtést is háromféle módon látják el. Vagy van külön erre a célra alkalmazott, úgynevezett faluzó levélhordó, aki gyalog, lóháton vagy kocsin naponta rendszeresen bejárja kerületét, vagy a községek küldenek be a postára küldőcöt (községi levélhordó) hetenkint néhányszor, vagy pedig egyéb alkalmatosságokat használnak fel erre a célra (lovasszolgák, tanítók és tanítványok stb.). A két utóbbi rendszer nálunk főleg az alföldi városok nagy kiterjedésű tanyakerületein még most is számottevő szerepet játszik.

1882-től a világháború kitöréséig a m. kir. csendőrségnek 46 olyan halottja volt, aki szolgálatteljesítés közben sebesülés, sérülés vagy baleset következtében vesztette életét. A világháború kitörésétől 1918 októberéig pedig itthon az országban 37.

A XVIII. század elejéig tisztí álláshoz hasonló állás volt az *ezredtitkári*. Akkor végleg megszűnt. Az ezredtitkári alkalmazás körülbelül az volt, mint a későbbi ezredsegédtiszté. A teendőket a XVIII. század elején a hadbíró vette át.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Írta: FÖLDVÁRI ANDRÁS tiszthelyettes
(Tóváros).

I.

Pincebetörések kiderítése.

A tóvárosi örskörletben Baj községhez tartozó szőlőhegyen 1934 március 11-én, március 18-án és március 25-én három baji lakos borpincéjéből ismeretlen tettesek bort loptak. A tolvajok minden alkalommal úgy jutottak a pincébe, hogy a szüretelő ház földszint-magasságban levő padlásajtájáról a lakatot lefeszítették. A padlásról a szüretelőbe, onnan pedig a pincébe hatoltak és minden esetben 40—60 liter bort elloptak. Valamennyi helyszínen két embertől származó egyforma lábnyom volt látható. A lábnyomok egyike 23 cm. hosszú, a sarok 7 cm széles, a talp pedig 10 cm széles volt. A bal lábnyomban 49, a jobb lábnyomban 50 darab szélesfejú, kopottas talpszeg nyoma látszott. A lábnyomok feltűnően befelé hajlók voltak. (Befelé irányuló lábfejtartás.) Valamennyi betörés szombatról vasárnapra virradó éjszaka történt. A sértettek a lopásokat minden egyes esetben csak vasárnap délután vették észre, midőn a pincébe mentek szórakozni. A lopásról azután csak másnap, hétfőn 8—9 óra tájban tettek panaszt a községi előljárásnak, mely azután telefonon értesítette az örsöt. A telefonértesítés után mindig azonnal vezényeltem járőrt a helyszínre, de a járőrök minden alkalommal eredmény nélkül vonultak be. A helyszínen talált lábnyomok a betörés színhelyétől, illetve a szőlőhegyről a dűlőutakon mindig más és más irányba: a szomszédos községek, mint Szomód, Agostyán, Tardos és Vértesszőlős felé vezettek, egészen a rendes kocsíútig, ahol az eltelt idő, nagy forgalom és az alkalmatlan talaj miatt már nem lehetett őket tovább követni.

A szegestalpú lábnyomokból azt következtettem, hogy azok favágó vagy bányamunkás lábaitól eredhetnek, a cselekmény elkövetési idejéből (szombat) pedig arra, hogy a betöréses lopásokat olyan egyének követhették el, akik egész héten dolgoznak.

A szomszédos községekben — amerre a lábnyomok vezettek — az ismert szokásos büntetések, rovottmultú, gyanús egyének, valamint a favágók és bányamunkások lakásai közelében több ízben lest tartottunk. Lest tartattam az örskörletben levő vasútállomásnál és két vasúti megállónál is annak megállapítása érdekében, hogy Tatabányáról és Felsőgalláról, a munkából visszatérő munkások nem térnek-e el az iránytól a szőlőhegy felé. A szőlőhegyen szombatról vasárnapra virradóra, valamint a húsvéti ünnepek alkalmával két járőrrel szintén lest tartattam, de eredményt sohasem tudtunk elérni.

A községi előljárásot, valamint a pincetulajdonosok egy részét felkértem, hogy ha ismét lopást vesznek észre, azonnal tegyenek jelentést, ha távbeszélőn nem

lehet, küldjenek kerékpárost, hogy a helyszínen mielőbb megjelenhessünk, mert az eredményt a helyszínen való gyors megjelenéstől vártam.

1934 április 15-én 13 órakor Szauder József* baji lakos kiment a pincéjébe, hogy bort vigyen haza. Ekkor észlelte, hogy szüretelő préházának padlásajtájáról ismeretlen tettesek a lakatot leszakították, a padlásról a szüretelőbe, onnan a pincébe mentek, hol 3 hordóból 30 liter fehér és 20 liter vörös bort, a szüretelő házból 1 darab 1.5 literes csattos, 2 darab 1—1 literes barna üveget, 1 darab 1.5 literes zöldszínű zománcos bádoggorsót, 2 darab használt szőlőmetsző kést, 1 darab nyolcszegletes borospoharat, 1 darab 3 literes, 4 abroncsos boroshordót és 2 darab piros almát elloptak.

Az esetet azonnal jelentette a községi előljárásnak. Az előljáróság az örsöt 15 óra 40 perckor telefonon értesítette. Értesítés után a nyomozásra Végh István, Kővári György törzsořmester, Tóth Imre őrmester és Szalai próbacsendőrből állott járőrt vezényeltem ki. En, mint ellenőrző járőr, azonnal utánuk indultam.

A helyszínen a már leírt jellegzetes szeges talpas, befelé hajló lábnyomokat találtuk, amelyek a szőlőhegyről Vértesszőlős község felé vezettek. A szőlők között, szántóföldeken, legelőkön, erdőn és réteken keresztül a sötétség beálltáig egész a törvényhatósági útvonalig — körülbelül 3 kilométeren át — tudtuk őket követni, de ott a sok lábnyom között eltűntek. Ekkorra már különben is teljesen sötét lett. A csapás irányából arra következtettem, hogy a tettesek vértesszőlősi lakosok lehetnek, ezért egy járőrt a számbajöhető egyének igazoltatása és megfigyelése végett Vértesszőlős községbe küldtem. A járőr nem tudott eredményt elérni.

Másnap korán reggel az előző este elvesztett nyomok követését a kocsíúton és mellette a 2 méter magas drótkerítéssel körülvett réten megkíséreltük újból felvenni. Kétórai keresés után a sáros, vakondtúrások helyen rá is bukkantunk. Erdőn és legelőkön át aznap 16 óráig körülbelül 6 kilométer hosszan követtük a csapást. Ez a munka nagyon lassan haladt, mert a nyomok a réten és az erdőben alig voltak láthatók, sokszor elvesztettük őket és 30—40 perc is eltelt, mire újból rájuk találtunk. A lábnyomok legnagyobb csodálkozásunkra visszavezettek Tata község déli kijáratához, az úgynevezett Újtelepre, ahol körülbelül 15 új ház van. A nyomozás most már szűk térre szorult, mert az Újtelepről a nyomok sehol sem vezettek ki, így a tetteseknek a 15 ház lakói közül kellett kikerülniök. Házról-házra járva, végigvizsgáltuk az udvarokat, keresve a jellegzetes lábnyomokat. Egyórai keresés után megtaláltuk a szegestalpú és befelé hajló lábnyomokat a szélső ház kertjében. A tulajdonos nem volt otthon. A szomszédoktól kapott értesítés szerint a tulajdonos, mint kőműves, az egyik majorban dolgozott.

Egy járőrt a lakása közelében hagytam, egyet pedig munkahelyére küldtem. A munkahelyére küldött járőr azonban már útközben találkozott a jellegzetes lábnyom emberével, Pauer Ferencel, aki Biró Ferenc tatai lakos, munkástársával lakása felé tartott. A találkozás alkalmával a járőr nem állította meg őket, hanem engedte, hogy elkerüljék, majd a homokos úton ismét szemügyre vette Pauer lábnyomait, amelyek teljesen megegyeztek a helyszínen talált lábnyomokkal. Ezután a járőr nevezetteket megállította és felszólította őket, hogy kikérdezésük végett kövessék a tatai község házára. A község házában Paueréket a szombat éjjeli tartózkodásukra vonatkozólag kikérdeztem. Azt adták elő, hogy a lakásukon

* A neveket megváltoztattuk. Szerk.

tartózkodtak, ezt azonban igazolni csak hozzátartozóikkal tudták.

Ezután összehasonlítottam a helyszíni lábnyomokról minden egyes alkalommal készített gipszöntvényeket és rajzokat Pauer bakancsaival. Az azonosság több egyező sajátossági pont alapján kétségtelennek látszott. Pauer és társa ennek dacára tagadtak. Erre mindkettőjük tarisznyáját megmotoztam. Pauer tarisznyájában egy tábori kulacsot, Biróéban pedig egy félliteres üveget találtam. Az edények üresek voltak, de borszag érzett rajtuk. A borra vonatkozólag azt adták elő, hogy különböző vendéglőkben minden reggel félliter bort szoktak vásárolni, amit munkahelyükre magukkal visznek és ott elfogyasztanak. A vendéglőket azonban nem tudták megjelölni. Mivel biztos voltam abban, hogy a tettesekkel állok szemben, egy járőrt Biróval a lakására küldtem, hogy ott a bűnjelek előkerítése végett házkutatást tartson, magam pedig ugyanezen céllal Pauer lakására mentem. A két, egyidőben megtartott házkutatás eredményes volt, mert az ellopott tárgyakat és a borok egy részét megtaláltuk.

A bűnjelek egy része az ágyakból került elő, melyekben feleségeik már feküdtek, másik részüket a ruhaszekrényekben felhalmozott ruhák mögött elrejtve és egy rongyokkal megtöltött láda fenekében találtuk meg. A tagadással most már felhagytak és a lopások elkövetését beismerték, sőt még egy további borlopást is beismertek, amelynek sértettje annak idején feljelentést nem tett, mert röstelte, hogy részeg fajjal nyitva felejtette a pincét. Előadták, hogy már hosszabb időn keresztül dolgoztak együtt a majorban és munkaközben beszélték meg a lopások elkövetését. Munkahelyükre az első lopást követően minden nap félliter bort vittek és azt munkaközben elfogyasztották, a többi bort pedig lakásukon itták meg. A lopások elkövetése után azért mentek mindig más és más irányban, hogy a gyanút eltereljék magukról.

A gyanúsítottakat a győri kir. ügyészségnek jelentettük fel és a törvényszék 4 havi, illetve 5 heti fogházbiüntetésre ítélte őket.

*

Városokban az alkalmatlan talaj miatt a lábnyomok ritkán jutnak szóhoz, annál nagyobb azonban a jelentőségük faluhelyen, ahol különösen a távolabbi helyszínről értékes lábnyomokat, sőt néha kilométereken keresztül követhető lábnyomcsapásokat nyújt.

II.

Kerékpárlopás kiderítése.

A tóvárosi örsön 1934 január 20-án 18 óra 30 perckor Hauer Andor tóvárosi lakos, bádogosmester segéde, Braun Ádám tóvárosi lakos bejelentette, hogy a kapuja előtt hagyott kerékpárját ismeretlen tettes 50 pengő kárértékben ellopta. A nyomozásra azonnal járőrt vezényeltem, melynek tagjai Fehér Mihály törzsmester, járőrvezető és Horváth József csendőr voltak. A kivezényelt járőr még fel sem szerelt, midőn Schön Vendel tóvárosi lakos, kertész, telefonon szintén bejelentette, hogy a lakása udvarából a kerékpárját ismeretlen tettes 80 pengő kárértékben ellopta. A két, majdnem egyidőben történt kerékpárlopásból az a feltevés alakult ki, hogy a kerékpárokat nem helybeli, hanem valamely távolabbi községből, városból vagy esetleg Budapestől lopás végett kirándult tolvajok lophatták el, akik végzett munkájuk után Tóváros községből kifelé fognak igyekezni. Ezért a már felszerelt járőr mellé még két járőrt vezényeltem ki.

A járőröket a községből kivezető három forgalmas kövesút kijáratához küldtem, mert — esős idő lévén — arra gondoltam, hogy a tolvajok a kövesúton fognak menekülni. A járőrök mindegyikének meghagytam, hogy a község kijáratánál, esetleg a vasúti őrháznál érdeklődjenek, hogy a két kerékpárost nem látták-e. Én Fehér Mihály törzsmesterrel és Horváth József csendőrrel a helyszín átvizsgálása után a vasútvonalon, azután a Budapest felé vezető kövesúton a vasúti őrházhoz mentem és az ott lakó vasúti őrtől a kerékpárosok után érdeklődtem. A vasúti őr elmondotta, hogy megjelenésem előtt körülbelül háromnegyed órával két kerékpáros az úton Tóváros felől Dunaalmás felé nagyon gyorsan hajtott. A vasúti őrtől vett értesülés után az volt a feltevésem, hogy a kerékpárosok Dunaalmáson keresztül Budapestre igyekeznek a műúton. Mivel körülbelül háromnegyed óra előnyük volt, a járőrnek meghagytam, hogy menjenek Dunaalmásig (a műúton), onnan — ha kapnak alkalmi gépkocsit — azzal menjenek a tettesek után Budapest felé, de útközben állandóan érdeklődjenek a két kerékpáros után. Ha alkalmi gépkocsit nem kapnak, akkor vonattal menjenek Tokodig, ott szálljanak le és úgy jöjjenek a műúton visszafelé, mert akkor valószínűleg találkozni fognak a kerékpárosokkal. A járőr Dunaalmásig az útvonalon, valamint Dunaalmás községben állandóan érdeklődött a kerékpárosok után és mindjebben meggyőződött arról, hogy a kerékpárosok Dunaalmáson át Budapest felé tartanak. Közben a járőrt utólérte egy mentőautó, amely Budapestről Tata községbe beteget szállított és most visszatérőben volt Budapestre. A gépkocsivezető jövet találkozott a két kerékpárossal.

A mentőgépkocsi vezetője a járőrt készséggel felvette és Budapest felé robogott. Útközben több kerékpárost utólértek és igazoltattak, de eredmény nélkül. Piliscsaba község közelében 24 óra tájt szembejött velük egy kocs. A kocsistól a járőr megtudta, hogy előttük körülbelül 2 kilométer távolságban két kerékpáros halad Budapest felé. Ekkor a járőr tagjai a gépkocsivezetőt felkérték, hogy ne álljon meg, ha a kerékpárosokat utóléri, hanem azokat körülbelül fél kilométerre előzzék meg. Ott azután álljon meg, szálljon le, mintha a gépkocsijának valami baja volna és kérje fel a kerékpárosokat segítségre. Így is történt. A gépkocsi a kerékpárosokat elhagyva, megállt, a vezető leszállt és motorját kezdte igazgatni, majd, midőn a kerékpárosok utólérték, segítségüket kérte. A kerékpárosok készségesen leszálltak és odaléptek a gépkocsivezetőhöz. Ekkor a járőr a gépkocsiról kiszállt. A kerékpárosok megdöbbenve bámultak rá, egyikük el akart szaladni, de a járőr nyomban elfogta.

A kerékpártolvajok Veres János és Meleg Imre újpésti lakosok voltak. A kerékpáron már nem a sértettek, hanem a saját neveiket feltüntető tábla díszelgett. Beismerték, hogy a kerékpárokról a névtáblákat Tóváros községtől körülbelül 2 kilométernyi távolságra levették és eldobták. Helyettük a saját nevüket feltüntető táblákat tettek fel, melyeket már előre elkészítve, Újpestről a zsebükben hoztak magukkal. A levett és útvonalon eldobott névtáblákat a járőr meg is találta. Beismerték még azt is, hogy Újpestről Tóváros községbe azzal a szándékkal utaztak, hogy kerékpárokat fognak lopni.

A tetteseket elfogva, a tatai kir. járásbírósnak adtuk át a bűnjelekkel együtt.

*

Az üldözés sikerének feltétele a gyorsaság, tervszerűség és cselekvőkészség. Erre a nyújt a leírt nyomozás szép, követendő példát.

MI VAGY HAZÁM?

Már nem „bokréta Isten kalapján”,
nem becéz körül „Kárpát-koszorú”,
folyóid síró, levágott karok,
térkép-tested torz, sorsod: bú s ború,
— mi vagy most Hazám?

Talán sziget vagy, mely körülzár
bukó világnak szennyes tengere?
S míg partod mossák falánk hullámok,
vagy rút vadaknak bűvő menhelye? ...

Vagy tán szikla vagy, mely meteorként
az égből hullott, mint titok-csoda?
S most hülöben van tüzed és fényed,
összeomlasz és nem kelsz fel soha?

Nem ... nem vagy mégsem sziget-menedék,
sem torz meteor, megeseonkult Hazám!
Ököl vagy te most!
Isten bús ökle, mely még tűr, de ha
jön az ítélet, a magasba száll
és — sujt gazokra,
vén hazugokra,
világcsalókra,
gonosz szívekre,
került fejekre:
országablókra,
harc és vér nélkül is „honfoglalók”-ra!

De sujt majd bent is
vetés nélkül is bő aratókra,
fájdalomból is hírnév-hízókra,
koncos vadakra: testvértiprókra,
panaszt és koldúst elkerülőkre,
mindig maguknak s csak ma élőkre,
a nem hívőkre,
szent ígét mégis fenn hirdetőkre

sujtva sujt öklünk völgyben és hegyen,
harcos angyalok velünk harsonázzák:
— Igazság legyen!

vitéz RÓZSAS JÓZSEF százados.

FELHÍVÁS AZ ÖREG BAJTÁRSAKHOZ. Kérjük azokat a bajtársainkat, akik több, mint harminc éve teljesítenek csendőrségi szolgálatot, küldjék be hozzánk február 6-ig a fényképüket és rövid életrésumukat.

A nyomozó tanfolyam vizsgája. A nyomozó osztály-parancsnokságnál megtartott háromhónapos nyomozó tanfolyam 31 hallgatója január 10-én délelőtti vizsgázott. A vizsgán vitéz Doóry László, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok teendőivel megbízott ezredes elnökölt. A belügyminisztérium VI—b. osztályát Szütsy Imre ezredes, osztályvezető, a VI—c. osztályt vitéz Sáray Ferenc alezredes, osztályvezetőhelyettes képviselték.

A tanfolyam parancsnoka vitéz Sellyey Vilmos őrnagy, nyomozó osztály-parancsnok, tanárai: vitéz Sellyey Vilmos őrnagy, vitéz Bakó László és vitéz Kudar Lajos századosok (Különleges nyomozás), Szentoléry Rikárd őrnagy (Nyomozási gyakorlatok), Olchváry-Milvius Attila őrnagy (Nyomozás Elmélete I. rész) vitéz Ridegh Rajmond őrnagy (Nyomozás Elmélete II. rész), dr. Endrődy Barna százados (K. szolgálat), Bernáth Sándor százados (Katonai kiképzés), Bárány Béla százados (Bűnügyi Lélektan), dr. Vitray Antal egyetemi magántanár (Törvényszéki Orvostan) és dr. Friedli Rezső, az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet igazgatója (Bűnügyi Vegytan) voltak.

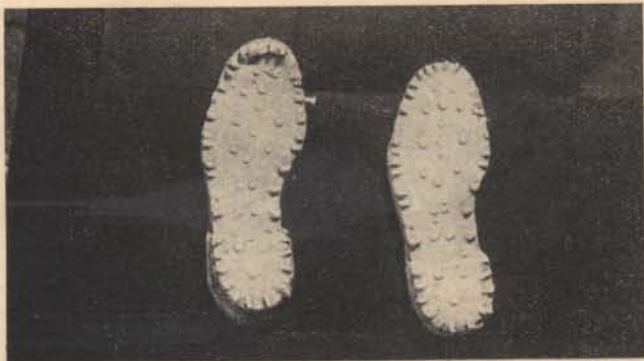

A szűkebb helyszínen a hullával. A hullát kitömött bábú jelképezte, a fej azonban a lövésű sérülés és vérnyomok há ábrázolásával Poller-anyagból készült.

A vizsga 8 órától 14 óráig feltevés alapján kidolgozott gyakorlati nyomozás keretében zajlott le. A feltevés tárgya öngyilkosságnak beállított gyilkosság volt. A hallgatók a feltevésnek megfelelően berendezett helyszíneken gyakorlatilag végrehajtották a helyszíni szemlét és a házkutatást, rögzítették a helyszíni állapotot és nyomokat, rendezték és kiértékeltek az adatokat s így az elkövetett bűncselekményt teljes egészében rekonstruálták.

A vizsga befejeztével vitéz Doóry László ezredes az elért szép eredményért teljes megelégedését és elismerését fejezte ki a tanári karnak s a hallgatóknak és utóbbiakat szorgalmukért megdicsérte. A tanfolyamot 31 hallgató közül 10 hallgató kitűnő, 20 igen jó és 1 jó eredménnyel végezte.

Kitűnő eredményt értek el: Jurányi Antal őrmester (III.), Vági Imre őrmester (II.), Molnár Bertalan

A távolabbi helyszínen talált lábnyomokról készített gipszöntvény. A gipszöntvényt számos sajátossági pont alapján sikerült a házkutatásnál előkerített cipővel azonosítani.

Részletfelvétel az éjjeliszekrényről. Az éjjeliszekrény bal-sarkán látható a bűcsüvel. A bűcsüvel alatt freccsent vérnyom van. Mivel a halál a lövés pillanatában azonnal beállt, a freccsent vérnyomnak a bűcsüvelén és nem alatta kellene lennie, ha azt valóban az elhalt helyezte volna oda.

törzsőrmester vizsgázott (VI.), Szili Ferenc törzsőrmester (III.), Soós Lajos őrmester (II.), Jánosy Gyula őrmester (III.), Kiss János törzsőrmester (nyom. oszt.), Pongrácz János őrmester (III.), Csizmadia József őrmester (IV.) és Rózsahegy János csendőr (V. kerület).

A tanfolyamot elsőnek végzett Jurányi Antal őrmester arcképét fent közöljük.

A vitézi bált az angol király öfelsege elhalálása kapcsán elrendelt 2. fokú országos gyász következtében nem február 1-én, hanem február 7-én tartják meg. Egyébként minden kiadott intézkedés, felkérések, meghívók és jegyek február 7-ére érvényesek maradnak.

A budapesti altiszti társalgó évi közgyűlése. A budapesti csendőr altiszti társalgó január 22-én 14 óra 30 perces kezdettel tartotta meg évi rendes közgyűlését. Abafalvy Sándor alezredes, a társalgó elnöke, üdvözölte a közgyűlésen megjelenteket és megnyitotta a gyűlést. Szorád János tiszt-helyettes titkár ismertette a múltévi zárszámadást és a jövőévi költségvetést, majd Abonyi István őrmester könyvtáros a könyvtárra vonatkozó jelentését tette meg. A közgyűlés a beszámolókat tudomásul vette, a költségvetést elfogadta és megadta a felmentvényt. Több kisebb ügy letárgyalása után Abafalvy alezredes a közgyűlés tudomására hozta, hogy a m. kir. csendőrség felügyelője felmentette öt elnöki tisztsége alól és utódjául Lemhényi Gábor Péter alezredest bízta meg. A közgyűlés a távozó elnöknek a társalgó érdekében kifejtett fáradtságos munkájáért köszönetét nyilvánította és az új elnököt melegen üdvözölte. Ugyancsak köszönetet mondott a lemondott titkárnak és könyvtárosnak is, akik helyett titkárrul vitéz Seres János törzsőrmestert, könyvtárosul pedig Czuczai Béla tiszthelyettest egyhangúlag megválasztotta. Itt említjük meg, hogy a m. kir. csendőrség felügyelője felügyelő bizottsági tagokként Fonyó László alezredest, Vukovári Kálmán g. századosot és dr. Nádor Antal tiszthelyettest 1936-ra kinevezte.

A magyar katona jellemrajzának megállapítása és ezen adatoknak a magyar katonai szellem nagyraemelésére céljából elengedhetetlenül szükséges, hogy a világháborúban (nemcsak a hadszíntereken, hanem a háborúval kapcsolatban a pótteteknél is) a magyar katonával történt és ennek jellemzésére kiválóan alkalmas, a valóságnak megfelelő apró történetecskék (epizódok), adomák, elbeszélések vagy eseményeket — tekintet nélkül azok hangulatára — mielőbb összegyűjtjük. Nemes fajunknak teszünk evvel értékes szolgálatot, mert nemcsak faji és katonai öntudatunkat erősítjük, hanem férfiúi és katonai erőneinket is fejlesztjük. Pótolhatatlan kár volna, ha ezek a jellemző adatok bármilyen úton, pl. szűkkeblű önzés, vagy elhalálozás folytán örökre elkallódnának. Közönyünk folytán e téren már eddig is sokat veszítettünk. Azok a tényleges és nyugállományú tisztek (lelkészek, orvosok, hadbírák, hadbiztosok, illetve tisztviselők) tehát, akik ilyen jellemző adatok birtokában vannak, bocsássák azokat lehetőleg 1936. évi február hó végéig vitéz Nagy-Megyeri Nagy (Raics) Károlyn. áll. altábornagy rendelkezésére. (Lakik: Budapest, I., Fortuna-utca 8. I. 6.)

Csendőrségi Közlöny 2. szám. Személyes ügyek: Miniszteri rendeletek. Felvétel a Vitézi Rendbe: Sellyey (Schredl) Vilmos örgy. múlt év december 4-én a Vitézi Rend tagjai közé felvétel. A „vitéz” cím használatára jogosult. — Állandó nyugállományba helyezettek: Beléi István budapesti I. kerületbeli alldgy., Diószegi József budapesti I. kerületbeli thts., Bokor György budapesti I. kerületbeli szv. thts., vitéz Gelencsér István, Pálhídi Mihály, Szász Pál és Bor József székesfehérvári II. kerületbeli thts-ek, Kovács Pál II. szombathelyi III. kerületbeli és Takács Zsigmond pécsi IV. kerületbeli thts-ek. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Bíró Győző székesfehérvári II. kerületbeli thts. — Szabályrendeletek. Utasítás a m. kir. belügyminiszter és a m. kir. igazságügyminiszter által a kihágások elbírálásának gyorsítása és egyszerűsítése tárgyában kiadott rendelet végrehajtására. — Az 1936. év I. évnegyedében használandó közúti adójegyek ellenőrzése. — A vámelőjegyzési eljárásban kezelt boroshordóknál, valamint törkölyshordóknál az irtartalom és tarasúly belföldön való jelzésének mellőzése tárgyában kiadott rendeletek hatálya alá eső borkereskedelmi vállalatok hivatalos jegyzéke. — A m. kir. belügyminiszter a Fejér vármegyébe kebelezett Vértesszoboz nagyközségnek kisközséggé való visszafelvezését elrendelte. — Főty Ferenc szds. részére 1933. december 7-én kiállított és elvesztett 23.601. sz. személyazonossági igazolványt a budapesti I., Bartos József volt prbcós. részére 1935. május 4-én 13.845. sz. alatt kiállított és elvesztett személyazonossági igazolványt a pécsi IV. kerületi parancsnokság érvénytelenítette.

A Ludovikás Levente XIV. évfolyama megjelent. Az eddigi évfolyamokat évről-évre ismertettük olvasóinkkal s mindazt az elismerést, amit eddig róluk irtunk, most csak fokozni lehet. A katonai tudományok irodalmi művelése, szép-irodalom, festészet, szobrászat és a szellemi, művészeti munka minden más terén a Ludovika Akadémia növendékei ebben a legújabb beszámolójukban olyan gyűjteményét adják a kiforrott tehetségnek és tudásnak, hogy méltán kívánczok ki az intézet falai közül a minél szélesebb nyilvánosság elé. Sokat, lelkesen és szépen dolgoznak ezek a fiatal katonák. A legkényesebb irodalmi és művészi igényű ember is élvezettel és elismeréssel olvashatja és nézheti át a Ludovikás Leventét, mert nem önképzőköri szárnypótlókat talál benne, hanem kész irodalmat és művészetet. Szép, gazdag, gyönyörködtető tartalmú munka, arról pedig vitéz Rózsás József százados szakavatott szerkesztői keze gondoskodott, hogy olyan nyomdai köntöst kapjon, amilyen a tartalomhoz méltó. A Stádium Sajtóvállalat r. t. nyomásában jelent meg.

Szolgálati könyveket rendelt bajtársainkat értesítjük, hogy a szétküldött példányok árát a gazdasági hivatalok múltévi december 1-én levonták és szerkesztőségünkhöz be-küldötték. A megrendelők tehát ne küldjenek pénzt nekünk, kivéve azokat, akik elkésett rendeléssel kapcsolatban csekk-lapot is kaptak a példányok mellett. Tájékoztatásul itt is közöljük az árakat: Cs. 1—24. melléklet: 1 P, Cs. 8.: 80 f, Cs. 20.: 1 P 20 f és minden megrendelt könyv után 20 f csomagolási és postaköltség.

Egészség és önfegyelmezés címmel új könyvet adott ki a Novák Rudolf és Társa tudományos könyvkiadóvállalat (Budapest, VIII., Baross-utca 21.). A könyv szerzője Coué Emil, fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta dr.

Völgyesi Ferenc, a neves ideggyógyász. Feltétlenül magas színvonalon álló tudományos értékű munka s akik az akaratnak, szellemnek a test fölötti uralma s ezzel kapcsolatos kérdések iránt érdeklődnek, haszonnal forgathatják. Coué harmadik kiadást elért könyvét. Megrendelhető a kiadónál, ára 2.60 P.

A volt szabadkai 86. gyalogezred **Bajtársi Szövetsége** 1936 február 3-án, délután 5 órai kezdettel, bajtársi összejövetelt rendez a budapesti Központi Kávéház (IV., Egyetem-utca 1.) alagsori termében. Az összejövetelen a III. Isonzó-csatáról tart előadást dr. **Kálmán Imre** ügyvéd emléklapos főhadnagy.

Nyugállományú csendőrtiszt Budán, Búrók-utcában, családi villában házfelügyelői állást kaphat május 1-én. Egyszobás, előszobás, komfortos szp lakást kap. Érdeklődők jelentkezzenek személyesen dr. **Arz Ferenc** alezredes hadbírójánál, I., Attila-utca 23., fél 16—fél 17 óra között.

Lóápolónak ajánlkozik **Szebenyi Sándor**, tartósan szabadsgólt huszárí orvostudó (Türkeve, Szolnok m.). Érdeklődők írjanak a türkevei őrsnek.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok: a budapesti I. kerületben: **Nagy Albert**, **Zöld István**, **Orbán Simon** thts.-ek és **Kerekes Pál** t. v. A székesfehérvári II. kerületben: **Czika István**, **Fábián Sándor** thts.-ek, **Szalai Lajos** II., **Bérces Lajos** és **Solymos Dezső** v. t. v. A miskolci VII. kerületben: **Harangi Mihály** t. v.

Véglegesítették: **Bánföldi Sándor** szombathelyi III. kerületbeli prbeső-t.

Halálozás. **Kállai Gyula** alhadnagyi vizsgát tett tiszt-helyettes, a nagydobosi őrs parancsnoka, önként jelentkezett szolgálatvezetőnek a tatai gyalog tanalosztályhoz. Kállai tiszt-helyettes a tatai gyalog tanalosztályhoz mult év november 25-én bevonult. Az őrsről való elindulása előtt már betegnek érezte magát, de a kötelesség hű teljesítésétől áthatva, útbaindult. Útközben tüdőgyulladását kapott, úgy, hogy november 27-én gyógykezelés végett Tatáról a győri honvéd és közrendészeti kórházba kellett beszállítani. Szívgyengeség lépett fel nála és január 7-én meghalt. Január 8-án temették el Győrben. A temetésen a kerület **Vattay Ferenc** alezredes, a győri osztály parancsnoka képviselte, ezenfelül megjelentek a Győrben állomásozó csendőrtisztek és altisztek. A tatai gyalog tanalosztály külön küldöttséggel képviseltette magát. Az elhaltat özvegye és három árva gyászolja. — **Bíró István** szv. thts. felesége 1935 december 23-án Budapesten, **Tóth János** IV. t. v. **Katalin** nevű leánya 1935 december 1-én Tápiógyörgyén, **Kolláth Gergely** szv. thts. **László-András** nevű fia Pécsen, **Havas Mihály** t. v. felesége **Mezőhegyesen**, **Fejes József** I. t. v. **Béla-József** nevű fia **Szekszárdon** meghalt. — **Láng Ferenc** szv. thts. január 14-én 10 órakor a balassagyarmati köz-kórházban, gyomorát-fürdés következtében végrehajtott műtétben elhunyt; 16-án 15 órakor temették a kórház halottsházából.

Házasságot kötöttek: **Székely Ferenc** szds. **Lux Klára**-Ilona úrhölgygel Kaposváron. A budapesti I. kerületben: **Zengővári István** t. v. **Bíró Eszterrel** Földesen; a székesfehérvári II. kerületben: **Turi Ernő** thts. **Wlaszák Mária**val Tokodon, **Gecse János** t. v. **Feldmann Katalinnal** Kópházán; a szombathelyi III. kerületben: **Horváth István** VII. t. v. **Domján Irén**nel Szentgyörgyvölgyben, **Kővári Károly** őrm. **Jánosch Rózával** Jánosházán; a pécsi IV. kerületben: **Bereczki András** thts. **Boda Irma**-Margittal Kovácskúrában; a szegedi V. kerületben: **Legendás József** t. v. **Kárai Jusztinával** Hódmezővásárhelyen, **Tóth Antal** II. t. v. **Cs. Kovács Margittal** Szeghalmon; a debreceni VI. kerületben **Gácsi József** thts. **Tóth Juliánnal** Szerepen. **Boros Gábor** t. v. **Bogdány Etelkával** Püspökkladányban, **Szabó Lajos** thts. **Fialkovits Irmával** Debrecenben; a miskolci VII. kerületben: **Bényei Vendel** thts. **Horváth Olga** Annával Putnokon.

Örökbefogadás. **Bérces Antal** budapesti I. kerületbeli t. v. örökbefogadta **Farkas Antal** és **Süveg Juliánna** házasságából született **Juliánna** és **Antal** nevű kiskorú gyermekeket. A gyermekek családi neve ezentúl „Bérces”.

Családi hírek. **Született:** A budapesti I. kerületben **Keszthelyi István** szv. thts.-nek **László-Béla** nevű fia, **Dóka Sándor** t. v.-nek **Jolán-Juliánna** nevű leánya, **Nagy-Pál** János t. v.-nek **Árpád-János** nevű fia; a székesfehérvári

II. kerületben **Selmeci János** thts.-nek **Ilona** nevű leánya, **Fülöp Márton** t. v.-nek **Agnes** nevű leánya, **Écsi Imre** thts.-nek **Imre-Gyula** nevű fia; a szombathelyi III. kerületben **Samu Ferenc** t. v.-nek **Ferenc-István** nevű fia, **Nádas János** t. v.-nek **Imre-István** nevű fia, **Kovács Lajos** áll. rendsz. II. osztályú altisztnek **Mária-Veronika** nevű leánya; a pécsi IV. kerületben **Mészáros Mihály** t. v.-nek **Borbála-Aranka** nevű leánya, **Szabó János** III. t. v.-nek **Tibor-János** nevű fia, **Bernáth Zsigmond** thts.-nek **Attila** nevű fia; a szegedi V. kerületben **Kovács György** III. t. v.-nek **Katalin** nevű leánya; a debreceni VI. kerületben **Bertalan Antal** thts.-nek **István** nevű fia, **Kemény Gyula** thts.-nek **Gyula** nevű fia, **Tamásy István** thts.-nek **Erzsébet** nevű leánya, **Beke József** t. v.-nek **László** nevű fia; a miskolci VII. kerületben **Meggyes Béla** thts.-nek **Etelka** nevű leánya, **Kádas Imre** v. t. v.-nek **Imre-György-Ferenc** nevű fia, **Pusztai Gergely** t. v.-nek **Etelka-Mária** nevű leánya, **Lengvári Péter** v. t. v.-nek **Péter-Miklós** nevű fia, **Gál Miklós** thts.-nek **Miklós-István** és **Lajos-Bertalan** nevű iker fiúgyermekét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közléményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átsziszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettős sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. **Fényképfelvételek** beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogukat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt másolni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrárt mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőnk különnyomatait közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálattal útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelégül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdésekre kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon”-rovatban válaszolunk. **Előfizetést** csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félére lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-

számlára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest. I., Böszörményi-út 21. szám.”

Dr. A. F. A szerkesztő 14 óráig szolgálati beosztásában van elfoglalva, a lap ügyeit csak a nap többi részében intézi. Sajnáljuk, hogy a megtisztelő látogatás így eredménytelen maradt.

Vértesalja. A gondolat becsületére válik, bár minden öreg bajtárs így érezne. Kérjük a képet és a leírást, lehetőleg február 6-ig.

Fenyő. Más oldalról is hallottuk, hogy gyümölcsös-pályázatunknak gyakorlati eredményei vannak, többen foglalkoznak a telepítés gondolatával. Ha egyszer a helyünk engedi, rövid tájékoztatót, tervet is adunk, a csendőr körülményeinek szabva. Cikkeit sorrendben közöljük, az időpontot nem tudjuk megmondani, mert a rovat változatosságát kell első-sorban tekintetünk.

Badacsony. A cikk közlése a jó munka eredménye volt. Mások nyomozását is beküldheti, csak hiteles és persze tanulságos legyen.

Rudabánya. 1. Az írásbeli dolgozatok szerkesztése alól mentes. Ezt világosan megmondja a Cs. 8. Ut. 54. pontja. 2. A sárcipó használatát meg van engedve. 3. Az eltávozás alatt több községbe is elmehet, mert az eltávozás éppen arra való, hogy kisebb ügyeit elintézhesse. 4. „Duce” olasz szó, magyar jelentése: Vezér. 5. Csak báró Hazai Samu vezérezredes él már.

Oktatótisz. Előrebocsátva, hogy a kérdések a szerkesztői üzenetek feladatkörét messze meghaladó és külön tanulmányokhoz tartozó ismeretkörre vonatkoznak, amelyek a lap rovatának a kereteibe alig illeszthetők be, azokra a következőkben feleltünk: 1. Chaldeus Simon kitérő az idézett munkájának a magyar kiadójára (Ladányi-nyomda, Budapest, IV., Magyar-u. 52) tud felvilágosítást adni kellő indokolású kérelemre. Műve nem egészen objektív, de ez csak részleteire vonatkozatható, mert egyébként jól, hűvös tárgyilagossággal ír. Az tény, hogy a kérdéssel teljesen tisztában van és ismeri Sir John Retclif működését és munkáit, mert utóbbira, mint forrásmunkára is hivatkozik. 2. Az Alliance Israelite Universele (A. I. U.), nemzetközi szervezet, ezzel a jelszóval: Kol Jisrael arewimse base (egész Izrael kezeskedik egymásért). Jelvénnyel: a földgolyó előtt kéz a kézben, előlött a törtekeres az „echad” (egység) felirattal. 1860-ban 17 fiatal ember alapította tulajdonképpen a damaszkuszi vérvád és az úgynevezett Mortara-eset sajnálatosságán okulva, mert ekkor látták, hogy nincs zsidó központi szerv, amely védelmet nyújthatna és hangját hallatná hasonló esetekben. Programja: 1. Mindenütt a zsidóság egyenjogúságáért s erkölcsi előhaladásáért küzdeni. 2. Eredményes oltalmat nyújt azoknak, akik zsidóvoltuk miatt szenvednek. 3. Az eredmény biztosítása céljából minden nyilvánosságot felhasználni. Az ügyeket 60 tagú központi bizottság intézi; ennek fele Párizsban van. Egyes országokban külön bizottságok vannak. A jótékonyaság ürügye alatt végzett munkája valóság. Ma már azonban más eszközökkel is küzd. Szellemben és munkában, s természetesen célkitűzésben is a cionizmus egyik eszköze e szervezetnek. Ennek megalkotójául Herzl Tódort kell tekinteni. Az A. I. U. hivatalos lapja a Paix et Droit. A kérdés egyébként széles vitaterület, egyének és nemzetek foglalkoztatója, ezért nem

térhetünk ki részletesebben az ismertetésére. 3. A Bazelben 1897 augusztus 29—31. napjain tartott kongresszuson 200 vezető zsidó vett részt. A jegyzőkönyv magyar fordításának hitelességéről csak akkor tudnánk érdemben nyilatkozni, ha az eredeti jegyzőkönyvnek a British Múzeumban őrzött példányát azzal összehasonlítani módunk volna. A német könyvpiac — ez tény — másként tárgyalja. Egyéni és nemzeti vérmérséklet és szempontok kimutathatók mindkettőben. 4. A Talmud a lamod szóból (tanulni) származik. Eredetileg törvény-gyűjtemény, illetve szájhagyományok rendszerbe foglalt könyve. Első része a Misna. A zsidó közösségnek a Corpus juris. Vallási és törvénykérdésekben döntő tekintély és forrás. Eredete Kr. u. első század. A Talmud másik része a Gemára. A Misna magyarázatai; kételyekre felvilágosítások, a palesztinai és babiloniai zsidó főiskolai tanárok jogmagyarázó előadásai. A zsidóság faji öntudatát határtalanul kifejeztette. 5. Az öszövétségi szentírás kritikailag helyes fordítása a Szent István Társulat kiadásában megkapható. A német könyvpiacra a Röscher vagy az Alloli-féle az értékes, a hollandoknál a Nymwegeni egyetem könyvkereskedés adta ki. Végül megjegyezzük, hogy a zsidókérdés kiváló magyar ismerői: dr. Pataky Arnold egyetemi tanár, pápai prelátus, nagyváradi apácanok, Budapest, Damjanich-u. 44 és Bangha Béla S. J.

Varga Gábor II. tőrm. Kérdésére lapunk 1928. évi 31. lexikonválaszában talál útmutatást.

Összetartás. 1. Kérdésére csak akkor tudunk felelni, ha a nyilvántartó szerv értesítését megkaptuk, tehát kb. a február 14-i számunkban. 2. A velünk közölt adatokból úgy látjuk, hogy az ügyben a Honvédelmi miniszter úrhoz kellene fordulni. 3. A nőülési szabályzatot tárgyalják.

18.822. Az új iktatókönyv mintájának megjegyzés rovatában a szolgálati lap számának a feltüntetése elmaradt, ennél fogva azt nem is kell oda bejegyezni, hiszen az egész iktatási rend megváltoztatásának célja az egyszerűsítés és ez is ehhez tartozik.

Ipoly. 1. T. Magán beszerzések tilosak. Nincs kivétel.

B. L. t. F. D. Nincs büncselekmény, mert legfeljebb hazugságról lehet szó, de azt sem lehet bizonyítani. Bűnügyi feljelentést tehát tenni nem kell.

Lenese Sándor törzsmester. Előfizetését 1937 szeptember végéig rendezte.

Tóth Lajos ny. tiszthelyettes. Rendben van, a neve is fel volt tüntetve.

Táplószelei örs. Ha két héttel előbb jön, közöltük volna.

NEMESSÉG kikutatását és igazoltatását,
nemesi névváltoztatását
Cimerek megfestését vállalja
HERALDIKA iroda: IV., Gróf Károlyi-u. 14. T. 84-3-99 és 81-99

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló
hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Öfensége dr. J. és I. Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti
Főiskola szállítmányát.
Budapest, VI., Király-utca 58—60. sz. Kérjen árjegyzéket!

MAGYAR

GYARTMÁNY

**KÉRJE —
KAPJA!**

A most megjelent foto optikai, rádió 144 oldalas árjegyzéket
az alkalmi vételek listájával.

HATSHEK és FARKAS
SZAKÜZLETEI

Budapest, IV., Károly-körút 28, VI., Andrassy-út 31, VII., Rákóczi-út 80

Mura. 1. Neve kifogástalan magyar. Amire megváltoztatni szeretné, az is magyar, de az ok, amiért a változtatást akarná, nem fogadható el, hiszen Ön is tudja, hogy az első áthelyezéssel már megszűnik az ok. Legfeljebb azzal az indokolással kérhetné, hogy az már igen gyakori. Megpróbálhatja, legfeljebb nem sikerül. 2. A tényleges szolgálati idő az alapja a nyugdíjba beszámítható időnek. 3. Kétségtelen, hogy nem volt elég gondos. Két év óta udvarlós csak most jön rá, hogy falhoz állították. Úgynevezett fogás ez a csendőrrel szemben. Tudni kell, hogy faluhelyt az a leány, akit csendőrrel hoznak komoly kapcsolat hírébe, a falubeli legények számára számításba többé nem igen jön. Természetes, hogy ezt a lány szülei is tudják és azért joggal ragaszkodnak ahhoz, hogy a csendőr, akár kimondott, akár magatartása révén nyilvánvalóvá lett nősülési szándékának eleget is tegyen, különben a lány „szégyenben” marad. Ezen a téren nem lehet a csendőr elég óvatos, elsősorban a leány, de éppen úgy a maga érdekében. Ha módja van rá, szerezzon igazolást a szülők és a leány nagynénjének az ígéreteiről. Természetes, hogy a helyzetről örparancsnokának máris tudnia kell.

Szebb jövő. A legelső kérdés az, hogy az elvált nő előbbi férjével kötött-e a katolikus egyházi törvények szerint is házasságot? Ha igen, akkor két eset lehetséges. Vagy érvényes a házassága s akkor második házasságra lépnie nem lehet, vagy nem s akkor minden további nélkül önnel házasságot köthet. Joggal kérdezheti: hogyan lehetséges az, hogy ha az egyházi törvények szerint házasságot kötött, mégis lehet, hogy az nem érvényes? Így van, de erről helyszűke miatt bővebben nem írhatunk. Az ottani katolikus lelkész a felvilágosítást megadja. Azt még megjegyezzük, hogy a nő házasságának az érvényessége vagy érvénytelensége kérdésében az illetékes pécsi püspöki szentszék ítélete szükséges. — A második esetben, azaz, ha a nő előbbi férjével egyházilag nem esküdött volna meg, semmi akadálya, hogy egyházilag is megesküdjék vele.

Árdó. Azt ajánljuk, hogy fizessen, mert ha a nyugdíja nem is foglalható le, a bírói végrehajtási eljárás alól nem menekül. Ennek a költségeit pedig Ön fogja viselni. Ha a megrendelő ívet aláírta, az üzletől nem léphet vissza.

Ibolya. Teljes tájékoztatást kap kérdésére az 1934. évi Csendőrségi zsebkönyv 304—306. oldalain.

Bugac. Dr. Hutiray Gyula ny. alezredes címe: Budapest, I., Böszörményi-út 3/c.

Kúria. Türelnet kérünk, mert az utánjárás hosszabb időt kíván.

Erdély. Az Iletékszabályzat 5. § 9. pontja, illetve a 31. § 6. pontja szerint a becvnulás napjától illetékes a lakbér. Nincs módunk megállapítani, hogy a gazdasági hivatal miért augusztus 1-től fizeti a lakbért. Ha sérelmet vél az eljárásban, kérje a belügyminiszter úr (VI/b. oszt.) döntését.

FOG húzás, tömés, pótlás, minden kivételben.

Lelkiismeretes munka. — Olcsó ár. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezményes fizetési feltétel.

Trautmann

Kezelés egész nap.

áll. vizsg. fogász.

Tel.: 28—1—01. VI., Nagymező-utca 41.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletes felvilágosításra kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.

Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fióküzlet: VII., Péterffy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

G. S., Halimba. 1. Ön, mint nyugállományú vonult be 1914-ben azért, mert népfelkelői kötelezettségének eleget kellett tennie. Szolgálati ideje alatt kapta a nyugilletményeit és mint népfelkelő zsoldot is. Nem lehet most még azt is kívánni, hogy a zsoldellátás idejét nyugellátás szempontjából beszámítsák. 2. Részletes felvilágosítást a legközelebbi járási vitézi hadnagytól kap.

Kovács János I. ny. tórn., Zsadány. 1. Előfizetését a most beküldött összeggel 1936 IV/30-ig rendezte. 2. Nincs olyan országos jellegű intézkedés, amely szerint a postahivatalok kötelesek volna az illetményeket, ha elseje ünnepnapra esik, előtte való hétköznap kifizetni, de a postaigazgatóságok egyes, igen nagyforgalmú postahivataloknak ellenelhetik, hogy megtegyék ezt. Ennek célja a torlódások elkerülése. Az Ön lakóhelyén azonban erre bizonyára nincs szükség.

Emlékérem. Felvilágosítást lapunk 1935. évi 516. oldalán „88.888.” jellege alatt talál.

Reménység. A közeljövőben megjelenő szabályzat erre a kérdésre is megadja a választ. Az ott irtakon kívül csupa jószándékból jegyezzük meg, hogy a nagy korkülönbség nem egészséges.

F. F. Egyszer már magyarosított nevének a megváltoztatását nem lehet újból kérni. Felesége nemesi előnevét nem használhatja. 2. A kihirdetett pályázati feltételek szerint kell próbászolgálatot teljesítenie s ez idő alatt szerezhethet meg a szakvizsga letételéhez szükséges ismereteket.

Komárom. A szolgálati teendők minden őrsön azonosak, szembaja miatt tehát ilyen szolgálatot nem tud ellátni. Irodai szolgálatra pedig rendfokozata miatt nem osztható be. Őrskihallgatáson kérje, hogy ügye a kerületi parancsnoksághoz terjesztessék fel, az ön helyzete nem egyedülálló és a megoldásra az illetékeseknek gondjuk lesz.

G. L. tthts, Sopron. A lapot mai számunktól megindítottuk. Az alapszabályok szerint azonban félévénél rövidebb időre nem lehet előfizetni, küldjék be tehát legalább félévre az előfizetési díjat.

Kéziratok.

Téli szél. Gratulálunk a fiatal szerzők írókészségéhez és emberséges életfelfogásához. A „Filléres öröm” a sugárzó, tiszta öröm éneke. Akik szerepelnek benne, lelkipajtásai az angyaloknak. Az írás szépen beillenek a mai számunkban eldöntött pályázatba, ha csendőr írta volna. Tárcának rövidlélezetű, különben is a tárgyát egyelőre teljesen kimerítettük más közleményeinkben. Erről most már jóideig hallgatnunk kell, mert éppen nekünk arra is ügyelnünk kell az ismert okokból, hogy túlzásba azért a lap ezen a téren se szaladjon. A karitás végéreményében mégiscsak mások dolga, de majd eljön megint a karácsonyi időszak, amikor ennek a gondolatnak is újra megadhatjuk a mértéktartó teret. A verset szintén eltelesszük, átdolgozva talán arra is sor kerülhet a megfelelő alkalmakkor.

R. Zs., Salgótarján. Az értesítést nem kaptuk idejében, most már nincs meg.

Légifigyelő 2. Rejtvény-pályázatot nem szívesen közlünk.

ixe csodás
neve **Áldás**
kávépótló
nem kell hozzá cikória se szemeskávé
mégis kitűnő a tejeskávé. 1/2 kg. 30 fillér

Nyomozókulcs és a karterék. Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy sok olyan felfogású bajtársat kívánunk, mint Ön. Nagyon jól látja a gyakorlati élet követelményeit, igyekszik is megfelelni azoknak. Az Ön állomáshelyén, a hatalmas bányatelepen, a rendkívüli forgalmú műút mellett fokozottan szükséges, hogy a csendőr ne csupán azokat igazoltassa, akik véletlenül kerülnek eléje. Gondolatait és a követendő eljárást azonban bővebben megírta 1935. I/1. számunkban Hajdú Kálmán tiszthelyettes „A nyomozókulcs apasztása” c. cikkében. Ajánljuk elolvasásra mindenkinek, aki a csendőri szolgálat tartalmát nem a lélek nélküli portyázásban látja.

Baranya. Legsorgalmasabb íróink egyike, viszont meg kell mondanunk, hogy a gyarkorlati kérdésekkel foglalkozó cikkeket kell előnyben részesíteni, az Ön most beküldött közleménye pedig nem egyéb, mint a Szut. egyik §-ának az ismertetése bővebb szavakkal. Inkább eseményeket, élményeket, az örs mindennapi életéből vett tapasztalatokat, megfigyeléseket küldjön be, hogy nagy szorgalma elérje a kívánt jutalmat: a közlést.

K. A. th. Igen jó. Jönni fog.

Kun th. Az ígért cikket még mindig nem kaptuk meg. Az Önök örskörlete annyira egyedülállóan sajtóságos, hogy kár volna nem írni róla. Ezért — nem kell ahhoz nagy bátorság — fektüdjék neki s legyen már egyszer asztalunkon a cikk.

Ütmutató. Megpróbáljuk megszépíteni.

Türelem. Az új szabályzat megjelenése után sorát ejtjük.

Kosaras próbacsendőr. Nem az, amit keresünk, de egyébként ügyes megfigyelések jól megírva.

L. P. örm. Fonyód. Sorai szerények s nekünk jólesek.

S. I. thts. Felsőíreg. A múzeumnak van rá szüksége, köszönjük a figyelmét. Igaza van: zagyvaságok, se ide-se oda locsogások voltak azok s ami a leghasznosabb bennük: senki sem mondta meg, voltaképpen mit akar.

Visszhang, Okécske. Egyik nyilatkozat tartalma sem érdekel közvetlenül bennünket, különben a bírák meg tudják védeni magukat nélkülünk is. Abban igaza van, hogy a magyar ember nem szívesen jár „törvénybe”, de így van ez mindenütt a világon, legfeljebb a kultúráltság különböző fokozatai szerint kisebb-nagyobb eltéréssel. Egyébként értelmes és jószándékú írását tehát nem közölhetjük, mert mások dolgába nem kontárkodunk bele, a továbbiakban pedig nem mond újat.

Próba, Sz. J. törm. Balatonfüred. Közlöljük.

Barcs. Szeretném, ha sikerülne. Sikerült is, nekünk azonban erőteljesebb írások kellenek főleg témában. A beküldöttet kifejezetten kerüljük, van vele úgyis elég baj, minek csináljunk még mi is propagandát mellette. Örülünk, hogy a lap tetszik.

Jászság. Túlságosan ártatlan kalandok, inkább ügynevezett viccek, mesébe fűzve. Mulattatásra ennyi nem elég.

H. I., Salgótarján. Köszönjük, jön.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmeszsebbmenő jóállást vállalom.

Alapított:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

„VETO” Legyen minden csendőrzsebében!

Mint közlegény a vérmezőkön

(Regény.)

(3.)

írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Az első ütközet előtti két napon.

21-én elindultunk az orosz határ felé. Egész nap folyton marsoltunk, összevissza az erdős vidéken, a puha, homokos, rögtönzött utakon. Mindenfelé újonnan javított utak és mégis rosszok. Süppedékes, mint a futóhomok, pedig most ez száraz. Hátha eső lesz? Estére holtfáradtak lettünk. Másnap, 22-én, már ismét hajnalban kelünk. A feketekávé elfogyasztása után sorakozó és újból útrakeltünk. Kenyeret már nem tudtak adni, mert a trének elmaradtak a rossz úton. Lassan menetelt a batalionunk az erdőségek között húzódó, kígyózó utakon.

A legénység elég jó hangulatban menetelt, szép csendben. Az éneklés most már tilos volt. Már melegen tűzött reánk a nap, midőn reggel 8 órakor az orosz határra értünk. Balról az út mellett egy füstölő épület összedült romjai jeleztek, hogy itt már valami történt. Ez egy kozák határőrségi laktanya és egy fatelep volt. Előtte egy és fél kilométer széles, de nagyon hosszúra nyúló mocsár, még a magyar-osztrák monarchia területén, ahol most egy fenyőszálfák közül lerakott műút vezetett át.

Epp a műúton haladtunk, a mocsár fölött, amidőn a magasból erős motorbúgás hangja jött felénk. Mindenki arra nézett. Jobbról felettünk egy hatalmas Zeppelin úszott büszkén, méltóságteljesen a levegőben, mintha az utat jelezni akarná, hogy merre is menjünk. Ez volt az első háborús újdonság az én szemeimnek. Sokáig vezetett bennünket, mignem eltűnt szemünk elől, mert már mi is fenyőrengetegben marsoltunk az újonnan készített úton. Itt már csak a hangját hallottuk, amely, mint egy darázs, zúmmogó fölöttünk.

Szinte bámulatba ejtette az embert az a hatalmas munka, amit a műszaki csapatok végeztek. Már vagy tízenöt kilométert marsoltunk az erdőségekben, töltött fegyverrel és feltűzött szuronnal, biztosított menetben, amikor megállást parancsoltak. Azt hittük, hogy pihenő lesz. Már dél elmúlt. Talán ebédelünk. A manóba. Ebédre szó sem lehet. Hisz a trének, Isten tudja, hol lehetnek. A kiküldött lovas járőrök visszajöttek és jelentették, hogy egy erősebb kozák csapat van előttünk és erre felé jönnek. Rögtön kivált a mi századunk balra, oldalvéd-erősítésnek. Felfejlődünk rajonvalba és úgy várjuk a kozákokat. Szinte örültünk volna a találkozónak. Járőrök mentek előre és egy jó órai pi-

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók

Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest. VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen!

Bizalommal vásárolhat a leggyorsabbtól — luxus kivételig

BÚTORT GLÜCK JÓZSEF bútorgépszakembernél
Budapest, VIII., Rákóczi-út 63.
(Magyar Divatcsarnokkal szemben)

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek.

henő után szép lassan tovább meneteltünk, most már még lassabb tempóban. Hisz minden pillanatban vártuk az összecsapást, ami elmaradt, mert a kozákok, úgy látszik, mégis elpucoltak. A járőrök állandóan érintkezésben voltak velünk és jelezték, hogy szabad az út. Már estelelni kezdett és még mindig a sudár fenyves rengetegben meneteltünk. Már azt hittük, hogy sohasem lesz vége. Végre világosság kezdett szűrődni a fák között. Az ezred megállt. Járőreink jelentették, hogy liszta a levegő, mehetünk. Hová? Ez motoszkált a bakák fejében. Senki sem tudta, hol lesz az éjjeli pihenő. Már a gyomor is hangosan kezdett kiabálni a feketéért.

Az ezred újból megmozdult és mint egy fáradt óriás-kigyó, hullámozott mindig közelebb az erdő széle felé, mert most már csak pár száz méter és vége az erdőrengetegnek. Szinte új élet jött belénk. Mindenki örült, hogy az unalmas marsolásnak vége. Új láttnivaló tárul szemünk elé. Ez felvillanyozta a bakákat és vigabb ütembe kezdve léptünk a lenyugvó nap által bearanyozott mezőségre. Szinte egy új ország tárult szemünk elé, a sok erdőség után. Előttünk a hatalmas síkságon vagy három-négy kilométerre egy községre hintette aranyos sugarait a nap. Balról vagy nyolc kilométerre szintén egy község, amelyeket egy kigyózó út köt össze. Mene irányunk az előttünk fekvő község, Janov. Kissé vigabban haladtunk abban a reményben, hogy majd itt megpihenünk. Felhangzik az alezredes úr hangja:

— Fiúk, „singen”! (Énekelni.)

Rá is kezdtük rögtön: „Vékony héja van a piros almának...” Jólesett a bandukoló, hosszú, fárasztó menetelés után egy kis ütemes lépés az ének hangjaira.

Félóra múlva már a faluban marsoltunk, de már itt csendben. Áthaladva a falu elején, egy rövid pihenő az út mellett. Félóra pihenő után újra indultunk azon az úton, amelyet az erdőben láttunk. A nap vöröses sugarai kissé jobbra már az előttünk húzódó magaslatokon törtek meg, mintha jelezni akarnák, hogy holnap véres napunk lesz. Már a nyelvünk is kezdett leragadni a szomjúságtól. Csurgett rólunk az izzadság, mert most sietni kellett és mégis lassan haladtunk.

Pedig a magaslatok még messze vannak és a nap már eltűnt a láthatárról.

Jön a parancs! Dohányozni, gyufát gyújtani és beszelgetni tilos. Na, gondoltuk, már jó helyen járunk. Biztos, jön a muszka szaga. Lassan kocogunk a poros úton, fel a magaslatok felé. Most már nem láttuk, csak éreztük, hogy a dombnak megyünk, mert mindig súlyosabbak lettek a lábaink. Már azt hittük, hogy húsz kilométert is marsoltunk Janovtól. Pedig csak nyolcat, vagy tizet. Végre lassú, halk kommandó:

— Halt!

A zászlóalj megállt. Az út mellett balról egy épület és egy patak hídja alatt csobogott az éltető víz és mi nem ihatunk. Tilos volt a sorból kilépni. Tíz pernyi pihenő és már újból indultunk. Még egy jó óráig mentünk és jobbra az útról a szántásokra tértünk. Rajvonalba fejlődöttünk. Az őrszemeket kiállitva, megengedték az alvást. Bizony rögtön elaludtam, de nem sokat alhattam még, valaki meg ráz és a nevenem szólít. Kálmán szolgálatvezető volt. Kérdez, hogy tudok-e még menni. Felelem, hogy igen, ha muszáj. Tíz ember kell, akik jelentést visznek az elhagyott faluba, Tabióba.

Az úton gyülekeztünk, ahol az alezredes úr már várt reánk. Hívja Fodrót, hogy megmutassa a térképen, hová kell menni. Az meg engemet hív, hogy nézzem meg én, mert én jobban értek hozzá, hisz őt évig az csinátam civilben. Így az alezredes úr a ragláncbát alá bújva, villanyos zseblámpából mutatta az utat, amerre menni kellett. Egy vázlatot rögtönöztem, úgy, ahogy azt a patrol-iskolában tanultam és urakeltünk. Szigorú parancsunk volt, hogy ellenséggel találkozva, a parancsot meg kell semmisíteni. Poncaaaa haidó út mellett, jobbról negyszáz lepesre a szántásokon rajvonalba pihen. Arcvonal Polichna.

Tehát szóbelileg is tudva a parancsot, éjjel után fél egykor elindultunk oly gyorsan, ahogy csak tudunk. Már negyed ketőkor a malomnál voltunk, ahol az útról egy mezei útra kellett térni, amely Tabióba vezetett.

A malmot gyorsan átkutattuk egy kis enniváló után és hogy egy jót ihassunk a csörgedező patakból. Az orosz család remegve bűjt meg a malom egyik zugában. Enni nem autak semmit, mert nem értettek bennünket, vagy nem is akartak. Azonban azt megérték, amíg Tabió nevét említettük és mutatták az utat, hogy helyesen haladunk a patak mellett. Már két órákor Tabóban jártunk. Aug husz házból álló község, amely egy vonalban sorakozott a patak mellett húzódó út mellé.

Átkutattuk az egész községet, de egyetlen katonát sem találunk, pedig a másik két zászlóaljnak itt kellett volna lennie. A község lakói nem is látták őket. Ezek néztek ám csak riadtan, amidőn felvertük álmukból őket.

Továbbra szóló parancsunk nem lévén és térképünk sem szőit nagyobb terepről, visszaindultunk a batalionhoz. Már fél négy volt, mire visszaértünk. Itt már az alezredes úr tudta, hogy mi jába mentünk, mert közben az ezredes úr értesítette, hogy helyet változtatott. Ők is a mezőben feküdtek rajvonalba, csaknem velünk egyvonalban az út bal oldalán, az úttól két kilométerre. Vuagosodni kezdett már, amidőn a rajvonalba a helyemre feküdtem, ahol még bajtársaim jóízűen szuszogtak. Én is rögtön aludtam, hisz olyan voltam már, mint egy oarab fa. Alig egy félóra alvás után erősen ráznak a mellettem már ébren levő bajtársak.

— Auf, auf, auf! — mondogatják halkán. Felkelek és szédülve dörzsölöm ki az álomságot a szememből. Szétnézek és látom a százkadonyhát, ahol a jó párolog feketét öntöttek sietve, egy fél kenyérrel. Hamarosan kiosztották és megittuk. Új életre keltette a jó meleg a gyomromat. A nap első sugarait kezdte mutogatni Janovtól jobbra, az erdő mögött. Épp a megfordítottja a tegnapinak. Tehát fordult egyet a föld és én még nem aludtam. Ismét úrakeltünk az úton Polichna felé. Pár kilométeres út és a másik magaslati vonal tetején voltunk, fél hatkor.

— Beásni! — hangzik a parancs, a levegőben motorbűgás.

Repülőgép száll fölöttünk, mint valami nagy kánya. A tiszturak látszóval nézik és rögtön hangzik a parancs a tüzelésre. A repülő megbillent. Azt hittük, leesik. De elmenekült. A zászlóaljunk a polichnai bejárat előtti magaslat legmagasabb pontján, a kraszniki út mindkét oldalán állt fel. Lőirány Polichna. Én az út jobb oldalán, közvetlen az út mellé kerültem, ahol az ezredparancsnoksághoz lettem beosztva telefonista és jelzőszolgálatra. Hamar hozzáfogtunk, hogy jó fődőzeket csináljunk, hogy vécut helyről löhessünk, ha jön a muszka. A munka lassan haladt a kis lapátocskával. Hol az egyik, hol a másik dolgozott. Én a terepet rajzoltam le a naplomba. Janovtól kiinduló út, északkeletről délnyugati irány. Polichnánál megtörték délné, hogy Krasznik felé haladva, az ezeröt száz méterre elterülő erdőbe bújjon, levágva a községből egy házcsoport, balra a szélmalomokkal.

IROGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBATH és REVÉSZ

Budapest, V. Bálvány-u. 26. — Tel.: 10-2-19

A m. kir. csendőrség tisztaírói árendájának és kedvező fizetési feltételek

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II. Markit-krt. 52
Telefon: 52-5-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkifismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkeszkedik

HÁLÓK EBÉDLŐK ÚRISZOBÁK

KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék.

Kedvező részleltetésre!

Ezekből még balra, egy mély, árokszerű szakadék húzódott az erdő felé, ahol egy-két házat lehetett látni, meghúzódva az erdő árnyékában, amely félkörben húzódott a falu mögött, ezeröttszáz méterre, hogy a falu jobb oldali végével párhuzamosan vége szakadjon. Az erdő végétől vagy négy kilométer távolságra egy méhkas-alakú dombra tűzött. A felkelő nap. A falutól jobbra hatalmas mezőség, a távolvolban egy falu. A háttérben jó kiterjedésű, hatalmas síkság, váltakozó kisebb erdőcsoportokkal. Közvetlen előttünk két-háromszáz lépésre, Polichna a faházai. Középen egy fatornyos templom, kicsi, nyitott tornyán kis harang kádikál ki. Az útról a faluhoz rövid szántó-dűlő, melyben sok burgonya és valami zöld, öreg hüvelyes vetemény, amely hasonlít a nálunk termő öreg bab hüvelyéhez. Elneveztük kávénak. A falu mögött az erdőig tarló, szántók és krumpliföldek terültek el. Az ezred második zászlóaljja tőlünk jobbra, a negyedik zászlóalj tőlünk balra vagy három kilométert tevő vonalat szállt meg. Az első zászlóalj teljesen a falu mögött, a negyedik zászlóalj két százada künn a mezőben. A második zászlóalj tőlünk jobbra, a falu jobb oldali, utolsó házsorait vette félkörbe és kinyúlott egyenes vonalban a távolban látszó kúpos domb irányában. A tűzértség két üteggel a mögöttünk elterülő mélyedésben állt fel, az ország mellett, vagy öt-hatszáz méterre tőlünk.

Körülbelül 8 óra lehetett. Fél század már kora reggel ki lett küldve Krasznik irányába felderítő szolgálata. Az ezredes úr állandóan távcsővel vizsgálta az erdőt és az előtte elterülő terepet, ahol úgy kilenc óra tájban megjelent a kraszniki-ut mellett egy nagyobb csoport, a felderítő osztag.

(Folytatjuk.)

Idényszolgálati pályázat

hirdettünk a múltévi 23. számunkban s az eredmény gazdagabb a remélnél is, pedig nem egyszerű s nem könnyű munkát kellett a pályázóknak végezniük. A beküldött hatalmas anyag tételenkénti ellenőrzése, egyeztetése, kiegészítése s általában feldolgozása igen nagy munka, a táblázatot ezért csak egyik későbbi számunkban közölhetjük. A nagytömegű pályamunkák között kimagaslóan legjobb Batár Antal alhadnagy (Budapest) első díjat nyert pályázata 142 tétellel. A második díjjal jutalmaztuk vitéz Farkas István tthts, Balogh László tórm. v. és Antal Imre őrmester (Nagytétény) közös munkáját, amelyben 82 tételt dolgoztak fel, de tekintve azt, hogy az őrökön nehezebb a forrásokat megtalálni, munkájuk igen értékes és igen szép.

Ezért a második díjat 30 pengőre emeltük fel és hármuk kö-

zött egyenlő arányban osztottuk szét. A harmadik díjat Palánki Lajos törzserőrmesternek (Dees) ítéljük, aki 61 tétellel és szép, gondos munkájával szolgált rá a díjazásra. Dícséretre külön-külön is érdemes munkát küldtek még be: 49 tételt: Lángi István tthts (Somoskőújfalu), 44 tételt: Darvas Sándor őrm. és Gács Bálint cső. (Pesthidegkút), 43 tételt: Deák János cső. (Pesthidegkút), Mészáros József I. alhdgy. (Bonyhád), Szabó Gyula cső. (Pesthidegkút), 42 tételt: Farkas Ferenc tthts., Hajdó Márton tórm., Havas Ferenc cső., Kiss Sándor cső. és Kövesdi Illés cső. (Solymár), Márton Pál őrm. és Zólyom István cső. (Pesthidegkút), 36 tételt: Szamosfalvi András tórm. (Pesthidegkút), 34 tételt: Arany István őrm., Haraszti László őrm., Kiss Aron cső., Mónos Ignác tórm., Nádházi Lajos cső. és Pataki József tthts. (Homokterenye), Pomázi Sándor cső. (Törökbalint), Sándor Dezső tórm. v. (Pesthidegkút), Szabó Sándor III. tórm. (Homokterenye), 33 tételt: Börcsök Péter Pál cső., Csaba Gyula őrm. és Farkas József tórm. v. (Budaörs), Fülöp József alhdgy. (Budapest), Halmos József cső. (Budaörs), Huszár Dénes cső. (Pesthidegkút), Péter János tthts. (Pesthidegkút), Siroki József tórm., Szabó József IX. őrm. és Váradi József tthts. (Budaörs), 32 tételt: Erdei József tórm. és Szeles Ferenc tthts. (Pesthidegkút), Takács Ambros cső. (Baglyasalja), 31 tételt: Hollós János tthts. (Baglyasalja), Magyar József I. cső. (Törökbalint), 30 tételt: Andrási Sándor őrm. és Budán János őrm. (Páty), Csonka Imre alhdgy. (Kisterenye), Fekete István cső., Horváth István IV. őrm. és Kézér Márton cső. (Baglyasalja), Kiss Illés tórm. (Bia), Lukács Mihály tórm. és Magyar István tthts. (Páty), Makrai István tórm. és Monostorszegi József őrm. (Kisterenye), Oláh József tórm. (Baglyasalja), Palotás András tórm. v., Pelényi János cső. és Sándor Mihály I. cső. (Kisterenye), Sütő István tórm. v. (Baglyasalja), Tar Albert tórm. és Veres Imre tthts. (Kisterenye), 29 tételt: Holló Lajos alhdgy. (Salgótarján), Kishalmi István tórm. (Páty), 26 tételt: Kalotai Zsigmond tthts., Nagy István VII. tórm. v. és Tóth János V. tórm. (Budapest), Vass Ferenc cső. (Csolnok-Augusztatelep), 25 tételt: Pernyész István tthts. (Budakeszi), 24 tételt: Csuka László őrm. (Baglyasalja), Galambos István tórm., Gyökér János tthts., Sebestyén Pál cső. és Takaró József cső. (Mátraszöllős), 23 tételt: Mészáros Mihály törzserőrm. (Siklós), — igen nagy munkát végzett, mert minden hónapra külön-külön és ismételtlen-fel-sorolta mind a teendőket, mind a vonatkozó rendeleteket, — 22 tételt: Szalagyi András tórm. v. (Zagyvaróna-Vízválasztó), 20 tételt: Tóth György I. tórm. (Budapest), 20 tételen alul, de használható munkát küldöttek be: Bajtai János tórm. v. (Buják), Balogh tórm. és Balogh II. tórm. (Budapest), Benedek István I. tórm. és Bernáth Lajos tórm. (Zsámbék), Boros István III. tórm. v. (Budakeszi), Boros István cső. (Zsámbék), Dicső Mihály őrm. (Budapest), Fekete József I. tthts. (Zsámbék), Finta József tórm., Forgács

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA

TEL.: 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **reszteltre** is. Választékokat pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

ELŐLEGNÉLKÜLI RESZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól

Fotelágyak, paplanok vasbutorok, futószőnyegek, lebérművasznak, ruhaszövetek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzet Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

CSILLÁR RÁDIO

és mindenemű
VILLOMOS ANYAGOK

Bp., VII., Thököly-út 22. VII., Erzsébet királyné-út 121.
A csendőrség tagjainak 5—10% árengedmény.

dús választékban és kedvező fizetési feltételekkel, vásároljunk

BÁNYAI ISTVÁN cégnél

**Ora, ékszer, ajándéktárgyak
kerékpárok, varrógépek**

alkatrészek megbízható minőségben, versenyképes áron, kedvező fizetési feltételek mellett

Svájci Óraház - Diadal kerékpár áruház
Budapest,
VII, Thököly-út 26. A csendőrség megbízható bevásárlási forrása.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútörök és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebéd- és fuószőnyegek, szőnyegok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérmű vasznak. Ruhaszövetek. Csillárok. Egyszerre szerel be és Ön tesz ajánlatot, hogy kíván fizetni.

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Telefon: 271-77.

Vidékre megbízottat küldünk hívásra

József törm., Fülöp Ferenc törm. és Gaál Aladár törm. (Budapest), Gazdag Ferenc örm. (Zsámbék), Gál József thtts., Győrfi Mihály örm., Hegedüs Pál örm. és Herceg Antal törm. (Budapest), Józsa Mihály thtts. (Szirák), Juhász Lajos törm. (Budapest), Kecskés István törm. (Budakeszi), Kenyeres József törm. (Törökbálint), Keresztes János thtts. és Kiss Imre törm. (Budapest), Korponai István örm. és Körösszegi József cső. (Budakeszi), Márton János thtts. (Törökbálint), Nagy György Ferenc örm. (Budapest), Németh Pál thtts. (Karancseszki), Papp alhgy. (Szirák), Perlaki Ferenc törm. v. és Szabados István thtts. (Budapest), K. Szabó Béla törm. v. (Szirák), Szabó Lajos III. törm. v. és Tárnok cső. (Budapest), Török Dávid thtts. és Vass Gábor törm. v. (Bia), Veréb András thtts. (Buják), Vizi József törm. v. és Vörösmarty József thtts. (Budapest).

Az ajándékozás tudományáról

a multévi karácsonyi számunkban hirdett pályázatra 37 pályamunka érkezett be. A beküldött adatokból is az tűnik ki elsősorban, hogy, különösen a karácsonyi várakozást ügyesen megoldó ajándékozás csakugyan nehéz tudomány.

A mindennapi élet apró-cseprő beszerzéseit, ajándékozgatásait a karácsony különleges ajándékdadó örömetől kevesen tudják megkülönböztetni, sokan pedig a karácsonyi ajándékozást is a jótéveszre, adakozásra használják fel.

Bármennyire tisztelőtreméltó is ez, mi most mást kerestünk, amit egyik-másik pályázatban meg is találtunk s azok között is leginkább **Laki Ferenc** ajkai őrsbeli őrmester pályázatában. Anyja nem bővelkedik a földi javakban, unokáinak tehát a maga kis pénzeszkébőlől karácsonyi ármot nem szerez.

hetett volna. Ezért azután *Laki* örömler a karácsonyi csomagba jócskán pakkolt gyermekjátékokat, gyermeknek való nyalánkságokat is, hogy anyjának karácsonyra a nagyanyai ajándékozás örömet megszerezze. Ez olyan finom és szép emberi gondolat, hogy az ajándékozás tudománya terén az első helyet elvitatni nem lehet tőle. *Laki* örömler egyébként így ír erről: „Az volt a célom, hogy anyám a mindennapi élet egyhangúságából és örök nélkülözéséből kiemelkedve, a nagyanyai ajándékozás örömeiben töltsen szent karácsony ünnepét.” Becsületére valna ez a mondat akármelyik írónak is, s hogy egyszerű csendő leveleiben olvassuk, az annak a bizonyossága, hogy az emberi érzések születnek velünk s a műveltség legfeljebb csak tudatossá és színesebbé fokozni tudja azokat.

Csik Mihály sziráki őrsbeli csendőr pályázata is meg-
hatóan és emelkedetten emberi. Azt írja, hogy nincs élő
ember a földön, akinek ő karácsonyi ajándékot adhasson s
akitől kaphatna, annyira egyedül áll. De mégis, van egy kis
halom, ahova minden karácsonykor elviszi a fenyőágat:
anyja sírja. Ez a karácsonyi ajándék is fölötte áll a többi-
nek: élő ember lelke adja egy másik léleknek. Ez az egyszerű
csendőr is elérte az ajándékozás tudománya terén a legma-
gasabb régiókat.

Harmadik *Erdei József* lőrinci őrsbeli csendőr pályázata.
Van egy bátyja, akinek az volt a legfőbb vágya, hogy
csendőr legyen, de mert igen alacsony ember, ez a vágya
nem vált valóra. Így aztán vasutas lett, egyszer azonban
büszkén mutatott fel az öccse előtt egy igazolványt arról,
hogy tagja a frontharcos szövetségnek, az egyenruhára val-
ót majd összespórolgatja s akkor megint kitűzheti mellére
a háborús kitüntetését. *Erdei* csendőr nem szólott erre sem-
mit, ellenben karácsonyra megkapta a bátyja a frontharcos
egyenruhát s a karácsonyi gyertyák fényében megcsillan-

tak bátyja mellén a kiltüntetéseik. „Nagy öröm volt azt még nézni is, hogyan feszített az öreg katona ebben a mégiscsak-egyenruhában...” írja Erdei csendő, aki szintén megtalálta egy másik embernél azt a rejtett, ki nem mondott vágyat, aminek a beteljesülése a legtökéletesebb karácsonyi örömet jelentette számára.

Úgyes pályázatokat küldöttek még a következők, betűrendben felsorolva: *Bugyi István* örm. (Karancseszki), *Dömötör Lajos* örm. (Ukk), *Egerszegi Zsigmond* törm. (Zagyvaróna-Vízválasztó), *Enyedi András* örm. (Kunágota), *Galai József* thtts (Mosdós), *Harmath Zsigmond* cső. (Szirák), *Horváth Béla* cső. (Pestszentimre), *Kürti Gergely* thtts (Budapest), *Monori Pál* törm. (Csorvás), *Szabó Dénes* cső. (Perkáta), *Szende Albert* törm. (Kölesd), *Szernai Endre* cső. (Hollóháza), *Takács Ambrus* cső. (Baglyasajla), *Turi Sándor* törm. (Zagyvaróna-Vízválasztó). A három legjobb pályázat beküldőjének postán elküldöttük a jutalomtárgyakat.

Térképnagyítási pályázat.

Az itt látható térképkivágást *vázlatszerűen* meg kell nagyítani. A nagyításhoz szükséges hálózat a térképre már

rá van rajzolva. A rajz számára készítendő hálózat egy-egy négyzetének 2 cm legyen az oldala. A megnagyítás úgy történik, hogy azt, ami a térképen a hálózat egy négyzetében látható, a rajz hálózatának ugyanabba a négyzetébe, nagyítva belerajzoljuk. *Határidő: március 1.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.,
Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

FERKÓ OLAJ

lőszerszámot, csizmát, bakancsot puhít, feketít és tartóssá tesz

Egyéb gyártmányok: Bőrlakk, nyeregszappan, bőr-
zsír szerszám- és cipőpaszta, fénymáz (Schuhwachs)

Gyártja: **Müller és Társa Ipari Segédanyagok Gyára**

Budapest. X V., Gizella-út 53-55.

Telefon: 97-0-61.

CERVOLIN

(tõrv. védve)

**a tökéletes vízhatlanító
bőrzsír, cipőkenőcs**

Ellenáll harmat, esővíz, hólé beszívágásának. A magyar kir. anyagvizsgáló állomás 1414/1934. sz. bizonylata szerint a bőrre teljesen ártalmatlan. A legvastagabb bőrből készített lábbelit puhára és vízhatlanná teszi. — Készíti:

MISÁN ERNŐ, PISZKE, ESZTERGOM MEGYE

"CERVOLIN" kapható:
Budapest: Skaba és Piskli,
fegyver-, lőszer- és sportüzlet,
Vilmos császár-út 33. Maurer
István sportüzlet, Teréz-kört 2-4.
Sas-cirbőház, Teréz-kört 60. A
nyugati p.-u., Teréz szemben. Vidé-
ken minden jobb sportüzletben.